

Linda Hautamäki & Milja Korhokangas

**ELÄMYKSIEN PIMEÄ EKSOTIIKKA
Äärikokemus**

**Opinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma
Elokuu 2010**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Pietarsaaren yksikkö	Aika Elokuu 2010	Tekijä/tekijät Linda Hautamäki & Milja Kor- kiakangas
Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma		
Työn nimi ELÄMYKSIEN PIMEÄ EKSOTIIKKA - Äärikokemus		
Työn ohjaaja Sara Åhman	Sivumäärä 78 + 9	
Työelämäohjaaja		
<p>Teimme opinnäytetyön äärikokemuksista ja seikkailumatkailusta. Työn teoriaosa koostui seikkailumatkailusta ja sen eri muodoista. Perehdyimme työssämme pääosin extreme- eli kovaan seikkailumatkailuun. Määrittelimme myös seikkailumatkailun ohjelmapalvelut ja kerroimme omatoimilomien turvallisuusriskeistä, koska vaara on aina läsnä extreme - matkailussa. Esittelimme myös kaksi extreme - matkailun ohjelmapalvelua, Benji - hypyt ja sukelluksen. Valitsimme maailman vaarallisimmiksi matkakohteiksi Afganistanin, Brasilian ja Haitin. Olimme yhteydessä Suomen matkailun edistämiskeskukseen, josta saimme vahvistuksen valitsemillemme maille. Kerroimme maiden historiasta nykypäivään ja minkälainen maan matkailutilanne on ollut kuluvina vuosina. Maiden suurlähetystöt auttoivat meitä selvittämään matkailutilastoja. Otimme mukaan myös mielestämme kolme synkintä nähtävyyttä, jotka olivat Auschwitz, Colosseum ja World Trade Center -tornit. Nähtävyydet liittyvät olennaisena osana matkailuun ja aiheuttavat myös äärikokemuksia henkisellä tasolla. Uskoimme näiden nähtävyyksien antavan matkailijoille pysähdyttäviä äärikokemuksia. Tietoperustana käytimme psykologiaa, koska halusimme perehtyä myös ihmismieleen, emme ainoastaan fyysisiin äärikokemuksiin. Psykologinen osio koostuu psykograafisista matkailijatyypeistä, tavoitteellisesta toiminnasta, motiiveista, motivaatiosta, tunteista, tarpeesta ja asenteesta. Pyrimme selvittämään, että minkälaiset ihmiset lähtevät ääriseikkailuun ja mitä he matkaltaan hakevat. Työmme oli tutkimusmuotoinen ja tutkimusmenetelmämme oli kvantitatiivinen kyselytutkimus. Kohderyhmämme koostui Haaga - Helian matkailualan opiskelijoista. Valitsimme heidät koska matkailualan tietämys on heillä parempi kuin satunnaisesti valituilla henkilöillä. Käytimme sähköistä kyselylomaketta, jonka kohderyhmämme täytti Internetissä. Vastauksia saimme 94 kappaletta. Työmme keskeisiä tuloksia oli, että vastaajat olivat jokseenkin kiinnostuneita extreme - matkailusta äärikokemuksineen. Aineiston analysointiin käytimme Webropol- ja Excel-ohjelmaa. (Liitteistä löytyy maailmankartta, esite matkatoimistoista, esimerkki extreme - kohteesta Suomessa ja kyselylomake.)</p>		

Asiasanat

extreme, nähtävyydet, psykologia, seikkailumatkailu, äärikokemus

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date August 2010	Author Linda Hautamäki & Milja Korkiakangas
Degree programme Tourism Tourism		
Name of thesis THE EXOTIC OF DARK EXPERIENCE - Extreme experience		
Instructor Sara Åhman		Pages 78 + 9
Supervisor		
<p>The objective of this study was extreme tourism and experiences. The theoretical part was based on the literature of extreme tourism and the different form it takes. We were acquainted with extreme tourism, which is also known as “shock tourism”. Also defined service programmers of adventure tourism and were told about self-guided active and its risks. Danger is always present in extreme tourism which is one of the reasons why it is called “extreme”. Also introduced two extreme – tourism service programmers such as bungee jumping and diving. Afghanistan, Brazil and Haiti were chosen the world's most dangerous destinations for a tourist. Finnish Tourist Board, who agreed and confirmed that these countries are indeed the most dangerous countries. Also taught about the history of these 3 countries and why they are so dangerous. This included the number of tourists visiting and why the types of visit they made. The embassies of these 3 countries helped to compile the statistics for tourists visiting them. Three gloomiest attractions in the world were also chosen. They were Auschwitz, Colosseum and World Trade Center-towers. Attractions are an essential part of tourism and can also cause extreme experiences on an emotional level. These three attractions can give unforgettable experiences. Psychology was also a part of the theoretical part. Wanted to get acquainted with the human mind in terms of experience, not only the physical experiences. The psychological part consisted of psycho graphical tourist types, goal-directed action, motives, motivations, feelings, needs and attitudes. We tried to figure out what kind of people are taking part in extreme adventure and what are they looking for in the trip. The method was quantitative and a survey was conducted by means of a questionnaire on the internet to Haaga-Helia University. 94 replies were received. The empirical data was processed by means of the Webropol program and Excel program. The results of the survey were mainly encouraging and the most important results indicated that respondents neither agreed nor disagreed about extreme tourism and its experiences. (There are world map, brochure of travel agencies and example of extreme destination in Finland and opinion poll on attachments.)</p>		

Key words

adventure, attraction, experience, extreme tourism, psychology

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 ÄÄRIELÄMYKSIÄ	3
2.1 Kokemus ja elämys	3
2.2 Seikkailumatkailun määritelmä	5
2.2.1 Perinteinen - ja pehmeä seikkailumatkailu	6
2.2.2 Extreme eli kova seikkailumatkailu	7
2.3 Mortlockin malli	8
2.4 Seikkailumatkailun ohjelmapalveluiden määrittely	10
2.4.1 Benji - hyyt	11
2.4.2 Sukellus	13
2.5 Seikkailumatkailun turvallisuusriskit	15
3 MAAILMAN VAARALLISIMMAT MATKAKOHTTEET	18
3.1 Haiti	18
3.1.1 Haitin historia	19
3.1.2 Haiti nykypäivänä	20
3.2 Afganistan	21
3.2.1 Afganistanin historia	22
3.2.2 Afganistan nykypäivänä	22
3.3 Brasilia	23
3.3.1 Brasilian historia	24
3.3.2 Brasilia nykypäivänä	25
4 MAAILMAN SYNKIMMÄT NÄHTÄVYYDET	25
4.1 Keskitysleiri Auschwitz	25
4.1.1 Auschwitzin historia	26
4.1.2 Auschwitz nykypäivänä	27
4.2 Colosseum	27
4.2.1 Colosseumin historia	27
4.2.2 Colosseum nykypäivänä	28
4.3 World Trade Center	29
4.3.1 World Trade Centerin historia	29
4.3.2 World Trade Center nykypäivänä	30
5 PSYKOLOGINEN TARKASTELU SEIKKAILUMATKAILUSTA	32
5.1 Psykograafiset matkailijatyyppit	32
5.2 Tavoitteellinen toiminta	34
5.2.1 Motiivit	35
5.2.2 Motivaatiot	36
5.2.3 Tunteet	38
5.2.4 Tarpeet	39
5.2.5 Asenteet	40

6 KYSELY	41
6.1 Tutkimusmenetelmän valinta	41
6.2 Kysymyslomakkeen laatiminen	42
6.3 Kyselyn toteutus	44
6.4 Tutkimustulokset	45
6.4.1 Extreme – matkailu	45
6.4.2 Matkakohteet	50
6.4.3 Nähtävyydet	55
6.4.4 Turvallisuus	60
6.5 Yhteenveto	66
7 POHDINTA	67
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aihe on elämyksien pimeä eksotiikka. Työmme on tutkimusmuotoinen, joka käsittelee pääosin äärielämyksiä ja extreme - matkailua matkailumuotona sekä synkkien nähtävyyksien tuomaa mielenkiintoa. Työn tarkoituksena on tehdä mielipidekysely ja sitä kautta kartoittaa extreme - matkailijat. Tavoitteena on selvittää kysymyksiä, kuten miksi vain vaara ja jännitys saavat tuntemaan elämyksiä ja tyydytyksiä. Pohdimme myös, millaisia ovat ihmiset, jotka hakevat tällaisia ääripään kokemuksia. Entä mikä saa matkailijat matkustamaan paikkaan, jolla on synkkä menneisyys?

Opinnäytetyömme jakautuu teoreettiseen ja empiiriseen osaan. Teoreettisessa osiossa perehdymme seikkailumatkailuun ja siihen, mitä se pitää sisällään. Pyrimme selvittämään, miten ääri rajoilla seikkaileminen vaikuttaa ihmiseen. Kerromme, mitä yritysten tulee huomioida ohjelmapalveluita tarjotessa. Esittelemme kaksi extreme - ohjelmapalvelua, benji - hyyt ja sukelluksen, sekä selvitämme, mitä turvallisuusriskejä ohjelmapalveluihin liittyy. Kartoitamme myös maailman vaarallimmat matkakohteet, joita työssämme ovat Afganistan, Brasilia ja Haiti. Kappalet pitävät sisällään lyhyen kuvauksen maasta yleisesti, historiaa sekä nykypäivän tilanteen.

Valitsimme Afganistanin, koska se Lähi-idän levottomin muslimimaa. Brasilian otimme mukaan, koska se on ongelmistaan huolimatta kasvattanut suosiotaan matkailijoiden keskuudessa. Haitin väkivaltainen historia ja maanjäristyksen aiheuttama katastrofi todistaa, että Haiti kuuluu ehdottomasti yhdeksi maailman vaarallisimmaksi matkakohteeksi. Kysyimme Suomen matkailun edistämiskeskuksen mielipidettä valitsimistamme maista ja saimme vahvistuksen näille kyseisille maille. Synkimmiksi nähtävyyksiksi listasimme Puolassa sijaitsevan Auschwitzin, Italiassa sijaitsevan Colosseumin ja Amerikassa, New Yorkissa olleet World Trade Center - tornit. Varsinaisesti nämä eivät liity extreme - matkailuun, mutta nämä herättävät matkailijoissa ns. pimeää elämystä. Työmme ideana on tutkia ja löytää ääripään kokemuksia, niin fyysisellä kuin henkiselä tasolla. Kerromme jokaisesta nähtävyyden synkän historian ja mitä kuuluu nykypäivään. Haemme vastauksia psykologian avulla ja pohdimme, mitkä osatekijät vaikuttavat ihmisen käyttäytymi-

sen ja äärimmäiseen kokeilun haluun. Psykograafiset matkailijatyypit määrittelevät matkailijat psykosentrikoihin, midsentrikoihin ja allosentrikoihin. Matkailijatyypien erilaisuuteen vaikuttavat tavoitteellinen toiminta, joka jakautuu motiiveihin, motivaatioon, tunteisiin, tarpeisiin ja asenteisiin.

Ennen seikkailut olivat mahdollisia vain harvoille, mutta tilanne on tänä päivänä toinen. Kuulumme maailman vauraimpiin ja koulutetuimpiin ihmisiin ja voimme matkailla lähes kaikkialle. Ehkä vastauksen löytää myös siitä, että nykyaikana maailma on maantieteellisesti kutistunut. Niinpä löytöretkeilyn mahdollisuudet ovat kadonneet, koska "löytämättömiä" paikkoja ei enää ole. Seikkailumatkailijat etsivät maapallolta viimeisiä koskemattomia kohteita, sellaisilta alueilta, joita tavalliset matkailijat eivät voi tavallisilla menetelmillä saavuttaa. Empiirinen osio käsittää kyselyn matkailualan opiskelijoille. Tutkimusmenetelmänä käytämme kvantitatiivista kyselyä, jonka toteutimme sähköisesti webropolin avulla. Kerromme tutkimuksen eri vaiheista, miksi päädyimme kvantitatiivisen tutkimusmenetelmään, miten toteutimme kysymyslomakkeen ja kuinka se onnistui. Analysoimme saatuja tutkimustuloksia teorian pohjalta sekä excelin ja webropolin avulla.

Jaoimme opinnäytetyön siten, että Linda Hautamäki alueeseen kuuluivat benji -hyyt, maailman vaarallisimmat matkakohteet, Mortlockin malli, seikkailumatkailun ohjelmapalveluiden määrittely sekä yhteydenotot Brasilian, Afganistanin ja Haitin suurlähetystöihin. Linda piti yhteyttä kohdekoulumme yhteyshenkilöihin tutkimuslujan ja mielipidekyselyn tiimoilta. Milja Korhokankaan osa-alueisiin kuuluivat sukellus, maailman synkimmät matkakohteet, seikkailumatkailun turvallisuusriskit sekä tutkimuskaavioiden laatiminen. Milja oli yhteyksissä matkatoimisto Aventuraan ja sai sitä kautta materiaalia suomalaisesta matkanjärjestäjästä, joka järjestää extreme - matkoja. Kohtaan kokemus ja elämys sekä seikkailumatkailu saimme pohjan Miljan seminaarityöstä. Psykologia tuli myös pääosin seminaarityöstä ja teimme yhdessä siihen muutoksia sekä lisäyksiä tekstiin. Liitteisiin olemme laittaneet kysymyslomakkeen, maailman kartan, josta ilmi vaarallisimmat matkakohteet ja Suomessa toimivat seikkailumatkoja järjestävät Kilroy Travels Oy ja Aventura sekä matkanjärjestäjä Natura Viva, jolla on myös seikkailumatkakohde Itä-Suomessa.

2 ÄÄRIELÄMYKSIÄ

Seikkailumatkailu kuuluu elämysmatkailuun, ja sen vuoksi kerromme tässä kappaleessa, mitä kokemus ja elämys ovat. Työmme käsittelee kuitenkin äärielämyksiä, jotka vaativat huomattavasti enemmän ja ovat paljon muutakin kuin mukava ja miellyttävä kokemus.

Äärielämyksellä tarkoitetaan sellaista, joka poikkeaa normaalista, esimerkiksi benji-hyppy tai vierailu Auschwitzissa. Ääriolosuhteissa matkustaminen vaatii enemmän valppautta ja tilannetajua kuin tavallinen matkustaminen. Niissä tulee toimia harkitusti ja vallitsevia tosiasioita kunnioittaen. Ääriolosuhteisiin luetellaan mm. vaikeat erämaat, kriisi- ja sotatoimialueet (Milonoff 2007, 231).

2.1 Kokemus ja elämys

Terveelle ihmismielelle peruslähtökohtana on saavuttaa ja kokea positiivisia elämyksiä. Jännitykseen, riskiin ja pelkoon kohdistuvat elämykset voivat olla positiivisia kokemuksia, joissa tietoisesti haetaan pelottavia tai riskipitoisia tilanteita; elämyksiä (Milonoff 2007, 231). Elämysteollisuuden osaamiskeskuksissa määritellään elämys positiivisena, muistiin jättävänä, yleensä ainutkertaisena ja henkilökohtaisena kokemuksena (Vaelma, Opinnäytetyö: Elämyksiä luonnosta, 2006). Tällä tavoin määriteltynä voidaan siis todeta, että matkailuyritys ei voi tuottaa elämystä matkailijalle vaan ainoastaan tarjota siihen mahdollisuuksia. Matkan tarkoitus on yleisesti elämys tai kokemus (Verhelä & Lackman 2003, 35–36). Nykysuomen sanakirjan mukaan elämys on voimakkaasti vaikuttava kokemus tai muu sellainen tapahtuma, joka tekee voimakkaan vaikutuksen. Elämys on sielullinen kokemus (Lassila 2002, 11). Yksilön oma kokemusmaailma ja mieltymykset vaikuttavat elämyksen kokemiseen. Toisin sanoen samankaltaiset tilanteet voivat eri ihmisten silmin näyttää aivan erilaisilta. Toisaalta samankaltaisen tilanteen toistuminen voi laimentaa tai toisinaan lisätä tuntemuksia siten, että yksilö kokee tilanteen joko tavanomaiseksi elämän hetkeksi tai vaikuttavaksi ja mieleenpainuvaksi elämyk-

seksi (Vaelma, Opinnäytetyö: Elämyksiä luonnosta, 2006). Elämysten kokemisen kirjo on mielikuvituksellisen laaja (Karppinen & Latomaa 2007, 53). Elämys koostuu erilaisista tapahtumista, jotka voivat nitoutua yhteen. Elämys voi olla pieni hetki, tapahtuma tai pitkäkestoisempi ajanjakso, esimerkiksi matkaelämys (Boxberg & Komppula 2002, 28). Yksi voi kokea elämyksiä mietiskelyn, hiljaisuuden tai lukemisen avulla, toinen voi kokea saavansa vain konkreettisesta korkean riskitason toiminnasta tai extreme - seikkailusta ja kolmas jostakin näiden kahden ääripään väliltä. Elämyksen kattava määrittelyminen on haastavaa, usein jopa mahdotonta. Elämys on subjektiivinen riippuen tilanteesta, toiminnan kohteesta ja tavoitteesta (Karppinen & Latomaa 2007, 54).

Elämysten lähteet voidaan erotella kolmeen luokkaan riippuen siitä, millaisesta mielihyvästä on kysymys. Luokkia ovat fyysiset, sosiaaliset sekä mentaaliset lähteet. Tarkasteltaessa matkustusmotiveja voidaan havaita, että myös vapaa-ajanmatkustamiseen liittyvissä motiveissa on mukana elämyshakuisuus. Fyysisiä elämyksiä tarjoavat erilaiset liikunnalliset aktiviteetit (esim. benji - hypyt) sekä muut fyysiseen rentoutumiseen tarkoitetut palvelut. Sosiaalisia elämyksiä tuovat matkan varsinaiset motiivit, joita voivat olla uusiin ihmisiin ja kulttuureihin tutustuminen (esim. matka Brasiliaan). Mentaaliset elämykset taas voivat ilmetä esimerkiksi henkisinä ja esteettisinä kokemuksina historian, taiteen tai kulttuurin parissa. (esim. vierailu Auschwitzissa). Kaikki kolme ulottuvuutta voivat sisältyä samaan kokonaiselämykseen (Pine & Gilmore 1999, 31–35).

Elämyshakuisuuteen pohjautuva seikkailutoiminta perustuu ajatukseen, että toiset ihmiset ovat elämyshakuisempia kuin muut. Seikkailuihin hakeutuville ihmisille ei normaali, turvattu ja rajattu yhteiskunta tarjoa tarpeeksi elämyksiä, joten heidän kohdalla on suurempi riski, että he hakevat virikkeitä rikollisuudesta. Voidaan siis todeta, että tässä tapauksessa seikkailu toimii laillisena ja hyväksyttynä korvaajana rikollisuudesta saaduille elämyksille (Seikkailukasvatus 2010).

2.2 Seikkailumatkailun määritelmä

Omien teiden kulkeminen, seikkailu - ja extreme - matkailu ovat ilmiöitä, joita markkinat tällä hetkellä suosivat. Tässä luvussa määrittelemme seikkailumatkailun ja kerromme sen erilaisista muodoista. Seikkailumatkailu tarkoittaa matkailua, jossa matkailija etsii voimakkaita elämyksiä ottamalla osaa vapaaehtoisesti jännittäviin harrastuksiin tai hakeutumalla vaaralliselta tuntuviin tilanteisiin ja paikkoihin (Hemmi 2005, 357). Tapahtumasta tai toiminnasta tekee seikkailun se, ettei tekijä itse voi olla varma sen lopputuloksesta. Jännitys ja jopa pelko kuuluvat olennaisesti seikkailumatkailuun (Verhelä & Lackman 2003, 180).

Seikkailumatkojen yleistyminen voi johtua siitä, että kauaskin matkustettaessa ennen niin eksoottiset ja erikoisen kauniit, trooppiset rannat näyttävät lopulta melko samoilta. Kohteet ovat tulleet tutuiksi, eikä kauas matkustaminen itsessään ole enää seikkailu. Omien rajojen kokeilu ja oman itsensä tunteminen ovat ensisijaisia motiiveja matkailun maailmassa, jossa omatoimiset matkailijat haluavat luonnon ja rajujen kokeilujen pariin pois yhteiskunnan suojaverkoista (Ahtola, Koivunen, Korpela, Kostianen & Syrjämaa 2005, 294). Seikkailumatkailu voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin, sen mukaan kuinka rankkaa se on: kova extreme - matkailu, perinteinen seikkailumatkailu ja pehmeä seikkailumatkailu (Teemamatkailusanasto 2004). Seikkailu voidaan määritellä myös tavoitteisiin perustuvan jaottelun avulla. Seikkailu metaforana on reflektiivistä toimintaa, joka itsessään ja elementteineen pyrkii olemaan vertauskuva arjen ilmiöistä ja ihmisen muissa yhteyksissä kokemasta. Tällaisella lähestymistavalla pyritään auttamaan koetun ja opitun siirrettävyyttä seikkailuympäristöstä arkiympäristöön (Seikkailukasvatus, 2010).

2.2.1 Perinteinen ja pehmeä seikkailumatkailu

Perinteistä ja pehmeää seikkailumatkailua voidaan pitää osana luontomatkailua tai luontoliikuntaa, vaikka osa sen toiminnoista tapahtuu rakennetussa ympäristössä (seinäkiipeily, kiipeilyradat jne.) Seikkailumatkailua ei voi kuitenkaan täysin samaistaa luontomatkailuun tai ekoturismiin, sillä näiden matkailumuotojen suhde luontoon on erilainen; seikkailumatkailussa on enemmän fyysisiä haasteita tarjoa-

va ympäristö kuin itseisarvo sinänsä. Seikkailumatkailijalle luonto on valloittamista ja omien rajojen kokeilua varten (Hemmi 2005, 358).

Pehmeä seikkailumatkailu on matkailua, mikä ei vaadi kovia fyysisiä ponnisteluja, se ei ole riskialtista (Teemamatkailusanasto 2004). Pehmeä seikkailumatkailu on yleensä luontoon liittyvää toimintaa ja matkailua, esim. vaellukset kevyessä maastossa. Matkustamisen motiivina on oppiminen ja elämysten kokeminen. Matkaan liittyvät aktiviteetit koetaan jännittäviksi, mutta ei vaarallisiksi. Osallistujalta vaaditaan kuitenkin omaa aktiivisuutta ja hyvää fyysistä kuntoa (Hemmi 2005, 360). Pehmeään seikkailumatkailuun kuuluu suurin osa tuotteista, joita tavallisille matkailijoille tarjotaan (Verhelä, P. & Lackman P. 2003,183).

Perinteisessä seikkailumatkailussa matkailijaa motivoi jännityksen etsiminen sosiaalisesti, kulttuurisesti ja luonnon puolesta oudoista ja kiehtovista tilanteista ja kohteista. Keskeisintä ei ole aktiviteettien etsiminen vaan itse matkaaminen ja liikkuminen paikasta toiseen, mikä voidaan tehdä tavallisilla tavoilla kuten patikoiden, melomalla turvallisilla vesillä, hiihtovaelluksilla tai kamelilla ratsastaen. Elämyksellisten tapahtumien havainnointi kuuluu tähän kategoriaan. Matkailijan pyrkimyksenä on mahdollisimman aidon luonnon ja kulttuurin kohtaaminen. Tähän ryhmään kuuluvat aktiviteetit soveltuvat paremmin kaupalliseen matkailutoimintaan, sillä matkojen myynti on riskittömämpää (Hemmi 2005, 360).

2.2.2 Extreme eli kova seikkailumatkailu

Extreme eli kova seikkailumatkailu on nimitys tiettytyyppiselle matkailulle. Sana tarkoittaa äärimmäistä toimintaa, jossa ihmisen terveys tai henki on vaarassa, kuten vuorikiipeilyä tai laskettelua tuntemattomilla rinteillä (Hemmi 2005, 359). Jännitys näillä matkoilla on erittäin voimakas, ja matkailija todella tuntee turvallisuutensa ja hyvinvointinsa olevan uhattuina. Peruselementtinä on jokin harrastus tai harrastusten yhdistelmä, joiden haasteellisuus syntyy kamppailusta luonnonvoimia vastaan ja itsensä voittamisesta. Osallistujaa motivoi omien rajojen etsiminen ja pelon hallinta. Seikkailun täydentää loppujen lopuksi tunne omien voimien ja taitojen riittävydestä ja onnistumisen ilo (Verhelä & Lackman 2003, 182). Tilanteeseen kuuluu myös selkeä tunne vaarasta ja sen aiheuttamasta uhasta fyysiselle hyvinvoin-

nille. Voimakas elämys syntyy silloin, kun seikkailija on saavuttanut päämääränsä voittamalla pelkonsa. Ihan ääripään kovaa seikkailumatkailua voidaan kutsua myös riskimatkailuksi (esim. matka sotatilassa olevalle alueelle, Afganistaniin) (Hemmi 2005, 359). Kovien seikkailumatkojen osallistujat ovat useimmiten naimattomia, nuoria, suhteellisen hyvätuloisia, hyväkuntoisia, terveitä ja urheilusta kiinnostuneita. Iän lisääntyessä kiinnostus siirtyy pehmeimpiin ja passiivisempiin seikkailumatkoihin. Miehet harrastavat varsinkin kovia seikkailumatkoja naisia huomattavasti enemmän (Teemamatkailusanasto 2004). Seikkailumatkat suuntautuvat usein ekologisesti haavoittuville alueille, kuten vuoristoihin, etäällä sijaitseville saarille ja arktisille alueille (Hemmi 2005, 357).

Vielä muutama vuosi sitten Suomessa toimi Peter Pan - niminen matkanjärjestäjä, joka järjesti extreme - matkailua, esim. kaksi kuukautta Afrikan savanneilla. Muutamat suomalaiset matkanjärjestäjät mainostavat ohjelmapalveluitaan seikkailumatkailuna, esim. Oy Kilroy Travels ja Aventura, jotka ennemminkin vastaavat perinteistä ja pehmeää seikkailumatkailua. Suomessa ei ole tällä hetkellä extreme - tason matkanjärjestäjiä eikä varsinaisia kohteita, siksi kerromme, mikä tilanne on muualla maailmassa. Extreme - matkailun suosio on noussut ennätysvauhtia Venäjällä, Ukrainassa ja Armeniassa. Etelä-Afrikan maista suosituimmat kohteet ovat Peru, Chile ja Argentiina. Pohjois-Pakistanin karun vuoristoiset alueet ovat myös suosittuja extreme - matkailun kohteita (Adventure sports holidays 2010). Venäjällä suosituimpia extreme - lajeja Tourism and Holiday in Russia - sivuston mukaan ovat sukellus ja Ural-vuoriston valloitus (Tourism and holiday in Russia 2008). Ukraine.com - sivuston mukaan maan suosituimpiin kiertoajeluihin kuuluu päivän matka Tsernobyliin (Ukraine.com 2010). Vuorikiipeily ja laskuvarjohypytt Armenian Alpeilla ovat Aspar Wild Tour sivuston mukaan kysytyimpiä lajeja extreme - matkailussa (Aspar Wild Tour 2010).

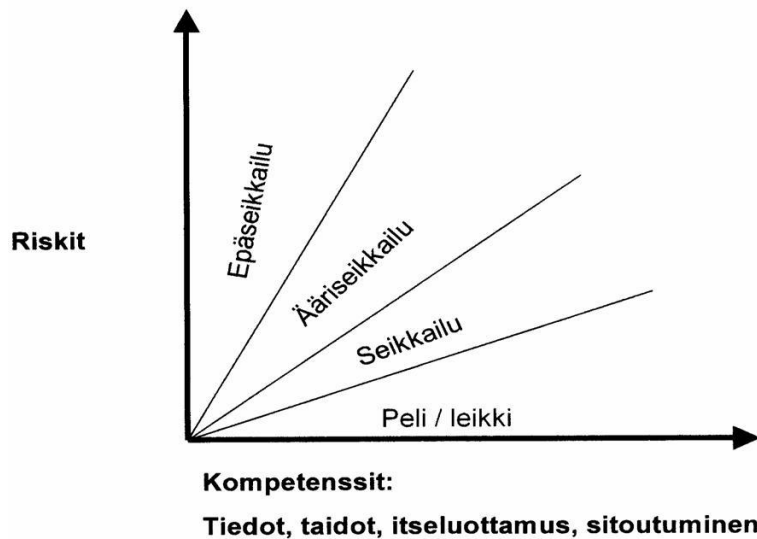
Pohjois-Amerikassa, Perussa, laskuvarjohypytt ja riippuliitto maan henkeäsalpavissa maisemissa ovat suosiossa. Jännitystä hakevien turistien mieleen ovat koskenlaskut erittäin vaativissa olosuhteissa sekä kiipeily Perun Andeilla (Peru 2010). Chile puolestaan tarjoaa monipuolisuudellaan jokaiselle jotain, vain mielikuvitus on rajana seikkailtaessa suola-aavikolla, viidakossa, Andeilla tai Patagonian armoilla. Chile lupaa unohtamattomia elämyksiä kaikille (Travel.mapsofworld.com 2010)

Argentina.turistica.com - sivuston mukaan maassa voi harrastaa tuttuja extreme-lajeja, joita on edellä jo mainittu, sekä mukana on muutama uusi laji. Hiekkalautailuja voi harrastaa Andien Patagonian aavikoilla. Luoliin ja vanhoihin, hylättyihin kaivoksiin järjestetään myös tutkimusmatkoja. Pohjois-Pakistanissa on hyytävän lumiset olosuhteet kuuluisalla K2 - vuorella, jonka huippu kohoaa yli kahdeksaan kilometriin, ja myös Himalaja houkuttelee vaaran viehätysvoimasta kiinnostuneita turisteja (Southtravels 2010).

2.3 Mortlockin malli

Colin Mortlock on eräitä merkittävimpiä seikkailukasvatuksen menetelmälliseen kehittämiseen vaikuttaneita henkilöitä. Hänet tunnetaan tähänastisella yli 40 vuotta jatkuneella urallaan aktiivisena ja suuresti kunnioitettuna kirjoittajana, joka on käsitellyt usein hyvin radikaalejakin yhteiskunnallisia teemoja. Mortlock itse oli aikoinaan vahva seikkailijaluonne ja uskoi, että ihmisen sisäinen usko antaa täydet valmiudet haasteiden oppimiseen, sisäistämiseen ja käsittelemiseen (Poseka ry 2007).

Mortlockin mukaan ihmisellä on seikkailuvietti tai impulssi ja seikkailukasvatus pyrkivät vastaamaan tähän viettiin mahdollisimman kokonaisvaltaisella, ihmisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen puolen huomioivalla tavalla (Himanen J & Iivainen M 2004). Mortlockin mallin mukaan seikkailut voidaan jakaa neljään tasoon (KUVIO 1). Mortlockin mukaan seikkailuohjelmalvelut, joissa palvelun kuluttajan tiedot ja taidot eivät joudu suurelle koetukselle eikä toiminnasta aiheudu käyttäjälle riskiä, on kysymys pelistä, leikistä. Mallin mukaan tästä tasosta siirrytään riskin ja vaatimustason kasvaessa ensin seikkailuun ja sen jälkeen ääriseikkailuun. Kun riski muuttuu selkeäksi vaaraksi, ja ohjelmalvelu on sekä fyysisesti että henkisesti niin vaativa, että se aiheuttaa epämukavuuden, pelon ja ahdistuneisuuden tunteita, on kysymys epäseikkailusta. Tällä tasolla normaali matkailija ei enää nauti suorituksesta, ja tuote on jo kääntynyt itseään vastaan (Verhelä 2007, 23).



KUVIO 1 Seikkailun tasot Mortlockin mukaan (Swarbrooke 2003, 11).

Rajaseikkailu eli ääriseikkailu tarkoittaa Mortlockin mukaan sitä, että seikkailijat eivät tunne täydellisesti hallitsevansa tilannetta, mutta uskovat selviävänsä siitä sisukkaasti yrittämällä ja huolehtimalla turvallisuudesta. Tällaisessa tilanteessa on riski epäonnistua, mutta onnistuminen tuo suurta tyydytystä ja ylpeyttä osallistujille. Rajaseikkailussa ihminen kokee huippuelämyksen (Himanen J & Iivanainen M 2004). Oikeassa seikkailussa, Mortlockin termiä käyttäen rajaseikkailussa, on mahdollista saavuttaa huippukokemus. Tämä syntyy siitä, kun seikkailija joutuu omille rajoilleen ja huomaakin ylittäneensä itsensä. Seikkailija voi ikään kuin hetkeksi unohtaa itsensä ja arkitilanteensa, koska itse toiminto vaatii kaiken keskittymiskyvyn, ja palata sitten niihin muuttuneena. Tällaista kokemusta ei yleensä voi saada sellaisesta seikkailusta, joka ei vie henkilöä riskinottotilanteeseen. Toisaalta toiminto ei myöskään saa olla liian vaativaa tai ahdistusta herättävää. Seikkailu voi toimia myös ajanvietteenä, jolloin ainoina tavoitteina ovat hauskanpito ja väsymisen sekä kyllästymisen ja ponnistelun välttäminen. Esimerkkinä tästä mallista voisi olla koskenlasku veneellä, jota opas ohjaa asiakkaiden istuessa kyydissä (Seikkailukasvatus 2010).

2.4 Seikkailumatkailun ohjelmapalveluiden määrittely

Matkailuelinkeinoa ja matkanjärjestäjiä kiinnostaa, minkä tyyppiset ihmiset seikkailvat ja miksi seikkailu viehättää heitä, voidakseen segmentoinnin (eli kokonaismarkkinoiden jakamisen) avulla paremmin kohdentaa markkinointiaan ja kehittää seikkailutuotteitaan (Hemmi 2005, 161). Matkailun ohjelmapalveluille on olemassa useita eri määritelmiä. Laajasti tarkasteltuna ohjelmapalveluiksi voidaan katsoa kaikki ne osat asiakkaan matkajärjestelyistä, jotka tuottavat hänelle elämyksiä (Saukkoriipi 2005). Seikkailumatkailun ohjelmapalvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin kokea jännitystä ja jopa pelkoa, kokeilla omia rajojaan, nauttia vauhdista ja erilaisuudesta (Väärälä 1998, 49). Seikkailumatkailussa asiakkaalle tarjotaan vaativuudeltaan eritasoisia palveluita (Verhelä 2007, 18). Seikkailumatkailu ei ole sidoksissa loma-aikoihin niin kuin perinteisessä matkamatkailussa (Hemmi 2005, 162).

Seikkailumatkailun ohjelmapalveluja on haasteellista tuottaa, niin sisällöllisesti kuin taloudellisestikin. Kiinnostus seikkailumatkailuja kohtaan on kasvanut nopeasti, ja potentiaalisia asiakkaita on paljon. Ohjelmapalvelujen markkinoilla on vielä tilaa uusille ja erikoistuneille osaaville yrittäjille ja heidän uusille, kekseliäille tuotteilleen. Ihmisten ja heidän voimavarojensa tunteminen ja tunnistaminen sekä vastuullinen toiminta asiakkaista tehtyjen havaintojen perusteella korostuu ammattitaidon kulkimisenä seikkailuohjelmissa enemmän kuin muissa ohjelmapalveluiden lajeissa (Verhelä & Lackman 2003, 179). Tyypillisiä seikkailumatkailutuotteen pääpiirteitä ovat epävarma lopputulos, vaara ja riski, haaste, odotettavissa olevat palkkiot, uutuus, jännitys, uuden etsiminen ja löytäminen, pako ja irrottautuminen arjesta, oppiminen ja omaksuminen, vastakohtaisuudet (Verhelä 2007, 19).

Media luo mielikuvaa menevästä, jännittävästä ja jopa vaarallisesta elämäntyylistä kuvaamatta riskejä, jotka mahdollisesti voivat toteutua ja palvelujen tarjoajat mainostavat seikkailutuotteita houkutellessaan asiakkaita. Voidaan puhua riskin kaupallistamisesta (Palmer 2006). Palvelun ja tuotteen onnistumisen kannalta on ratkaisevaa se, miten asiakkaalle pystytään järjestämään yksilöllinen elämys keskittymällä yksilön ominaisuuksiin. Asiakkaan osallistuminen ja tapahtumaan liittymisen ovat kaksi ikimuistoisten elämysten suunnittelussa käytettyä ulottuvuutta.

(Lassila 2002, 16.) Seikkailun tulisi olla asiakkaalle uusi ja haastava tapahtuma, sellainen, jota hän ei ole aikaisemmin kokenut tai joka asettaa hänet osittain uuden tilanteen eteen (Verhelä & Lackman 2003, 180).

2.4.1 Benji - hypyt

Benji - hypyn idea on lähtöisin uusien Hebridien Pentacos - saarelta, missä paikallinen alkuasukasheimo suoritti rituaalimenoja hypäten n. 25 metriä korkeasta bambutornista jäykkä liaani jalkoihin sidottuna. Nykymuotoinen benji - hyppy sai alkunsa 80-luvun lopulla, kun Uudessa - Seelannissa hypättiin ensimmäisiä hyppejä kumiköyden varassa. Koko kansan tietoisuuteen se tuli, kun uusiseelantilainen A. J. Hackett suoritti legendaarisen hypyn Eiffel - tornista Pariisissa ja TV-kanavat ympäri maailmaa näyttivät hypyn. Laji levisi Ranskaan ja sieltä muualle Eurooppaan ja tänä päivänä se on tunnettu lähes kaikkialla ympäri maailmaa Benji - hypyn riskejä ovat esimerkiksi kumiköyden katkeaminen. Hypyn alastulon raju nykäisy voi aiheuttaa selän ja niska-alueen ongelmia sekä jossain harvoissa tapauksissa köysi on kiertynyt kaulan ympärille (Sky breakers 2010).

Maailmalla kuuluisan tunnettuja benji-hyppypaikkoja on mm. Niouc Sveitsissä, joka on Euroopan korkein riippusilta. Maisemia voi ihailia 193 metrin korkeudesta (Hotnezz 2009). Niouc rakennettiin vuonna 1922. Vuonna 1996 joukko vapaaehtoistyöntekijöitä kunnostivat sillan, jonka jälkeen se avattiin taas turisteille. Siltaa kutsutaan myös nimellä "hämähäkin verkko". Benji - köyden varassa roikkuvat hypääjät näyttävät kuin hämähäkeiltä verkossaan. Kuuluisa taidemaalari Berthod on, myös maalannut siltaa ympäröivään kallioon hämähäkin kuvan (The history of the spider bridge 2004). Etelä-Afrikassa Bloukrans - silta sijaitsee N2-moottoritieellä Kapkaupungin ja Port Elizabethin välillä. Bloukrans - silta on 216 metrin korkeudessa, mikä tekee siitä maailman suurimman yksikaarisen sillan (Hotnezz 2009). Pituutta sillalla on 451 metriä. Sen rakennustyöt saatiin valmiiksi vuonna 1984. Sillalta järjestetään jatkuvasti edullisia hyppejä, joita taustajoukot voivat ihailia sillan näköalabaarista käsin (Kilroy travels 2010). Sveitsissä Verzascan pato on 220 metriä korkea ja tuli tunnetuksi elokuvasta James Bond 007 Goldeneye näyttävällä stunt-tempulla (Hotnezz 2009). Hyppejä järjestetään huhtikuusta elokuun loppuun

saakka (Trekking 2010). Hypyn hinta on aikuiselta 225 Sveitsin frangia, joka on 176,76 euroa. Opiskelijalta hinnaksi tulee 90 euroa (RatexFX 2010).

Kiinassa Macau-tornin huippu kohoaa 233 metrin korkeuteen (Hotnezz 2009). Tornissa voi lähteä kävelykierrokselle ja katsella hyppyjä terassilta. Torni kuuluu maailman suurimpien rakennuksien luetteloon ja muistuttaa ulkonäöltään hyvin paljon Tampereen Näsinneulaa (Macao - Aasian Las Vegas. 2010). USA:ssa Royal Gorge riippusilta Arkansas-joen yläpuolella on 321 metrin korkeudessa. (Hotnezz 2009.) Silta rakennettiin kuudessa kuukaudessa vuonna 1929 ja rekisteröitiin suojelunarvoiseksi ja historialliseksi kohteeksi vuonna 1983. Silta on Coloradon suosituin nähtävyys (Royal Gorge Bridge 2010). Ei pidä unohtaa Itä-Afrikassa sijaitsevan Zimbabwen Victorian putouksia. Putous on noin 1 600 metriä leveä ja noin 107 metriä korkea ja kuuluu Unescon maailmanperintökohteisiin (Buzzle.com 2010). Victorian putouksille kävelee kymmenessä minuutissa kaupungin keskustasta, Zimbabwesta. Victorian putoukset sijaitsevat Sambesi-joessa, Sambian ja Zimbabwen rajalla. Putouksilla on myös alkuperäinen vanhempi nimi Mosi-oa-Tunya, joka tarkoittaa ”savu, joka jyrisee”, ja se on putouksien virallinen nimi Sambianssa. Vaikka putoukset eivät ole korkeimmat tai leveimmät maailmassa, niitä silti väitetään suurimmiksi. Victorian putoukset tunnetaan kauneutensa ohella paikallaan, josta hurjapäät saat todellisen adrenaliinipistoksen. Laajasta aktiviteettien valikoimasta voi valita muun muassa benji -hyppyä, rotkokeinuntaa ja koskenlaskua. Putouksilla turvallisuus on hyvin huomioitu. Hyppyjen hinnat vaihtelevat 80 USA:n dollarista – 120 USA:n dollariin (Kilroy Travels 2010). Hyppyjen hinnat euroina ovat 63,74 – 95,61 euroa.

Arizonan Grand Canyon on toinen kuuluisa hyppypaikka, hyppypaikka 143 metrin korkeudessa (Buzzle.com 2010). Grand Canyon luokitellaan usein maailman seitsemän luonnonihmeen joukkoon. Kanjoni on noin 446 kilometriä pitkä, ja sen leveys vaihtelee kuudesta 29 kilometriin. Syvyys on enimmillään lähes kaksi kilometriä. Grand Canyon sijaitsee luoteisessa Arizonassa Williamsin ja Flagstaffin pohjoispuolella ja noin 365 kilometriä pohjoiseen osavaltion pääkaupungista Phoenixista (Arizona 2010). Kolmas tunnettu ja suosittu benji-hyppypaikka löytyy Nepalista, Katmandusta. 152 metrin pudotuksen löytää Bhote Khosi joen riippusillalta, Nepalin ja Tiibetin rajalta (Buzzle.com 2010). Katmandusta Bhote Khosille on kolmen

tunnin automatka. Riippusilta yhdistää kaksi laaksoa. Ennen sillan rakentamista paikalliset joutuivat kävelemään viiden tunnin kävelymatkan ylittääkseen joen ja päästäkseen toiselle puolelle. Benji - hyppysilta on Nepalin ainoa yksityisomistuksessa oleva silta (Bound travels and tours 2008).

2.4.2 Sukellus

Milloin ihminen on alkanut sukeltaa, on vain arvattavissa. Löydökset muinaisihmisten asuinpaikoilta kertovat heidän käyttäneen ravintoa, jota on todennäköisesti haettu vedestä syvemmältä kuin mihin käsi ylettää, siis sukeltaen. Ensimmäinen todella turvallinen sukelluslaite valmistui vuonna 1943, ja sen kehittäjinä olivat ranskalaiset Jacques-Yves Cousteau ja Emil Cagnan. Laite perustui avoimeen virtaukseen, ja siinä käytettiin hengityskaasuna paineilmaa. Laitetta käytettiin menestyksekkäästi 60 metrin syvyydessä ja kokeiluluontoisesti jopa 90 metrin syvyydessä. Nykyiset yleisimmät sukellusvälineet ovat periaatteeltaan juuri tuon laitteen kaltaisia (Lyhyt katsaus sukeltamisen historiaan 2010).

Sukellus on veden alla tapahtuvaa liikkumista. Sukellus ei ole koko kansan laji. Liikkuminen 20-kilon painoisilla varusteilla vaatii hyvän terveyden ja moitteettoman kunnon (Sukeltamisenturvallisuus 2010). Vapaasukellus tapahtuu ilman hengitysilmalaitteita. Käytössä voi olla kuitenkin muita apuvälineitä. Laitesukellus puolestaan tapahtuu hengitysilmalaitetta hyödyntäen. Sukelluksessa käytetään lähes aina ns. perusvälineitä, joihin luetaan sukellusmaski, snorkkeli ja räpylät. Laitesukellusvarustukseen kuuluu perusvälineiden ja sukelluspuvun lisäksi myös puukko, erilaiset valaisimet, suunnistusvälineet ja syvyysmittarit sekä sukellustietokoneet. Sukelluksen eräänä riskinä on nopean ylösnousun aiheuttama kaasujen, erityisesti typen, erkaneminen verestä erillisiksi kaasukupliksi, jotka voivat aiheuttaa esimerkiksi verisuonten tukkeutumisen paineen laskiessa liian nopeasti. Tästä käytetään nimitystä sukeltajantauti tai dekompressiotauti. Dekompressiotauti on erittäin harvinainen virkistysukeltajien keskuudessa (Lyhyt katsaus sukeltamisen historiaan 2010).

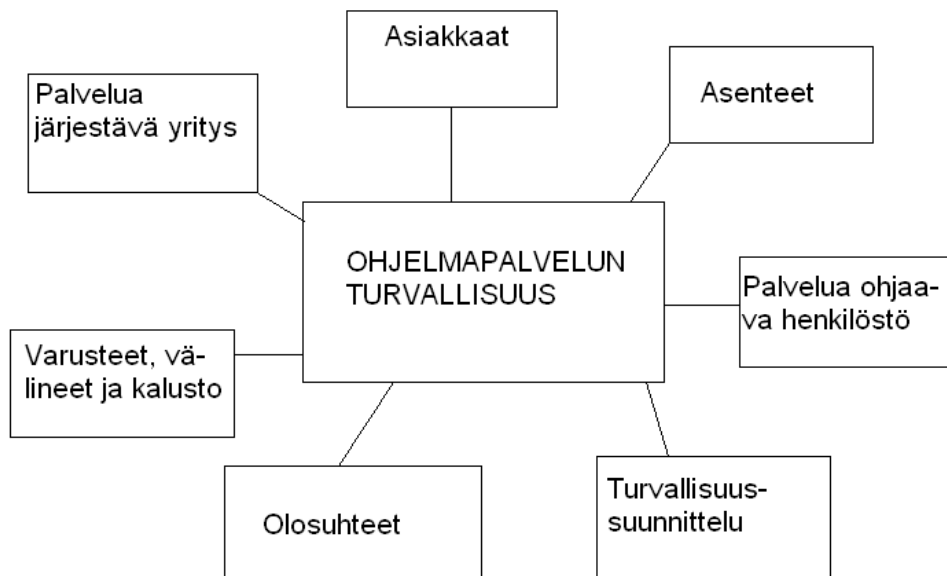
Kuuluisia sukelluskohteita ovat mm. Protea Banks, joka kuuluu maailman parhaimpiin hai - sukelluskohteisiin. Protea Banks sijaitsee Etelä - Afrikassa. Se on uniikki riuttakokonaisuus, joka kulkee pitkin Kwa-Zulu Natal rannikkoa ja sijaitsee

noin kahdeksan kilometrin päässä Shelly Beachilta. Protea Banksia suositellaan kokeneemmille sukeltajille, sillä merivirrat ovat melko voimakkaita (Sukelluskohteiden top 10. 2010). Protea Banksin riutat tarjoavat kuitenkin yhden kovimmista seikkailu-sukelluskokemuksista kuin missään muualla. Kalasto on Protea Banksin ehdoton valtti (Sukeltaminen: Etelä - Afrikka: Protea Banks 2010). Protea Banks on seikkailusukelluskeskus. Sen vesissä uiskentelevat muun muassa härkähait, vasarahait, tiikerihait - ja ajankohdasta riippuen myös valkohai. Toinen kuuluisia hai - sukellus kohde sijaitsee myös Etelä - Afrikassa: Gansabaissa. Valkohaiden seuraan tosissaan haluavat seikkailusukeltajat matkustavat Gansabaihin. Paikkaa kutsutaankin ”maailman valkohai - pääkaupungiksi”. Sen vesistöissä sijaitsee tunnettu Valkohaiden ruokailupaikka, Shark Alley (Fast Food Alley). Paikalla kävivät myös teltelevisiosta tutut Steve-O ja Chris Pontius Jackass -ohjelmasta kuvaamassa omaa ohjelmaansa, Wildboyz (Sukeltaminen: Etelä - Afrikka: Protea Banks. 2010).

Yksi näkemisen arvoinen sukelluskohde on myös The Great Blue Hole, Belize. Vuonna 1997 maailman perintölistalle liitetty, maailman toiseksi suurimman valli-riutta, Lighthouse reef atollin vesissä sijaitseva The Great Blue Hole on yksi maailman näyttävimmistä sukelluskohteista. Syvänsininen Blue Hole on Belizen mah-tavin nähtävyys ja lisäksi yksi koko maailman näyttävimmistä sukelluskohteista. Lähes geometrisen pyöreä, jyrkkäreunainen onkalo on yli 300 metriä leveä ja lähes 140 metriä syvä – mistä johtuu veden taianomaisen tummansininen väri. Onkaloon sukeltaessa voi ihailia seinämien stalaktiitteja ja kalkkikivimuodostelmia, jotka muuttuvat sitä muhkeammiksi, mitä syvemmälle laskeutuu (Sukelluskohteiden top 10 2010). Tunnetuksi paikan teki Jacques Custeau purjehtiessaan paikalle Calypsollaan vuonna 1971. Syväne tai kolo syntyi aikanaan toistuvista luolasto- jen romahduksista alueella ja paikan uskotaankin muinoin olleen maanpäällinen luola (Sukeltaminen: The Great Blue Hole in Belize 2010). Muita kuuluisia kohteita ovat mm. Australiassa Fish Rock, Thaimassa Koh Tao, Uudessa-Seelannissa Poor Knights, Egyptissä Dahab, Hondurasissa Utila ja Malesiassa Perhentian saaret (Sukelluskohteiden top 10 2010).

2.5 Seikkailumatkailun turvallisuusriskit

Ohjelmapalveluiden turvallisuus koostuu useista tekijöistä. Turvallisuuteen vaikuttaviksi tekijöiksi määritellään asiakkaat, asenteet, palvelua ohjaavan henkilöstön, turvallisuussuunnittelun, olosuhteet, varusteet, välineet, kaluston sekä palvelua järjestävän yrityksen (Verhelä & Lackman 2003, 49. KUVIO 2).



KUVIO 2. Ohjelmapalvelun turvallisuusosiot mukailten (Matkailun ohjelmapalvelut, Verhelä & Lackman 2003, 49.)

Suomessa kuluttajavirasto on antanut ohjeet matkailun ohjelmapalvelujen turvallisuuden edistämiseksi. Nämä ohjeet koskevat kaikkia ohjelmapalveluita, mutta erityisesti esille nostetaan vaativat ohjelmapalvelut. Ohjeissa käytetään termiä suuririskiset ohjelmapalvelut. Suuririskisyyden kriteereinä ovat seuraavia tekijöitä: korkean paikan aktiviteetit, jossa erityisriski on putoamisen vaara, maanalaiset toiminnot esim. tunneleissa, luolissa ja kaivoksissa, jolloin erityinen turvallisuusriski voi olla eksyminen tai hapen loppuminen sekä pitkäkestoiset vaellukset, joissa riskinä ovat paleltumat, hypotermia, lämpöuupumus, nestevajaus, energiavajaus ja/tai eksyminen (Verhelä 2007, 21–22).

Matkailuyrittäjältä riskipitoisten seikkailuohjelmien järjestäminen ja toteuttaminen vaatii erittäin hyvää lajin ja matkailualan tuntemusta (Hemmi 2005, 359). Seikkailun tekee turvalliseksi fyysinen ja psyykinen kunto, tiedot ja taidot sekä oikeat varusteet. Seikkailutoiminta on turvallisia riskejä, onnistumisen kokemuksia ja muutosta. Riskitilanne on myös ristiriitainen: se herättää pelkoa mutta sisältää myös haasteen. Turvallisuus on myös kuulemista, huomioimista, pohtimista, vastuun ottamista ja kantamista, joten turvallisuus syntyy erilaisissa tilanteissa eri tavoin. Temppujen ja teknisten suoritusten yhteydessä, jolloin toimitaan ryhmän ulkopuolisten tahojen ehdoilla, tarvitaan teknistä taitoa ja ammattitaitoon perustuvaa riskien hallintaa sekä ulkopuolista vastuunkantajaa (Himanen J & Iivanainen M 2004).

Selvittäessä ohjelmapalvelujen turvallisuutta, on huomioitava se, että asiakkaat osallistuvat vapaaehtoisesti ohjelmapalveluihin. Asiakkaiden omien tarpeidensa ja motiiviansa perusteella he hakeutuvat mukaan hyvinkin vaativiin ja riskialttiisiin suorituksiin (Saukkoriipi 2005). Asiakkaiden osalta ohjelmapalveluista löytyy esimerkiksi seuraavanlaisia erityisriskejä, jotka on hyvä huomioida toiminnassa. Asiakkaat eivät välttämättä ymmärrä mainonnan ja etukäteismateriaalin perusteella, miten vaativan tasoiseen palveluun he ovat osallistumassa. Osallistujilla voi olla myös suorituspainetta, joiden vuoksi toimintaan osallistutaan vasten omaa tahtoa. Ulkomaalaisten asiakkaiden kanssa ongelmia voivat aiheuttaa kulttuurien erot sekä yhteisen kielen puuttuminen. Asiakas voi myös jättää kertomatta toimintaa haittaavista rajoitteista, kuten sairaudesta tai lääkityksestä, vaikka tietoja kysyttäisiin kirjallisestikin (Turvalliset seikkailu- ja elämyspalvelut 2002). Riskejä ei voida kokonaan poistaa eikä sitä edes tavoitella. Tärkein asia turvallisuuden kannalta on valvonta. Fyysisen turvallisuuden lisäksi tulee tiedostaa myös osallistujien psyykinen turvallisuus, koska seikkailuun kuuluvat myös jännityksen tunteet. Täytyy kokonaisuutena muistaa, että turvallisuus nimenomaan mahdollistaa seikkailun eikä ole sen este (Himanen J & Iivanainen M 2004).

3 MAAILMAN VAARALLISIMMAT MATKAKOhteET

Tuskin mikään maa on täysin turvallinen, eli valppaus lienee hyväksi kohteessa kuin kohteessa. Madventures - seikkailijoiden mukaan kulttuurishokki on tosiasia, jota ei ole syytä väheksyä. Kulttuurishokki voi iskeä kokeneeseenkin matkailijaan, ja lähes jokainen tulee jollain tavoin kulttuurisesti shokeeratuksi matkansa jossakin vaiheessa (Milonoff 2007, 112–113). Vaarallisiksi kohteiksi luokittelimme ne maat, joissa tapahtuu paljon väkivaltaa ja levottomuuksia. Tässä luvussa esittelemme maailman vaarallisimmiksi matkakohteiksi listatuista maista Haitin, Afganistanin ja Brasilian. Olimme yhteyttä MEK:iin (Matkailun edistämiskeskus) ja saimme heiltä linkkisuosituksia, joiden perusteella valitsimme seuraavat maat vaarallisimpien matkakohteiden joukkoon. Olimme myös yhteyksissä Afganistanin ja Brasilian suurlähetystöihin, joilta saimme tietoa kyseisien maiden matkailusta ja kävijämääristä. Haitin suurlähetystö ei vastannut viestiimme, joten jouduimme ottamaan vanhempaa, tarjolla olevaa tietoa Internetistä. Liitteenä olevasta maailman kartasta käy ilmi Haitin, Brasilian ja Afganistanin sijainnit (LIITE 4).

3.1 Haiti

Haiti on maailman ensimmäinen mustan väestön perustama tasavalta. Se on vuosien köyhyyden, väkivaltaisuuksien, turvattomuuden ja erittäin brutaalien hallitusten jälkeen yksi Latinalaisen Amerikan köyhimmistä maista. Haitissa asuu noin yhdeksän miljoonaa ihmistä. Maan pääkaupunki on Port-au-Prince. (Yle 2010.) Haitin valtio sijaitsee samannimisen Karibian meren saaren länsiosassa ja siihen kuuluu myös useita muita pienempiä saaria. Haitin maasto on kumpuilevaa ja vuoristoista. Saari on erityisen altis hirmumyrskyille elokuun ja marraskuun välisenä aikana. Siviilisodan syttyessä vuonna 2004 Haitista tuli väkivaltainen ja vaarallinen valtio. Poliittinen tilanne on erittäin epävakaa ja arvaamaton. Rauhanturvaajat ovat työskennelleet ahkerasti vuoden 2004 kesäkuusta asti rauhoittaakseen tilannetta aina tähän päivään saakka (Bharatbook. 2004).

Ottaen huomioon Haitin maineen se ei houkuttele turisteja. Matkailu ja turismi käsitteivät ainoastaan neljä prosenttia maan tuloista (Bharatbook. 2004). Matkailijoiden määrää söi myös väärä, mutta sitkeä huhu, jonka mukaan Haiti oli hiv-viruksen syntypaikka (Suomen ulkoasiainministeriö 2009). Vuonna 2001 Haitissa vieraili noin 141 000 matkailijaa, suurin osa oli amerikkalaisia. Karibian turismiorganisaatio (CTO) on liittynyt Haitin hallitukseen auttaakseen maan takaisin turistikartalle vuoteen 2011 mennessä. Saadakseen matkailuelinkeinon kukoistamaan on Haitissa parannettava hotellien, ravintoloiden ja muiden palveluiden kuntoa ja saatavuutta (Bringing Haiti Tourism Back to Life 2009).

3.1.1 Haitin historia

Haitin saarta asuttivat ennen natiivit amerikkalaiset. Kolumbus löysi Haitin vuonna 1492 ja nimesi sen Hispaniolaksi. Saarta asuttaneet intiaanit tuhottiin lähes kokonaan, ja tilalle tuotiin mustia orjia. Myös Ranska valtasi alueita Haitista tukemiensa merirosvojen avulla. Vuonna 1697 Espanja luovutti virallisesti nykyisen Haitin alueen Ranskalle. (Historian tuotoksia 2009.) Haitista tuli yksi Ranskan rikkaimmista siirtomaista suurine sokeri-, kahvi- ja puuvillaviljelyksineen. Viljelyksillä käytettiin orjatyövoimaa, ja tänä aikana Afrikasta kuljetettiin Haitille liki 3 miljoonaa orjaa (Globalisa 2010). Vuonna 1791 maassa syttyi orjakapina. Vuonna 1804 Haiti itsenäistyi maailman ensimmäiseksi itsenäiseksi tummaihoisten tasavallaksi. Yhtenäisyyden aika päättyi kuitenkin vuonna 1884, kun Itä-Haiti muodostui Dominikaaniseksi tasavallaksi (Santo Domingo) (Suomen ulkoasiainministeriöA 2009).

Tasavallan ajan alituiset vallankumoukset ja levottomuudet johtivat siihen, että Yhdysvallat ottivat Haitin suojelukseensa vuosiksi 1915–1934. Vuonna 1915 Yhdysvallat miehitti Haitin, miehittäjän johdolla maahan asetettiin uusi perustuslaki (Suomen ulkoasiainministeriö 2009). Yhdysvaltojen miehityksen aikana luodusta kansalliskaartista muodostui sittemmin maan kansallinen armeija, joka tulevina vuosina tuli olemaan osa väkivaltaista hallintokoneistoa (Suomen ulkoasiainministeriöA 2009). Vallankaappausten ja levottomuuksien aika jatkui, esimerkiksi vuosina 1956–1957 Haitilla oli 10 kuukauden aikana viisi eri presidenttiä (Historian tuotoksia 2009).

3.1.2 Haiti nykypäivänä

Läntisen pallonpuoliskon köyhimmän maan turvallisuus kompastelee tänäkin päivänä pahoin ja se pitää valtaosan haitilaisista köyhyysrajan alla. Toimeentulokamppailun ohella myös aseet ovat haitilaisten arkipäivää. Katujengit ovat paremmin aseistautuneita kuin YK - joukot. Pääkaupungissa Port-au-Prinissä on paljon alueita, joille paikalliset saati muut ulkomaalaiset tai turistit eivät uskalla mennä sieppausten pelossa. Jopa paikallisbussitkaan eivät päätä reittiään noille kulmille. Haitissa siepataan 12 ihmistä päivässä. Todellinen luku on varmasti suurempi. Sieppauksien aiheuttama pelko pitää maasta poissa sekä ulkomaiset sijoittajat että matkailijat. Turismi oli Haitille melko tuottoisa elinkeino vielä 1980-luvulla, mutta vuoden 1991 vallankaappauksen jälkeen vuosittaisten kävijöiden määrä puolittui nopeasti ja hiipui hyvin vähiin (Suomen ulkoasiainministeriöB 2009).

Vihannat metsät ovat aiemmin peittäneet koko saaren, mutta nykyään alkuperäisistä metsistä on jäljellä vain 2 prosenttia. Metsien hakkuut ovat aiheuttaneet vakavia seuraamuksia Haitin ympäristölle. Maanpinnan eroosio on valtava ongelma, ja maa kärsii usein tulvista. Metsien hakkuut ovat saaneet kansainvälistä huomiota osakseen. Useita puiden istutusprojekteja on käynnistetty jäljellä olevien metsien suojelemistarkoituksessa. Nämä projektit ovat onnistuneet hyvin, ja tänään 0,3 prosenttia Haitin metsistä on suojeltuja (GlobalisA 2010).

Haitin nähtävyyksiä ovat Citadela Laferrière'n valtava linnoitus Pohjois-Haitissa. Se on kivinen rakennelma, joka on rakennettu orjien kansannousun aikaan 1900-luvulla. Citadela Laferrière on houkuttelevin nähtävyys Haitissa (Citadela Laferrière - Juhlapyhät Haiti 2009). Tärkeitä turistikohteita on Plaine du Cul de Sac, joka on Haitin hedelmällisin alue ja Barbancourt Rum Distillery, paikallinen rommit tehdas (Haiti nähtävyydet 2010).

Haitin on ollut viime aikoina paljon uutisotsikoissa 12.1.2010 sattuneen tuhoisan maanjäristyksen vuoksi. Järistyksen keskus oli vain 16 kilometrin päässä Haitin pääkaupungista Port-au-Prinestä, ja se tuhosi maan pääkaupungin kokonaan. Tilanne järistysalueella on kaaottinen. Silminnäkijöiden mukaan ruumiita on kasoittain Port-au-Prinzen kaduilla. Järistyksen vaikutuspiirissä asuu 2 – 3 miljoonaa

ihmistä (Yle 2010). Maanjäristyksessä kuoli lähes 200 000 ihmistä ja arviolta noin miljoona ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Punainen Risti alkoi auttaa Haitissa välittömästi järjestyksen tapahduttua. Tällä hetkellä Haitissa työskentelee noin 600 Punaisen Ristin avustustyöntekijää 37 maasta sekä 10 000 Haitin Punaisen Ristin vapaaehtoista (Punainen risti 2010).

3.2 Afganistan

Afganistan on köyhä maa, jossa viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana on käyty veristä sotaa (GlobalisB 2010). Afganistan sijaitsee Etelä-Aasiassa noin 4000 kilometrin päässä Suomesta. Afganistanin pinta-ala on noin 647 500 km² eli se on noin kaksi kertaa suurempi kuin Suomi. (Afganistanin kehitys- ja yhteistyöjärjestö ry 2009.) Väestön määrän arvioidaan olevan noin 30 miljoonaa. Maa on vuorten ympäröimä sisämaavaltio, jolla ei ole meriyhteyttä. Afganistanilla on yhteinen raja Turkmenistanin, Uzbekistanin, Tadžikistanin, Kiinan, Pakistanin ja Iranin kanssa. Lähes 50 prosenttia maan pinta-alasta on vähintään kahden kilometrin korkeudessa. Afganistanin ilmasto voidaan pitää erittäin äärimmäisenä. Kesällä lämpötila nousee usein yli 40 asteen, kun taas talvella yölämpötila voi laskea alle -15 asteeseen. Afganistanin pääelinkeino on maatalous. Viljelykelpoista maata on vain noin 12 prosenttia kokonaispinta-alasta. Afganistan on myös yksi maailman suurimmista oopiumin tuottajista. Yli 80 prosenttia Eurooppaan tulevasta raakaoppiumista tuotetaan Afganistanissa (Suomen YK-liitto 2009).

Afganistanin pääkaupunki on Kabul, jossa asukkaita on eri lähteistä riippuen noin neljä miljoonaa (Afganistanin kehitys- ja yhteistyöjärjestö ry 2009). Afganistanin perinneruoka on manto, johon kuuluu muun muassa voimakkaasti maustettuja lihapullia, pastaa, jogurttia, papuja ja kastiketta (Matkamuiistoja Afganistanista 2009). Afganistanin turismi oli huipussaan 1970 - luvulla Nykyään maassa vieraillee vuosittain noin 90 000 matkailijaa ympäri maailman (Said 2010).

3.2.1 Afganistanin historia

Tapahtumarikkaan historian omaava valtio on kuulunut mm. muinaisen Persian ja Aleksanteri Suuren valtakuntiin. Silkkitie kulki Afganistanin halki ja maan ylängöt sekä vuoristojonot tarjosivat jylhät maisemat kauppiaskaravaaneille (Mondo 2009). Aleksanteri Suuri valloitti nykyisen Afganistanin alueen noin 300 eKr, mutta maa joutui sen jälkeen vuoron perään arabien, turkkilaisten ja Persian valtakunnan valloittamaksi. Vasta 1700-luvulla maasta tuli enemmän tai vähemmän itsenäinen ja se joutui persialaissukuisen kuningassuvun hallintaan. Toisen maailmansodan jälkeen maa joutui Neuvostoliiton Keski-Aasiaan suuntautuvan kiinnostuksen kohteeksi, mutta jäi silti neuvostovallan ulkopuolelle. Taliban syrjäytettiin, kun USA miehitti Afganistanin vuonna 2001. Sen jälkeen Afganistanin politiikkaa ovat leimanneet miehitysvallan yritykset rakentaa toimiva keskushallinto. Tämä on toiminut erittäin huonosti, koska Taliban ja muut kapinallisryhmät jatkavat taistelua erityisesti maan eteläisellä vaikeakulkuisella vuoristoalueella (GlobalisB 2010).

Naisten asema on ollut alistettu Afganistanissa kautta historian. Askeleita vapautumisen suuntaan otettiin mm. 1970-luvulla, mutta käytännössä se koski vain pientä vähemmistöä, koulutettujen kaupunkilaisperheiden naisia. Tuolloinkin monet uskonnolliset ja heimojohtajat vastustivat uudistuksia. Tätä taustaa vasten tilanne on tänään merkittävästi valoisampi Afganistanin naisten kannalta. Maa ei enää ole eristäytynyt eikä siellä käydä laajamittaista sotaa. Joulukuusta 2001 maalla on ollut hallitus, jossa istuu kaksi naisministeriä. Tammikuun alussa 2004 Afganistanille hyväksyttiin perustuslaki, joka takaa maan kansalaisille, naisille ja miehille, tasa-arvoiset oikeudet (Unifen akseli 2004).

3.2.2 Afganistan nykypäivänä

Suuri osa Afganistanin yhteiskunnasta on täysin lamaantunut kymmeniä vuosia jatkuneen sodan seurauksena. Väestöllä ei ole koulutusta, korruptio rehoittaa julkisella sektorilla ja terveydenhuolto- ja oikeuslaitos puuttuu. Miehitysjoukkojen kohdalosta riippumatta Afganistanilla on edessään valtavia haasteita sen aloittaessa maan jälleenrakentamisen täysin nollopisteestä (GlobalisB 2010).

Tiestö on huonossa kunnossa sodan ja kunnostustoimenpiteiden puutteen vuoksi. Rautateitä on vain 25 km maan pohjoisosassa. Aiempina vuosikymmeninä monet maan hallitsijat nimenomaan vastustivat tieverkoston kehittämistä, koska he katsoivat sen heikentävän maan puolustusmahdollisuuksia. Näihin päiviin saakka tärkeimpiä kuljetusvälineitä ovat olleet hevoset, kamelit ja aasit. Niiden avulla on siirretty materiaalia perinteisessä karavaanimuodostelmassa. Maassa on 45 lentokenttää, joista vain 10 on päällystettyjä. Lentokentistä viisi on siviilikenttiä. Tärkeimmät lentokentät ovat Kabulin kansainvälinen lentokenttä (KAIA) sekä Bagramin, Kandaharin, Heratin ja Mazar-E-Sarifin kentät (Afganistanin kehitys- ja yhteistyöjärjestö ry 2009).

Maan pääuskonto on islam. Väestöstä sunnimuslimeja on kahdeksankymmentä prosenttia, shiamuslimeja yhdeksäntoista prosenttia ja muiden uskontokuntien edustajia yksi prosentti. Uskonnon lisäksi maata leimaa väestön jakautuminen erilaisiin etnisiin ryhmiin. Näiden väliset riidat ovat olleet yksi maan ongelmista vuosisatojen ajan (Afganistanin kehitys- ja yhteistyöjärjestö ry 2009). Afganistanissa on 47 000 moskeijaa. Pienissä kylissä moskeijat ovat kuitenkin usein maalattuja ja ympäristöstään kokonsakin puolesta erottuvia. Kaupungeissa näin selvää eroa ei ole. Joitakin poikkeuksia on, niihin voidaan lukea suuret moskeijat. Näistä yksi on Sininen moskeija, joka lienee Afganistanin kuuluisin. Se sijaitsee Mazar-e-Sharifissa ja ulkomuodoltaan hyvin kaunis. Sinistä moskeijaa pidetään Afganistanin pyhimpänä paikkana, koska sen uskotaan olevan profeetta Muhammedin vävyn ja seuraajan Alin hautapaikka (Kristittynä muslimimaailman keskellä 2009). Nykypäivän Afganistan on monikielinen ja kulttuurinen, paimentolaiskansojen maa, jota sota tällä hetkellä riepottelee. Ulkoministeriö ei suosittele matkailua Afganistanissa (Mondo 2009).

3.3 Brasilia

Monella on Brasiliasta eksoottinen kuva jalkapallon, samban ja kahvin tuoksuisena maana. Todellisuudessa Brasiliaa koettelevat kova köyhyys, asekauppa ja huumetit. Brasiliaa pidetään Etelä-Amerikan kalleimpana maana, mutta etenkin vaatteiden ja tullaisten hankkiminen on siellä suomalaisen näkökulmasta halpaa. Brasilia on valtava maa. Pinta-alaltaan se on 8,5 miljoonaa km², enemmän kuin koko

Eurooppa ilman Venäjää. Aukkaita on noin 182 miljoonaa. Myös välimatkat ovat pitkiä (Brasilia 2004). Brasiliassa on Atlantin valtameren rannalla 7400 kilometriä rantaviivaa, ja Länsi-Brasilia on miltei jokaisen Etelä-Amerikan maan rajanaapuri. Puolet maasta on Amazonin sademetsien peittämää, mutta toinen puolisko on maastoltaan monipuolinen, ja maasta löytyy miltei minkäläistä maastoa tahansa. Brasilia on melko laakea maa, sillä valtaosa siitä on 200–600 metriä merenpinnan yläpuolella (Matkalaukku 2009).

Vuonna 2008 Brasiliassa matkustajia Suomesta oli kaiken kaikkiaan 17 826. Lento- teitse matkustajia oli 16 823 Purjehtijoita 121 Maateitse 841 ja jokipurjehtijoita oli 41. Tähän voidaan suurlähetystön mukaan lisätä myös suomalaiset, joille annettiin työlupia ja niitä oli n. 400 (Pelamo 2010). Vuoden 2009 matkustajat eivät ole vielä selvillä.

3.3.1 Brasilian historia

Brasilian historia on tyypillinen siirtomaa-alueelle: kehitys ja talous on noussut ja laskenut yksittäisten tuotteiden menekin mukaan. Ensimmäisen nousukauden aiheutti sokeri. Sokerilla oli kova kysyntä kehittyvässä Euroopassa ja sokeriruoko menestyi erityisen hyvin Koillis-Brasiliassa. Uusi ryntäys alkoi 1700-luvulla, kun sisämaasta löydettiin kultaa. Muinais- Geraisin osavaltioon nousi uusia kaupunkeja kuin sieninä sateella (Brasilia marraskuussa 2004). Kun sokerin viljely ei enää ollut yhtä tuottoisaa, tilalle keksittiin kahvi. 1800-luvulla aloitettiin myös kumin kerääminen. Sitä saatiin ainoastaan Amazonasin alueella kasvavasta kumipuusta. Kun autoissa alettiin käyttää kumirenkaita, kumin hinta nousi pilviin, kunnes englantilaiset onnistuivat salakuljettamaan kumipuun siemeniä ja aloittamaan oman tuotantonsa aasialaisissa siirtomaissaan. Toisin kuin espanjankielinen Etelä-Amerikka, Brasilia ei hajonnut eri valtioiksi 1800-luvun itsenäistymisprosessin aikana, vaan jäi yhdeksi jättiläisvaltioksi. Maan hallitsija tuli aluksi Portugalin kuningassuvusta, mutta parin sukupolven jälkeen brasialaiset syöksivät keisarit vallasta ja julistivat maan tasavallaksi (Brasilia marraskuussa 2004). Brasilian pääkaupunki Brasilia on syntynyt vuosikausia kestäneistä haaveista hyödyntää Brasilian sisäosissa sijaitsevat massiiviset maa-alueet. Brasilialainen valtiomies José Bonifácio toi jo vuonna 1823 esille ehdotuksen, että uusi pääkaupunki perustettaisiin sisä-

maahan. Erikoista oli vielä se, että Brasilian sijoituspaikan valintaan vaikutti Italiassa asuvan papin vuonna 1883 näkemä näky uudesta sivilisaatiosta, joka hänen mukaansa saisi alkunsa keskellä Brasiliaa (Brasilia 2010).

3.3.2 Brasilia nykypäivänä

Brasilia on tämän hetken suosituimpia matkakohteita. Pohjois-Brasilian viidakot ja hiekkarannat ovat kuumia ympäri vuoden, etelässä juhlitaan marraskuusta maaliskuulle karnevaalien ja muiden juhlien tahdittamana (Matkalaukku 2009).

Vuoden 2014 jalkapallon MM-kisojen ja 2016 olympialaisten pitopaikka on tunnettu etenkin Rio de Janeirosta (Brasilia 2010). Jättiläiskaupunki on kaikesta kaoottisuudestaan huolimatta värikäs kulttuurin ja luonnon vetovoiman yhdistelmä (Vuoristo 2003, 419). Rannikkovuorten mielikuvitukselliset muodot kohokohtana näköalapaikat Sokeritoppa ja Corcovado, ja kuuluisat uimarannat Copacabana ja Ipanema kehystävät mainiosti varsinaista kaupunkimiljöötä (Vuoristo 2003, 419). Muita Brasilian nähtävyyksiä ovat muun muassa Salvadorissa Pelourinho, Show do Olodum ja karnevaalit. Amazonassassa Manaus, jokiretket, patikointia oppaan kanssa ja Iguaçun putoukset. Minas Geraisissa historialliset kaupungit ja suurkaupunki São Paulo (Brasilia vinkit 2004).

Suurin osa matkailijoista on kotimaisia, erityisesti Rio de Janeirosta ja São Paulosta. Ulkomaalaiset matkailijat ovat melko harvinaisia, minkä vuoksi palveluissa voi olla vielä puutteita. Muita kieliä kuin portugalia ei juuri puhuta. Brasilian turvallisuustilanne herättää paljon kysymyksiä. Erityisesti suurkaupungeissa on ongelmia: turisteja samoin kuin paikallisiakin ryöstetään jopa keskellä päivää (Brasilia 2010).

4 MAAILMAN SYNKIMMÄT NÄHTÄVYYDET

Halusimme myös kartoittaa maailman synkimmät nähtävyydet. Termillä synkimmät tarkoitamme paikkoja ja nähtävyyksiä, joissa on tapahtunut paljon paha ja traagista. Valitsimme nähtävyyksiksi Auschwitzin, Colosseumin ja New Yorkin WTC - tornit. Valitsemamme nähtävyydet eivät kuulu varsinaisesti mihinkään virallisiin tilastoihin vaan perustuvat meidän omiin näkökulmiimme. Nähtävyydet ovat eri aikakausilta. Colosseum on kohteista vanhin ja WTC - tornit nuorin, Auschwitz sijoittuu ajallisesti näiden väliin. On surullista, miten aika parantaa haavat ja menneisyys unohdetaan esimerkiksi Colosseumin suhteen. Se ei herätä sellaisia suuria tunteita kuin Auschwitz, vaikka kummassakin on tapahtunut yhtä paljon paha. Colosseum nähdään ainoastaan Rooman yhtenä kuuluisimpana nähtävyytenä.

4.1 Keskitysleiri Auschwitz

Ennen kuin Auschwitzista tuli holokaustin symboli, se oli tavallinen puolalainen kaupunki, nimeltään Oswiecim. Suurin osa sen asukkaista oli juutalaisia. Siellä sukupolvien kauppiat, rabbit, lääkärit ja asianajajat kasvattivat perheensä ja rikastuttivat juutalaista kulttuuria. Keskitysleiri Auschwitz lopetti vuosisatoja kestäneet juutalaisten perinteet kaupungissa (Auschwitz Jewish Center 2008). Keskitysleiri on paikka, jonne kootaan siviilejä, joiden liikkuvuutta ja kontakteja halutaan rajoittaa. Yleensä leirejä on luotu sotien aikoina, jolloin vihollismaan kansalaiset ja epäluotettavaksi koetut poliittiset ja kansalliset ryhmät on koottu kyseisiin leireihin. Nimitys keskitysleiri sai erityisen huonon maineen toisen maailmansodan jälkeen, natsi Saksan keskitysleirien ja ihmisten surmaamiseen erikoistuneiden tuhoamisleirien myötä. Auschwitz oli toisen maailmansodan suurin keskitysleiri (Go beyond sightseeing 2009).

4.1.1 Auschwitzin historia

Auschwitz oli Puolan lounaisosassa sijaitseva pikkukaupunki (Pogozev 2008, 11). SS:n johtaja Heinrich Himmler antoi käskyn huhtikuussa 1940 rakentaa Oswiecimin kylän lähelle keskitysleirin puolalaisia poliittisia vankeja varten. Kesäkuun 14.

päivänä 1940 leirille saapuvat ensimmäiset vangit. "Te ette ole saapuneet parantolaan, vaan saksalaiseen keskitysleiriin, josta ei ole muuta tietä ulos kuin krematorium savupiippu", tervehti heitä SS - upseeri Karl Fritsch (Auschwitz 2010). Myöhemmin ihmisiä tuotiin koko Euroopasta enimmäkseen juutalaisia, mutta myös neuvostoliittolaisia sotavankeja. Vankien joukossa neuvostoliittolaisten lisäksi oli tšekkejä, jugoslaaveja, itävaltalaisia, ranskalaisia saksalaisia sekä muidenkin maiden kansalaisia. Pisimmät junamatkat Auschwitziin saattoivat olla jopa 2400 kilometriä. Matka tehtiin pienissä täyteen ahdatuissa vaunuissa ja se saattoi kestää jopa 10 päivää. Osa vanhuksista ja lapsista saattoi menehtyä matkan aikana (Poriina 2006).

Vankeja hallittiin hajota ja hallitse - periaatteella, mikä yllytti heitä toisiaan vastaan. Leirin hierarkiassa arjalaiset olivat huipulla, juutalaiset pohjalla ja slaavilaiset siinä välissä. Lisäksi vangit erotettiin toisistaan erivärisillä rintamerkeillä, jotka kertoivat kunkin "rikoksesta", esimerkiksi romaneilla oli musta, homoseksuaaleilla vaaleanpunainen ja juutalaisilla keltainen (Pogozev 2008, 11). Auschwitziin joutuminen merkitsi vangeille nälkää näännyttävää työtä, lääketieteellisiä kokeita tai välitöntä kuolemaa joko yksittäisissä tai joukkoteloituksissa. Lääketieteellisissä kokeissa juutalaisten käsiä leikeltiin ja vaihdettiin esim. sian jalkaan. Suurin osa juutalaisista tuhottiin välittömästi kaasukammioissa ilman rekisteröintiä tai tunnistenumeroa. Natsien kylmäverisyys näkyi myös tuhoamisen viimeisessä vaiheessa: juutalaisten tuhkasta he valmistavat pelloille apulantaa. (Poriina 2006). Tammikuun 27. päivänä 1945 neuvostoarmeijan joukot vapauttivat kaikkien aikojen suurimman ihmisten tuhoamisleirin 7000 jäljelle jäänyttä vankia. Auschwitz oli ehtinyt toimia 1689 päivää, jona aikana murhattiin 1,1 – 1,5 miljoonaa ihmistä (Auschwitz 2010).

4.1.2 Auschwitz nykypäivänä

Nykyisin Auschwitz Birkenauun alueella toimii museo, joka esittelee keskitysleirin historiaa ja rakennuksia. Alue koostuu kolmesta keskitysleiristä: pääleiri KL Auschwitz I:stä, Auschwitz Birkenauista, joka oli varsinainen tuhoamisleiri sekä Monowitzin työleiristä, jonne läheisen tehtaan pakkotyövangit majoitettiin (Auswitch – Apu. 2004). Siellä on mahdollista tutustua natsien järjestämään vainoon ja julmuuksiin eri rakennuksiin kootuissa näyttelyhuoneissa. Ohjattu reitti päättyy leirin kaasukammio/krematorio -rakennukseen. Historian synkistä hetkistä muistuttavat

myös sähköistetyt piikkilanka-aidat ja portti, jossa on se historian kirjojen sivulta tuttu teksti Arbeit Macht Frei eli työ vapauttaa (Puola - Oswiecim - Auschwitz 2010). Kohde valittiin maailmanperintökohteeksi vuonna 1979. Valintaperusteluna oli kulttuurinen perustelu (Auschwitzin keskitysleiri 2009). "Se, joka unohtaa menneen, joutuu elämään sen yhä uudelleen", lukee nykyään erään Auschwitzin parakin seinässä (Skenet 2010).

4.2 Colosseum

Italian pääkaupungissa, Roomassa, sijaitseva Colosseum on merkittävin muinaisen Rooman historiaa esittävistä maamerkeistä. Colosseumin valtakauden tärkein vaihe oli lähes neljän vuosisadan ajan gladiaattoritaistelut (Roman Colosseum 2010). Se on samalla lailla Rooman symboli kuin Eiffel -torni symboloi Pariisia. Colosseum on antiikin ajan suurin gladiaattori- ja eläintaisteluareena. Se valittiin maailmanlaajuisessa äänestyksessä maailman seitsemän uuden ihmeen joukkoon vuonna 2007 (Rooma - ikuinen kaupunki 2007).

4.2.1 Colosseumin historia

Colosseumin historia on verinen. Gladiaattoritaistelut olivat yleistä kansanhuvia ja urheilua. Kaikkialle valtakuntaan kohosi amfiteattereita, joista kuuluisin on Rooman Colosseum. Gladiaattori (lat. *gladiator*, miekkamies) oli Rooman valtakunnan aikaisen kansanhuvituksen esiintyjä. Yleensä gladiaattorit olivat orjia, tuomittuja rikollisia tai sotavankeja, mutta myös vapaat miehet saattoivat ilmoittautua gladiaattoritaisteluihin. Gladiaattorin tehtävä oli taistella yleensä muita gladiaattoreita tai eläimiä vastaan. Pääosa taisteluista ei päättynyt gladiaattorien kuolemaan, mutta joskus häviäjä surmattiin (Meijer 2008, 110). Trajanin aikana 11 000 petoeläintä kuoli ja 10 000 gladiaattoria taisteli areenalla. Suosituimpia olivat kuitenkin gladiaattoritaistelut. Jotkut taistelijoista saivat vapauden selvittyään kuin ihmeen kaupalla elossa areenalla seitsemän vuoden ajan.

Vuonna 70 jKr. keisari Vespasianuksen toimeksiannosta Roomaan alettiin rakentaa amfiteatteria. Alkuperäiset suunnitelmat oli tehnyt keisari Nero. Rakennuksen virallinen nimi oli Amphiteathrum Flavium, mutta nimi muuttui keskiajalla Colosseumiksi. Nimi tuli Neron suuresta pronssipatsaasta (Colossus Neronis), joka si-

jaitsi teatterin läheisyydessä (Meijer 2008, 106). Colosseum rakennettiin Neron Kultaiseen taloon kuuluneen tekojärven paikalle, Roomaan (Colosseum 2009). Rakennusurakka kesti kymmenen vuotta ja työhön tarvittiin kymmeniätuhansia miehiä (Meijer 2008,109).

Colosseum on suurin antiikin amfiteattereista, ja omana aikanaan rakennustaidon mestariteos, jossa sekoittuvat kreikkalainen ja roomalainen rakennustyyli. Colosseum rakennettiin sementistä ja tiilestä ja siinä yhdistyivät kreikkalainen ja roomalainen rakennustekniikka: doorilaisia, joonialaisia ja korinttilaisia pylväitä Kreikan amfiteattereiden tapaan sekä holvikaaria, joiden rakentaminen onnistui vasta roomalaisilta (Colosseum 2009). Colosseum rakennettiin ellipsin muotoiseksi ja sitä ympäröi 50 metrin korkuinen muuri. Areena on kooltaan reilut 80 kertaa 54 metriä ja sen pinta-ala on reilut 3600 neliometriä (Meijer 2008, 110).

Colosseumiin mahtui 50.000 katsojaa – tosin köyhille ja naisille oli vain olemassa seisomapaikkoja. Yleisölle tarkoitettuja kerroksia oli neljä, puusta tehdyn esiintymislavan alla oli lisäksi monimutkainen ja sokkeloinen kellarikerros, jossa gladiaattorit ja villit nälkiintyneet eläimet odottivat esiintymisvuoroaan (The Gastrolab IMAGE Gallery: Colosseum 2006).

4.2.2 Colosseum nykypäivänä

Jo pian gladiaattorinäytäntöjen loppumisen jälkeen Colosseumista tuli tyhjä ja autio kivikasa. Rakennusta ei enää hoidettu ja rappeutumista nopeuttivat luonnonkatastrofit. Colosseum joutui myös lukuisien ryöstöjen kohteeksi. (Meijer 2008, 204.) Colosseum on yhä yksi Rooman kuuluisimmista ja suosituimmista nähtävyyksistä, joka häikäisee kävijät mahtipontisuudellaan. Areenan pohja on tuhoutunut vuosien saatossa ja sen alapuolella sijaitsevat tilat ovat suoraan nähtävissä. (Colosseum, 2009). Colosseumia on kohdeltu vuosisatojen saatossa hyvin huonosti ja restaurointityössä on hädin tuskin päästy alkuun. Sen ulkoseinistä otettiin materiaalia renessanssiaikaan palatsien, siltojen sekä Pietarin kirkon rakentamiseen. (Rooma, Colosseum 2009).

Tämän päivän Colosseumilla kohtaavat menneisyys ja nykyaika: antiikin aikainen rakennelma vilisee uteliaita turisteja karttoineen ja kameroineen. Colosseumin kuva on ikuistettuna Italian viiden sentin kolikkoon, mikä kertoo sen olevan vielä nykyaikanakin tärkeä osa Roomaa, juuri turistinähtävyytenä. Viikkaimpina turistikausina Colosseumille joutuu jonottamaan jopa useamman tunnin. Colosseumilla rahastetaan järjestetyillä opastuskierroksilla ja paikalla on myös gladiaattoreiksi pukeutuneita miehiä, joiden valokuvaaminen on maksullista (Colosseum, 2009).

4.3 World Trade Center

Valitsimme World Trade Center - tornit mukaan maailman synkimpiin nähtävyyksiin, koska isku WTC - torneihin oli yksi meidän elinaikamme suurimmista terroriiskuista. World Trade Center - tornit sijaitsivat Manhattanin keskustassa, New Yorkissa (Globalsecurity 2006). World Trade Center -kompleksi koostui seitsemästä rakennuksesta ja niissä oli lähes 1 200 organisaation toimipisteet, joukossa mm. American Express, Aon Corp., AT&T sekä Bank of America. WTC – tornit olivat merkittävä finanssimarkkinoiden tietoliikenteen ja Atlantin ylittävän tietoliikenteen solmukohta. Miljoonien ihmisten puhelin- ja internet-yhteydet katkesivat tuhon seurauksena (Kirkko & kaupunki 2009). WTC oli suunniteltu ja rakennettu satamaviiranomaisten toimesta, kansainväliseksi kauppayhteydeksi, kahden valtion satama-alueille (Globalsecurity 2006).

4.3.1 World Trade Centerin historia

Päätös World Trade Centerin rakentamisesta oli tehty vuonna 1961. Rakennuspiirustukset julkaistiin vuonna 1964. Julkisivun kaivaustyöt saatiin valmiiksi vuonna 1966 ja tornien rakentaminen aloitettiin vuonna 1968. World Trade Centerin pohjoinen torni avattiin ensimmäinen kerran vuokralaisille joulukuussa vuonna 1970 ja eteläinen torni sai ensimmäiset vuokralaisensa vuonna 1972 (Globalsecurity 2006).

Varhain tiistaiaamuna 11. syyskuuta 2001 islamilainen ääriryhmä Al-Qaida otti haltuunsa neljä kaupallista lentokonetta, jotka olivat matkalla Bostoniin, Newarkiin, New Jerseyhin ja Washingtonin DC Dullesin lentokentälle. Kello 08:46 paikallista aikaa, American Airlinesin lento 11 törmäsi World Trade Centerin pohjoiseen tor-

niin, jonka jälkeen United Airlinesin lento 175 törmäsi Etelä-torniin muutamaa minuuttia myöhemmin, kello 9:03 (Answer.com 2010). Kaksoistornien ohella kaikki muutkin WTC -rakennukset sortuivat ainakin osittain. WTC -rakennuskompleksissa oli noin 58 000 henkilön työpaikat ja siellä kävi noin 90 000 vierailijaa päivittäin. Kaikkiaan tuhot johtivat noin 100 000 henkilön uudelleensijoittamistarpeeseen (Tietojärjestelmäjaoston julkaisu 2002). Pilvenpiirtäjän lisäksi tuhoutui viisi muuta rakennusta ja yksi metroasema. Iskussa kuoli 2995 ihmistä yli 80 eri maasta. Isku lamaannutti lähes kaiken matkailun alueelle, ja vaikutti muutenkin elinkeinotoimintaan: taloudellinen toimeliaisuus väheni, ihmisten liikkuminen kaikissa muodoissaan väheni, pörssikurssit laskivat, lentoyhtiöitä joutui selvitystilaan tai ajautui konkurssiin (Kirkko & kaupunki 2009).

4.3.2 World Trade Center nykypäivänä

Paikkaa, jossa World Trade Center - tornit olivat, kutsutaan nykyään Ground Zeroksi. Nimeä käytetään, räjähdysten, luonnonkatastrofin tai muun onnettomuuden tapahtumapaikasta, rauniosta tai tuhoalueesta. Ensimmäisen kerran käsitettä käytettiin Hiroshiman ja Nagasakin pommituksissa käytettyjen atomipommien aiheuttamasta tuhosta. Syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen Ground Zerosta tuli yksi New Yorkin tärkeimmistä nähtävyyksistä. Tämä entinen World Trade Centerin sijaintipaikka ei kuitenkaan ole pelkästään turistien kansoittama. Lukuisat paikalliset käyvät täällä suremassa ja muistamassa lähimmäisiään. (Nähtävyyksien New York 2009).

Uusi WTC -suunnitelma sisältää viisi uutta pilvenpiirtäjää (1 WTC, Freedom Tower, Towers 2, 3, 4, ja 5), 11. Syyskuuta muistomerkin ja World Trade Center museon, julkisen liikenteen keskuksen sekä vähittäiskauppa Complexin. Kaikki uudet hankkeet tullaan rakentamaan kestävän suunnittelun ja tiukkojen turvajärjestelmien puitteissa. Freedom Tower -rakennusta alettiin rakentaa syksyllä 2006 ja sen on määrä valmistu vuonna 2012. Valmistuessaan Freedom Tower nousee yli puolen kilometrin korkeuteen ylittäen paikkaa ennen hallinneiden WTC- tornien ennätyksen. Korkeus jalkoina on sama kuin Yhdysvaltain itsenäistymisvuosi 1776. WTC:n kaksoistornien kivijalkojen kohdalle valmistuu Reflecting Absence (Poissa-

olon heijastus) -muistomerkki, joka on avattu 11.9.2009 ja sen viereen avataan WTC -museo (World Trade Center 2010).

Romahtaneiden WTC - tornien osista on rakennettu sota-alus. Huippumodernissa USS New Yorkissa on 7,5 tonnia terästä kaksoistornien raunioista. USS New York (LPD-21) erityinen tehtävä on sotia terrorismia vastaan. Alus otettiin käyttöön 21. elokuuta 2009. Myös kaksi muuta sota-alusta on rakenteilla iskujen uhrien muistoksi. Niihin tulee osia iskussa vaurioituneesta puolustusministeriöstä, Pentagonin rakennuksesta sekä United-lentoyhtiön koneesta, joka syöksyi maahan kaappaajat ja matkustajat mukanaan (USS New York 2010).

5 PSYKOLOGINEN TARKASTELU SEIKKAILUMATKAILUSTA

Viimeisten kymmenen vuoden aikana psykologia on tietyllä tavalla palannut juurilleen, kun tajunnan ja tietoisuuden tutkimus on uudelleen noussut valokeilaan (Opettaja. TV 2010). Sana psykologia juontaa kreikan kielestä: psyyke tarkoittaa mieltä, sielua ja logos tietoa, oppia. Itsenäisenä tieteenä psykologia on tunnettu vasta runsaat sata vuotta. Psykologian yksinkertaisin määritelmä on, että se on ihmisen toimintaa tutkiva tiede. Ihmisille on tyypillistä antaa erilaisia selityksiä omalle ja toisten toiminnalleen (Yle 2010).

Tässä kappaleessa kerromme psykograafisista matkailutyypeistä, jotka jakautuvat psykosentrikoihin, midsentrikoihin ja allosentrikoihin. Perehdymme myös ihmisen tavoitteelliseen toimintaan ja kerromme, mistä asioista se koostuu. Näiden avulla pyrimme selvittämään minkälaiset ihmiset kiinnostuvat äärikokemuksista.

5.1 Psykograafiset matkailijatyypit

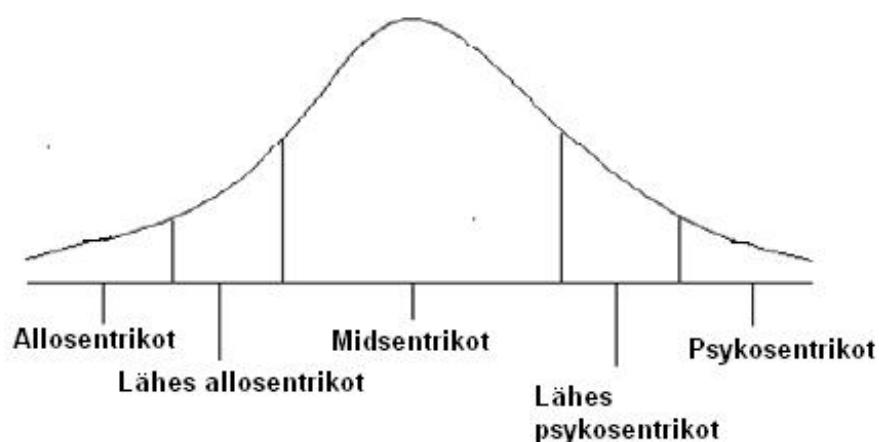
Matkailijat voidaan ryhmitellä tarkoituksenmukaisesti kahdella pääperiaatteella; turvautumalla joko selkeästi mitattaviin tai määriteltäviin ominaisuuksiin (koviin muuttujiin) tai vaikeammin määriteltäviin psykologipainotteisiin ominaisuuksiin, jotka liittyvät matkailijoiden tarpeisiin ja motivaatiotekijöihin (pehmeisiin muuttujiin). (Vuoristo 1998, 45). Tunnetuimpia esimerkkejä pyrkimyksestä muodostaa matkailijoita koskeva yleispätevä ja samalla yksinkertainen teoria on Plogin vuonna 1974 esittämä matkailijoiden jako ns. psykograafisiin matkailijoihin; äärimäistyyppit ovat psykosentrikot ja allosentrikot (Vuoristo 2003, 42).

Jaottelun ja tyypityksen mukaan psykosentrikot suosivat mahdollisimman täydellisiä lomapaketteja kuten helppoja ja valmiita charter-matkoja. Psykosentrikot matkustavat kohteisiin jotka ovat joko luontaisesti lähellä heidän omaa kulttuuriaan tai matkailukehityksen myötä sellaisiksi muuttuneet (Territorial 2009). Psykosentrikot valitsevat passiivisia harrasteita, kuten auringonottoa ja maisemien katselua ja

arvostavat tuttua ja turvallista ilmapiiriä. Psykosentrikoiden vastakohtia ovat allosentrikot, joiden piirteisiin kuuluvat omatoimisuus ja itsenäisyys matkajärjestelyissä (Vuoristo 2003, 42).

Allosentrikot ovat kiinnostuneita uusista ja oudoista kohteista ja he nauttivat uusista erilaisista kokemuksista. Aktiivinen harrastaminen, tyytyminen kohtuulliseen sekä kiinnostus vieraita kulttuureita ja ihmisiä kohtaan ovat ominaisia allosentrikoille (Hemmi 1993, 127). Allosentrikoille eli seikkailijamatkailijoille on ominaista, että heillä on kyky ottaa riskejä, voittaa oma itsensä ja pelkonsa, sietää fyysistä stressiä, selviytyä ja saada näistä ponnisteluista tyydytystä ja elämyksiä (Vuoristo 1998, 45). Allosentrikot suosivat kohteita, jotka poikkeavat kulttuuriltaan suuresti heidän omastaan (Territorial 2009).

Enemmistö kaikista matkailijoista kuuluu midsentrikoihin, joilla on molempien tyyppien piirteitä (Hemmi 1993, 127). Cohenin matkailijatyypologia, tunnetuin matkailijoiden roolijako, muistuttaa Plogin psykograafista luokitusta. Cohenin roolijaon mukaan järjestäytynyt massaturisti samastuu psykosentrikoon, yksilöllinen massaturisti on midsentrikko, kun taas omatoiminen tutkimusmatkailija on lähes allosentrikko ja seikkailumielinen matkailija on äärimmäinen allosentrikko (KUVIO 3 Vuoristo 2003, 43).



KUVIO 3. Matkailijatyypit mukailten (Vuoristo 2002, 45)

Oleellista seikkaillessa on haasteen vastaanotto, jolla tarkoitetaan selviytymistä uudesta ja vaativasta tehtävästä, omien kykyjen ja rajojen kohtaamista sekä huippuelämyksen saavuttamista. Seikkailu on onnistumisen kokemus osana luontoa ja inhimillistä ympäristöä. Se on mahdollisuus emotionaalisten, kognitiivisten, motoristen sekä sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittymiseen siten, että minäkuva selkiintyy ja itsetunto vahvistuu. Keskeistä terapeutteisessa seikkailussa on myönteinen asenne elämään eli ongelmat nähdään mahdollisuuksina, ei esteinä. Seikkailun avulla ihmisiä rohkaistaan käyttämään omia voimavarojaan, ”terveitä” puoliaan, pois oirekeskeisyydestä, sekä tuetaan positiivisen identiteetin vahvistumista onnistumiskokemusten kautta. Seikkailussa eri tilanteet vaativat ongelman ratkaisua, päätöksentekoa sekä vastuunottoa. Myönteinen käsitys itsestä ja suhtautuminen kanssaihmiin vahvistuu seikkailun edetessä. Kokemus onnistuneesta ratkaisusta ja selviytymisestä parantaa yksilön elämänhallintataitoja ja näin ollen selviytymistä päivittäisen elämän vaikeuksista (Himanen J, Iivanainen, M. Halti projekti. 2004).

Varsinkin kovaa seikkailumatkailua harrastavilla ihmisillä on keskivertoväestöön nähden poikkeavia ominaisuuksia, joiden synnystä on monenlaisia käsityksiä. Joidenkin näkemysten mukaan halu kokea on luonteenpiirre, joka määräytyy ihmisen aivojen toiminnan perusteella. Aivoissa keskeisessä asemassa ovat serotoniinin siirtojärjestelmät ja dopamiinireseptorit. Mikäli serotoniinin siirtojärjestelmä on pitkä, ihminen on seikkailua ja vaaratilanteita etsivä; mikäli se on lyhyt, hän on sovinnaisemmin käyttäytyvä. Seikkailijamatkailijaa ei tyydytä sovinnaisuus, vaan hän leikkii kuoleman kanssa ja haluaa elää ainutlaatuisia hetkiä intensiivisesti. Kuolemaa lähellä käynti synnyttää positiivisuutta. Seikkailija haluaa tuntea vapauden tunnetta ja elää kunnian hetkiä (Hemmi 2005, 361).

5.2 Tavoitteellinen toiminta

Tavoitteellisuus on ihmisen toiminnan keskeinen piirre: kaikella toiminnalla yksilö pyrkii johonkin. Vain jos tiedämme, mihin yksilö tähtää toiminnallaan, voimme ymmärtää tätä toimintaa. Psykologinen selittäminen huipentuu sen osoittamiseen, miksi yksilö valitsee itselleen tietyn tavoitteen ja sitoutuu pyrkimään siihen. Toiminnan mieli perustuu siihen, mihin yksilö pyrkii toiminnallaan. Keskeinen kysymys tavoit-

teellisessä toiminnassa on, syntykö se sisältä käsin, ulkoisten virikkeiden tuottamana vai vuorovaikutuksessa näiden välillä. Kun tavoitteellinen toiminta ymmärretään sisältä käsin syntyväksi, sen katsotaan olevan seurausta fysiologisista puutostiloista tai viettien synnyttämistä jännitteistä. Nämä työntävät yksilöä toimimaan ja etsimään tarpeelleen tyydytystä. Toisen näkemyksen mukaan ulkoiset ärsykkeet herättävät tai virittävät yksilössä tarpeita ja toimintaa. Toimintaa on kaikki se, mihin ihminen ryhtyy (Psykologia/Opiskelu 2008.).

Seikkailu voidaan määritellä myös tavoitteisiin perustuvan jaottelun avulla. Seikkailua seikkailun vuoksi, jossa seikkailu nähdään itsessään luonnetta parantavana, jolloin pelkkä luontoympäristöön meneminen ja siellä ponnistelu riittäisi ihmiselle. Toiminnan sisällöllä ei tässä lähestymistavassa ole merkitystä vaan kaiken voi katsoa olevan hyvästä, kunhan seuraavat ehdot täyttyvät: Yksilön on löydettävä omat rajansa toiminnassa, ympäristön oltava puitteiltaan vaikuttava ja kokemuksia ei tule käsitellä jälkeenpäin vaan elämys itsessään opettaa. Esimerkkinä tästä mallista on seikkailulajien harrastaminen (Seikkailukasvatus 2010). Tavoitteellinen toiminta koostuu eri osatoiminnoista, jotka ovat: tiedollinen toiminta, motiivit, motivaatio, tunteet sekä toiminnan toteutus. Käytännössä psyyken osatoiminnot muodostavat kiinteän kokonaisuuden (Vuoristo 1998, 45).

5.2.1 Motiivit

Matkailun motiivit ja vetovoimatekijät ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Matkailun kohdealueella on fyysisiä ja mielikuvallisia vetovoimatekijöitä, jotka vastaavat jollakin tasolla matkailijan tarpeisiin ja motiiveihin ja ohjaavat siten hänen matkakohteensa valintaa (Territorial 2009). Motiivit ovat toimintaa ohjaava voima ja ne saavat ihmisen suuntaamaan energiaansa kohti tavoitteita ja päämäärää. Motiivit ovat niitä, jotka saavat motivaation käynnistymään. Motiivit ilmenevät haluna, tarpeena, yllykkeenä ja vaikuttimena tehdä jotakin. Motiivi voi syntyä nopeasti tiettyjen ärsykkeiden vaikutuksesta ja se voi olla tekemisen välitön syy (Roche Oy 2007).

Matkailumotiiveiksi kutsutaan yksilön matkustuspäätöksiin vaikuttavia tekijöitä. Matkailualan yrittäjien täytyy ymmärtää, miksi asiakas ostaa tai jättää ostamatta jonkin tuotteen. Matkailutuotteen ostopäätökseen vaikuttavat ensisijaiset ja sekundaariset motiivit, jotka täytyy analysoida osata erottaa toisistaan. Ensisijainen matkustusmotiivi on se syy, miksi matkustetaan ja sekundaarinen motiivi ratkaisee yleistetysti sen miten ja minne matkustetaan (Boxberg & Komppula 2002, 71).

Toissijaiset matkustusmotiivit ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, millainen matka tehdään ja mihin kohteeseen. Ensisijaisen matkustuspäätöksen jälkeen matkailija joutuu päättämään muun muassa minne, milloin ja miten matkustetaan, kuinka kauan matkalla ollaan ja kenen kanssa matkustetaan. Majoituksen ja aktiviteettien valinta sekä matkaan käytettävä raha ovat myös matkailijan tekemiä päätöksiä. Toissijaiset matkustusmotiivit on jaettu sisäisiin eli henkilökohtaisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Henkilökohtaiset tekijät, joihin matkailutuotetta myyvä yritys ei pysty vaikuttamaan, sisältävät elämän olosuhteet sekä asenteet ja käsitykset. Matkailijan päätöksentekoon vaikuttavia ulkoisia tekijöitä ovat muun muassa globaalit, poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät, media, matkailuyritysten markkinointitoimenpiteet sekä sukulaisten ja tuttavien mielipiteet (Boxberg & Komppula 2002, 71).

Motiivien ja tunteiden välillä vallitsee selvä yhteys. Motiivien viriämiseen ja tyydyttämiseen liittyy tunteita: ihminen kokee motiivit usein tunteita ja toisaalta tunteet voivat motivoida käyttäytymistä (Pakaraninen & Roti 1996, 121). Psykologiassa puhutaan motiiveista (toiminnan sisäinen syy) ja motivaatiosta, jolla tarkoitetaan useiden samanaikaisten motiivien kokonaisuutta ja toiminnan suuntautumista tavoitteeseen (Laakso & Pohjanvirta 1988, 69).

5.2.2 Motivaatiot

Motivaatiolla tarkoitetaan päämäärään suuntautuvaa eli tavoitteellista käyttäytymistä ohjaavien vaikuttimien kokonaisuutta. Arkielämässä on tilanteita, joissa toiminnan syytä tai tavoitteita ei juuri mietitä. Halutaan kovasti jotakin asiaa ja päätehtään saada se tai koetaan, ettei vaihtoehtoja ole – mitä muutakaan voisi tehdä? Toisinaan taas pohditaan pitkään ja ristiriitaisin tuntein omaa tai muiden toimintaa, sen syytä tai tavoitteita; miksi tein näin, enkä toisin, miksi valitsin niin kuin valitsin?

Motivaatiota tutkiessa yritetään selvittää ihmisen tavoitteista toimintaa, sitä miten se syntyy ja ilmenee ja miten se liittyy ihmisen kokonaisuuteen (Laakso & Pohjanvirta 1988, 69). Motivaatiolla käsitetään ihmisen psyykkistä tilaa, jonka mukaan määräytyy millä vireydellä ja mitä hän kulloinkin tekee. Ihmisen henkilökohtainen motivaatio ratkaisee miten tärkeitä hänelle ovat erilaiset asiat ja mikä siis on niiden tärkeysjärjestys. Motivaatio muodostuu erillisistä motiiveista eli haluista ja tarpeista. Motivaatio vaikuttaa ihmisen kaikkeen tietoiseen toimintaan ja suurimpaan osaan hänen tiedostamattomaan käyttäytymiseen. On myös luonnollista, että motivaatiotasojen voimakkuus ja painottuneisuus vaihtelevat ulkoisten- ja sisäisten tekijöiden muuttuessa (Roche Oy 2007).

Motivaatio ryhmitellään sisäiseen ja ulkoiseen. Sisäinen motivaatio viittaa tilanteeseen, jossa henkilö toimii täyttääkseen tarpeita, joissa on kyse itsensä toteuttamisesta ja kehittämisestä. Ulkoinen motivaatio on ympäristöstä välittynyt ja on yleensä liittynyt alemmanasteisten tarpeiden tyydyttämiseen, kuten turvallisuuden ja yhteenkuuluvaisuuden tarpeet (Opettajan tehosalkku 2003). Motivaation on tutkittu olevan matkailukysynnän rakenteita selittävä tekijä ja että matkailutuotteilla voidaan luoda motivaatiota. Matkailukohteen ja motivaation yhteys on läheinen. Matkailumotivaatio ja matkailukäyttäytyminen syntyvät ihmisten erilaisista matkailuun liittyvistä tarpeista. Motivaatio perustuu sosiologisiin ja psykologisiin normeihin ja asenteisiin, kulttuuriin, havaintoihin, ja se ilmenee jokaisessa yksilöllisin muodoin (Vuoristo 2002, 41). Matkakohteen imago ja kohteeseen liittyvät mielikuvat vaikuttavat motivaatioon ja matkakohteen valintaan (Vuoristo 2003, 38 – 39).

Matkailijoiden motivaatioiden ja tarpeiden analysoimisessa sosioekonomiset (ammattiasema) ja demografiset (väestöllinen muutos) tekijät, kuten ikä, asuinpaikka ja koulutustausta eivät ole tarpeeksi kattavia ja ainoastaan niitä käyttämällä päädyttäisiin todennäköisesti harhaanjohtaviin yleistyksiin ja virheellisiin päätelmiin. Motivaatiopsykologiassa peruskysymyksenä on pohdittu, vaikuttavatko ihmiseen sisäiset vietit ja tarpeet, jotka toimivat työntövoimina kohti päämäärää, vai vetävätkö ympäristön erilaiset ärsykkeet ihmisiä puoleensa (Vilkko-Riihelä 2001, 447, 449). Psykologiset ja kulttuuriperäiset eli niin kutsutut sisäiset ominaisuudet ja tekijät antavat tilaa laaja-alaisimmille päätelmille. Sisäisten ominaisuuksien analyysis-

sa matkailijoita luokitellaan ensisijaisesti heidän tarpeidensa ja motivaatioidensa perusteella. Motivaatioon sisältyviä elementtejä ovat muun muassa matkailu vastauksena siihen, mitä puuttuu mutta mitä silti kaivataan, ja matkailukohteen veto-voima vastauksena motivaation aiheuttamaan työntövoimaan. (Vuoristo 2003, 38 – 39).

5.2.3 Tunteet

Tunteet ohjaavat toimintaamme ja ovat mukana lähes kaikessa mitä teemme. Tunteilla on sijansa ihmisen fyysisyydessä, psyykkisyydessä ja sosiaalisuudessa. Tunne on psyyken toiminnoista ensisijainen perusta muille. Suurin osa tunteista on alitajuisia, joten suhteemme todellisuuteen on usein meille itsellemmekin arvoitus. (Nyyti 2008.) Tunne eli emotio koetaan elämykselliseksi, subjektiiviseksi tilaksi. Motivoituneessa toiminnossa on aina tunteita. Tunteiden voimakkuus vaihtelee yksilöittäin. Eri ihmiset kokevat samanlaisissakin tilanteissa erilaisia tunteita. Tunteet ovat yhteydessä kognitiivisiin ajatuksiin. Tiettyä tunnetilaa edeltävät usein ajatukset, jotka antavat merkityksen tapahtuneelle. Tilanteen arvioiminen vaikuttaa myös siihen, miten toimimme tunteen pohjalta. Myös tunteet jäävät toisinaan tiedostamatta. Tunteiden ilmaisu opitaan paljolti jo lapsena. Vanhempien ja muiden läheisten malli vaikuttaa tunteiden ilmaisemisen avoimuuden ja ilmaisutapojen oppimiseen (Psykologian perusteet 1988, 78).

Tunteiden kannalta sympaattinen hermosto on avainasemassa. Elimistö ja aivot ovat keskeisessä asemassa tunteiden kokemisen kannalta. Tunteet koetaan aitoina ja kestävinä biologisten tekijöiden ansiosta. Sympaattisen hermoston aktivoitumisen ylläpitämä tunne käy läpi tulkintavaiheen, jolloin se saa merkityksensä ja sisällön. Tunteen vaikutus psyykeen määräytyy psyykkisen työn välityksellä. Tunteen aitous ja pysyvyys perustuu siis biologiseen perustaan ja sen merkitys ja vaikutus psyykkisiin tekijöihin. Nykyihmisen tunteilla ja motiiveilla on takanaan satojen miljoonien vuosien lajinkehitys. Yksittäisellä lajilla, kuten ihmisellä, on samanlaiset ruumiin ja hermoston rakenteet, joilla sen toiminta ohjautuu. Tämä aiheuttaa sen, että eri yksilöillä ja roduilla on keskenään samanlaisia tunteita ja motiiveja. Psyykkisillä toiminnoilla on tietty tehtävä, eli esimerkiksi tunteilla on tietty funktio ihmisen

sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassa. Perustunteet ovat psyykkisiä signaaleja, joilla on yksilön ja lajin säilymisen kannalta oma merkityksensä (Shvoong 2006).

Refleктоivalle seikkailulle on tyypillistä, että jokaisen toiminnan aikana ja jälkeen ohjaaja ja ryhmäläiset keskustelevat keskenään toiminnassa esiin tulleista tunteista ja kokemuksista. Tällainen työskentely vaatii ohjaajalta hyvää intuitiota ja ennakolta tarkkaa paneutumista eri toimintoihin, jotta ryhmälle löytyisi optimaaliset harjoitteet (Seikkailukasvatus 2010).

5.2.4 Tarpeet

Tarkastellessa tarpeita matkailumotivaation osatekijänä on usein lähdetty Abraham Maslowin tunnetusta hierarkian mallista, joka tarjoaa helpon ja jopa moraalisestikin ymmärrettävän ja hyväksyttävän tavan ottaa haltuun tämä sinänsä monimutkainen ilmiö (Matkailun muodot 2002, 41). Taustalla on ajatus jatkuvasti kehittyvästä ja uusia elämisen sekä kokemisen tasoja havittelevasta ihmisestä, jolla on erilaisia arvojärjestyksiä ja tarpeiden tasoja. Hierarkian tasoihin kuuluvat fysiologiset ja turvallisuuden tarpeet, sosiaaliset ja arvostuksen tarpeet sekä itsensä toteuttamisen ja esteettisyyden tarpeet. Ihmisen ajatukset täyttää kulloinkin vallitseva tarvetila ja kun tarve on tyydytetty, sen merkitys katoaa, jolloin uudet, ylemmät tarpeet astuvat esiin ja määräävät ihmisen käyttäytymistä (Elämispalvelut 2008).

Maslowin mukaan itsensä toteuttaminen yhdessä estetisoinnin kanssa on korkein tarve, joka voi esiintyä vasta fyysisten, turvallisuuden, rakkauden ja arvostuksen saamisen tarpeiden ollessa tyydytettyjä. Itsensä toteuttaminen saa myös aikaan tyydyttävämpiä ja haluttavampia tuntemuksia kuin alempien tarpeiden tyydyttäminen, mikä johtaa itsensä toteuttamisen suurempaan arvostamiseen, jopa niin, että ihminen on valmis uhraamaan enemmän vaivaa alempien tasojen kustannuksella. Ihminen voi olla valmis askeettisempiin elinoloihin, vaarantamaan turvallisuuden tunteen ja jopa luopumaan rahan ja arvostuksen tuomasta mielihyvästä itsensä toteuttamisen eduksi (Elämispalvelut 2008). Tarve on sisäistä voimaa, jonka ihminen kokee haluna epätydyttävän tilanteen korjaamiseen, elämyksellisesti jonkin puutteena tai toimintaan ohjaavana tekijänä (Matkailun muodot 2002, 41).

5.2.5 Asenteet

Asenteet voivat olla tiedostettuja tai tiedostamattomia. Asenteet vaikuttavat ihmisen valintoihin ja päätöksentekoon ja sitä kautta toimintaan (Ammatillinen psykologia 2009). Asenne on aina subjektiivinen, eli eri henkilöt muodostavat jokainen omanlaisensa. Myös sosiaalinen ympäristö voi tarjota valmiita asenteita, tai jopa painostaa henkilöä tietyn tyyppiseen asennoitumiseen (Shvoong. 2006). Muodostaakseen asenteen, henkilöllä on ensin oltava jonkinlainen mielikuva kyseisestä kohteesta. Henkilökohtaisten arviointien pohjalta muodostamme asenteen, joka on joko myönteinen tai kielteinen. Kielteinen asenne esimerkiksi johonkin matkailualueeseen kertoo samalla negatiivisesta kohdeimagosta. Asenteet muodostuvat arvoista ja uskomuksista, jotka liittyvät tässä tapauksessa matkailutuotteen, – kohteen tai – alueen ominaisuuksiin. Näitä matkailijan kannalta tärkeitä ominaisuuksia (esim. kustannukset, viihtyisyys, laatu) kutsutaan määreiksi. Kustakin määreestä muodostuu matkailijan mielessä periaatteessa oma asenteensa (myönteinen tai kielteinen), mutta vasta kokonaisasenne ratkaisee, syntyykö myönteinen vai kielteinen matkapäätös (Vuoristo 1998, 50).

Asenteille on ominaista että ne ovat melko pysyviä ja niitä on vaikea muuttaa, joten ne ovat rinnastettavissa (varauksin) persoonallisuuden piirteisiin. Jos asenteet muuttuvat, se tapahtuu usein hitaasti, esimerkiksi silloin, kun henkilö saa uudenlaista tietoa asiasta. Jos asenteen kognitiivinen komponentti muodostuu lähes yksinomaan virheellisistä tiedoista ja uskomuksista, puhutaan ennakkoluuloista. Asenteet sisältävät arvostavaa suhtautumista ja tulevat siis lähelle arvoja, mutta asenteet ovat kapea-alaisempia ja rajatumpiin kohteisiin suuntautuvina. Asenteet vaikuttavat niiden välineiden valintaan, joilla arvoja pyritään saavuttamaan, joten asenteet ovat usein johdettavissa henkilön arvoista. Mittaamista varten on kehitetty erilaisia asennemittareita, jotka soveltuvat kysely- ja haastattelukäyttöön. Asenne jotain toimintaa kohtaan muodostuu siitä, millä todennäköisyydellä henkilö odottaa kyseisen toiminnan johtavan tiettyihin seurauksiin ja ovatko seuraukset itselle myönteisiä vai kielteisiä (Peruskäsitteet ja määritelmät, 2009).

6 KYSELY

Teimme kyselyn extreme- matkailusta, äärielämyksistä ja niihin liittyvistä osatekijöistä, joita ovat nähtävyydet, turvallisuus ja matkakohteet. Kohderyhmämme on Helsingin ja Porvoon Haaga Helian ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijat. Tutkimusmenetelmämme on kvantitatiivinen. Toteutimme kyselyn sähköisellä kyselylomakkeella.

6.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Valitsimme tutkimusmenetelmäksi kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen. Kysymykset valitsimme asteikkokysymyksiksi, joissa esitämme erilaisia väittämiä ja vastaajan tehtävänä oli valita niistä se, miten vahvasti hän on samaa mieltä tai eri mieltä esitetyn väittämän kanssa. Meidän käyttämämme asteikkomuoto on Likertin mielipideasteikko.

Kvantitatiivinen tutkimus eroaa kvalitatiivisesta eli laadullisesta tutkimuksesta siten, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto painottuu merkitysten käsittelyyn ja käyttäytymisen ymmärtämiseen. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu päätelmien tekemiseen havaintoaineiston perusteella (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 129). Määrällisessä tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita erilaisista luokituksista, syy- ja seuraussuhteista, vertailusta ja numeerisiin tuloksiin perustuvasta ilmiön selittämisestä. Määrälliseen menetelmäsuuntaukseen sisältyy runsaasti erilaisia laskennallisia ja tilastollisia analyysimenetelmiä. (Määrällinen tutkimus 2009). Kvantitatiivisessa tutkimuksessamme päädyimme ositettuun otantamenetelmään. Ositetun otannan avulla pyrimme varmistamaan, että otos on mahdollisimman edustava tutkimuksen kannalta ja merkittävien ryhmien osalta. Ositetussa otannassa käytetään hyväksi etukäteistietoja perusjoukosta. Meidän tapauksessamme perusjoukkomme koostuu ammattikorkeakouluopiskelijoita, joista otoksemme ovat matkailualan opiskelijat.

Kvantitatiivinen tutkimus sopi mielestämme parhaiten tutkimusmenetelmäksemme, koska sen avulla saimme kerättyä paljon tietoa, ja vastaajat pystyivät valitsemaan itselleen sopivimman ajankohdan kyselyyn vastaamiseen, koska kysely lähetettiin suoraan asiakkaiden sähköpostiin.

6.2 Kysymyslomakkeen laatiminen

Tutkimuksen tekemiseen liittyy tutkimuksen luotettavuuden ja pätevyyden arvioiminen. Virheitä pyritään välttämään, mutta silti luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella. Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustuloksien toistettavuutta eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetti voidaan selvittää monella tavalla. Kahden arvioijan päätyminen samaan tulokseen tai eri tutkimuskerroilla saatu sama lopputulos ovat merkkejä tutkimuksen luotettavuudesta. Erilaiset tilastolliset menettelytavat ovat kvantitatiivisissa tutkimuksissa apuna mittareiden luotettavuuden arvioimisessa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 216 – 217). Suunnittelimme kyselylomakkeen huolellisesti, koska se vaikuttaa tutkimuksen onnistumiseen. Teimme kaksi erillistä kyselylomaketta, jotka hyväksytimme ohjaavalla opettajalla. Päädyimme viimeksi laadittuun kyselyyn, koska se oli mielestämme ammattimaisempi, ulkoisesti virallisempi sekä selkeämpi. Emme halunneet tehdä kyselylomakkeesta liian pitkää tai monimutkaista, sillä se olisi saattanut rajata vastausten määrää.

Tutkimuksen arviointiin liittyy myös käsite validiteetti eli pätevyys, joka tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata ja tutkia. Validiteetin arvioiminen on tärkeää kyselytutkimuksessa saatujen vastauksien analysoimisessa, koska vastaajat ovat saattaneet käsittää kysymykset aivan eri tavalla, kun tutkija itse (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 216 – 217).

Kyselymme validiteettia pyrimme varmistamaan suunnittelemalla kaikki kysymykset tarkasti ja testaamalla lomaketta ensin viidellä koehenkilöllä ja ohjaavalla opettajalla. Koevastaajat olivat eri-ikäisiä naisia ja miehiä. Tällä tavoin testaamalla saimme tietää, oliko kyselylomakkeemme vaikeasti ymmärrettävä. Saimme muutamia parannusehdotuksia, mutta pääasiassa koevastaajat kertoivat kyselyn olevan helppo ja nopea täyttää. Tutkimuksessa saatujen vastausten suuri lukumäärä

vaikutti positiivisesti opinnäytetyömme validiteettiin ja reliabiliteettiin. Pidimme tutkimusta pätevänä, koska saimme niin monta vastausta ja jokaisiin kysymyksiin oli vastattu.

Alkuun sijoitimme taustatietoja käsittelevät tiedot; ikä ja sukupuoli. Kyselylomakkeessa selitettiin selkeästi miten kysymyksiin tulee vastata. Kyselylomakkeemme koostui pääasiassa väittämätyyppisistä ja strukturoiduista kysymyksistä (LIITE 1). Valitsimme ja muotoilimme kysymykset siten, että kaikki kohderyhmään kuuluvat vastaajat voivat ymmärtää ne samalla tavalla. Tämän opinnäytetyön kyselylomake sisälsi kaksi vastaajan taustatietoja esittävää kysymystä ja 21 Likertin mielipideasteikkoon perustuvaa kysymystä. Likertin asteikko on yleensä 5- tai 7-portainen asteikko ja mielipidekysymykset muodostavat joko nousevan tai laskevan skaalan asteikolla. Numeroimme vastausvaihtoehdot yhdestä neljään, jotka ovat: 1 täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä ja 4 täysin erimieltä. Vastauksen ”en osaa sanoa” numeroimme yhdeksäksi. Asteikon toisessa päässä on yleensä mielipide täysin samaa mieltä ja toisessa täysin eri mieltä oleva vaihtoehto. Likertin asteikkokysymyksiin lisäsimme myös vaihtoehdon ”en osaa sanoa” sen takia, että jos vastaajalla ei esimerkiksi ole tietoa kyseiseen väitteeseen.

Rajasimme kysymykset omiin luokkiinsa: extreme -matkailu, matkakohteet, nähtävyydet ja turvallisuus. Extreme - matkailu osiossa halusimme selvittää vastaajien kiinnostusta extreme – matkoihin sekä matkojen riittävän tarjonnan Suomessa. Matkakohdeosiossa kysyimme vastaajien ennakkokäsityksiä ja mielenkiintoa; onko esimerkiksi Lähi-itä kiinnostava matkakohde ja mitä lomakohteelta odotetaan. Osiossa kolme, nähtävyydet, halusimme tietää kiehtovatko nähtävyydet vastaajia ja kuuluvatko ne lomamatkan sisältöön. Laitoimme kysymyslomakkeeseen kohdan turvallisuus, koska se on keskeinen osa ohjelmapalveluja. Halusimme selvittää vastaajien näkökulmasa, kuinka tärkeä osa turvallisuus on matkalla. Näin riskimatkailijat erottuvat kohderyhmästä. Laadimme kaikki kyselylomakkeen kysymykset yhdessä, joten meillä oli molempien opinnäytetyöntekijöiden mielipiteet ja näkökulmat käytössä.

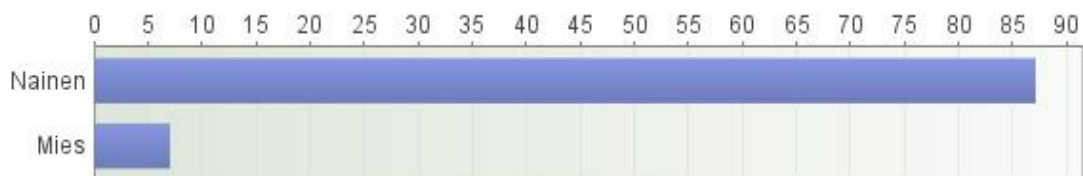
6.3 Kyselyn toteutus

Toteutimme kyselyn sähköisesti, webropolin kautta. Tutkimuslupa myönnettiin 28. lokakuuta 2009. Lähetimme saatekirjeen, jossa oli linkki webropoliin, Haaga – Heilian matkailualan vastaavalle henkilölle, joka ohjasi kyselyn matkailualan opiskelijoille. Sähköinen kyselylomakkeemme oli mielestämme vastaajille vaivattomampi kuin perinteinen paperilomake, koska kyselylomakkeen täyttäminen Internetissä vei vain muutaman minuutin. Sähköinen kysely oli perinteisiä haastatteluita ja kirjekyselyitä tehokkaampi ja halvempi tapa kerätä vastauksia lyhyessä ajassa.

Webropol on internetin välityksellä toimiva kysely- ja tiedonkeruusovellus. Webropolia hyödyntää jo 30 000 käyttäjää yli 2000 organisaatiossa. Tunnetuimpia webropolin käyttäjiä ovat mm. Stockmann, Philips, Eduskunta, Nordea ja Blue1 (Webropol 2009). Webropol on keskittynyt kehittämään ja tarjoamaan sovellusta, jolla asiakkaat pystyvät täysin itsenäisesti toteuttamaan haluamansa kyselyt Internet-ympäristössä - aina lomakkeen suunnittelusta tulosten automaattiseen raportointiin. Webropol -ohjelmiston yleisimpiä käyttöalueita mm. asiakaskyselyt, -koulutuspalautteet, www-sivujen kyselyt ja markkinointiin liittyvät kyselyt (Luettelomedia 2010).

6.4 Tutkimustulokset

Pidimme kyselyä avoinna viikon verran ja vastauksia saimme yhteensä 94 kappaletta. Naisia vastaajista oli 87 eli 92.6 prosenttia ja miehiä 7 eli 7.4 prosenttia (KUVIO 1).



KUVIO 1 Vastaajan sukupuoli

Vastaajista 10 eli 10.6 prosenttia oli alle 20 – vuotiasta, 74 eli 78.7 prosenttia oli 21 – 25vuotiaita, 8 eli 8.5 prosenttia oli 26 – 30 vuotiaita ja 2 eli 2.1 prosenttia yli 30 – vuotiasta (KUVIO 2)

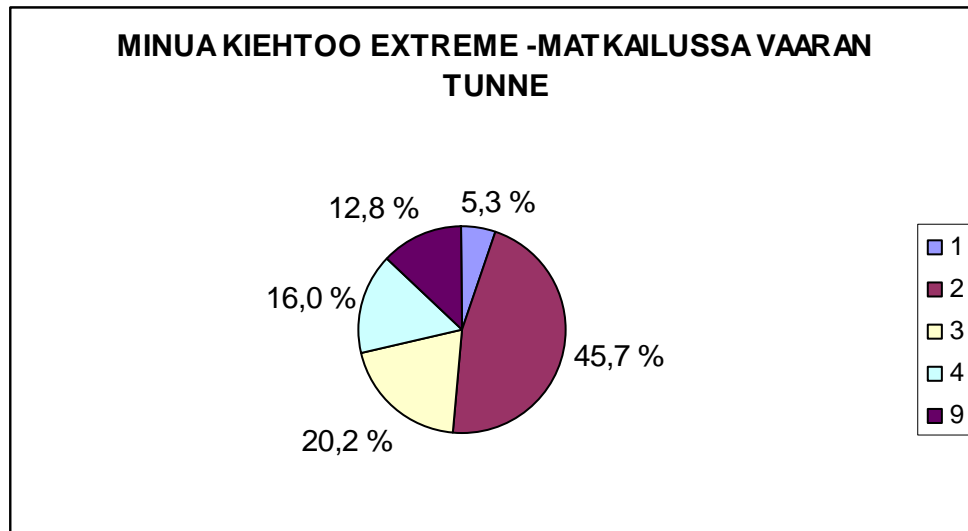


KUVIO 2 Vastaajan ikä

6.4.1 Extreme – matkailu

Ensimmäisten viiden kysymyksen aiheena oli extreme - matkailu. (KUVIO 3 ja KUVIO 4) Halusimme selvittää, kuinka ihmiset suhtautuvat extreme - eli kovaan seikkailumatkailuun. Kysymykseen yksi, ainoastaan 5 henkilöä eli 5,3 prosenttia oli täysin samaa mieltä, että extreme – matkailussa kiehtoo vaaran tunne. Jokseenkin samaa mieltä oli 43 vastaajaa eli 45,7 prosenttia, jokseenkin erimieltä oli 19 vastaajaa eli 20.2 prosenttia, täysin erimieltä oli 15 vastaajaa eli 16 prosenttia ja 12 vastaajaa eli 12,8 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 1:n perusteella voidaan tulkita, että vastaajista suurin osa on jokseenkin kiinnostunut vaaran tunteesta extreme - matkailussa. Kuvio 2:n mukaan vastausten keskiarvoksi muodostuu kuitenkin 3,36 prosenttia, joka tarkoittaa sitä, että vastaajia ei täysin kiehdo vaaran tunne extreme - matkailussa.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



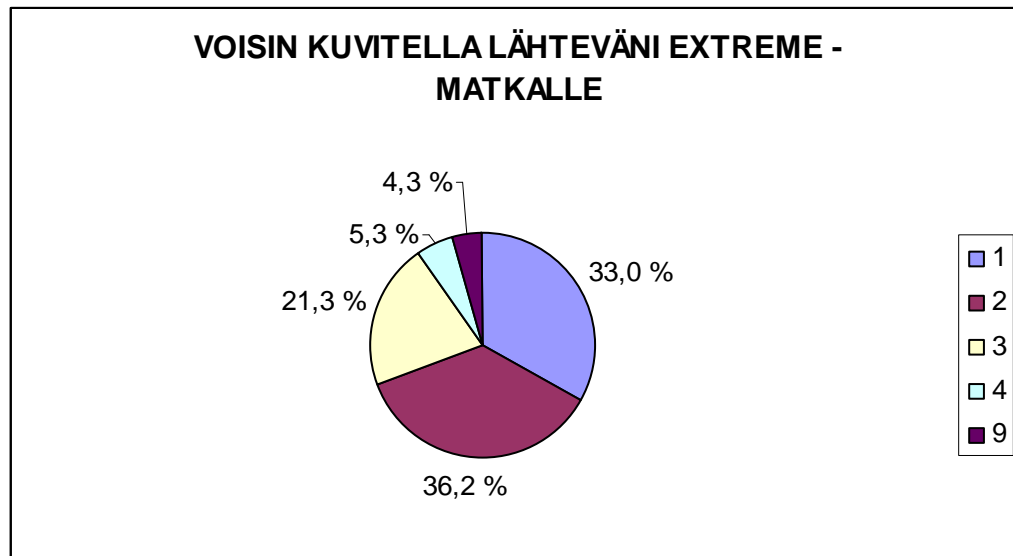
KUVIO 3 Vaaran tunne

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Minua kiehtoo extreme -matkailussa vaaran tunne.	5	43	19	15	12	94	3,36

KUVIO 4 Vastaustulokset kysymyksestä 1

Kysymyksessä kaksi käsitelimme vastaajien valmiutta ja kiinnostusta lähteä extreme - matkalle. (KUVIO 5 ja KUVIO 6) Täysin samaa mieltä oli 31 vastaajaa eli 33 prosenttia. Jokseenkin samaa mieltä matkalle lähdöstä oli 34 vastaajaa eli 36,2 prosenttia, jokseenkin erimieltä oli 20 vastaajaa eli 21,3 prosenttia, täysin erimieltä oli 5 vastaajaa eli 5,3 prosenttia ja 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuviosta 3. voidaan päätellä, että vastaajat olivat jokseenkin halukkaita lähtemään extreme - matkalle. Kaavio 4:n mukaan vastausten keskiarvoksi kuitenkin saadaan 2,29 prosenttia. Se kertoo, että enemmistö ei ollut valmis lähtemään extreme - matkalle.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



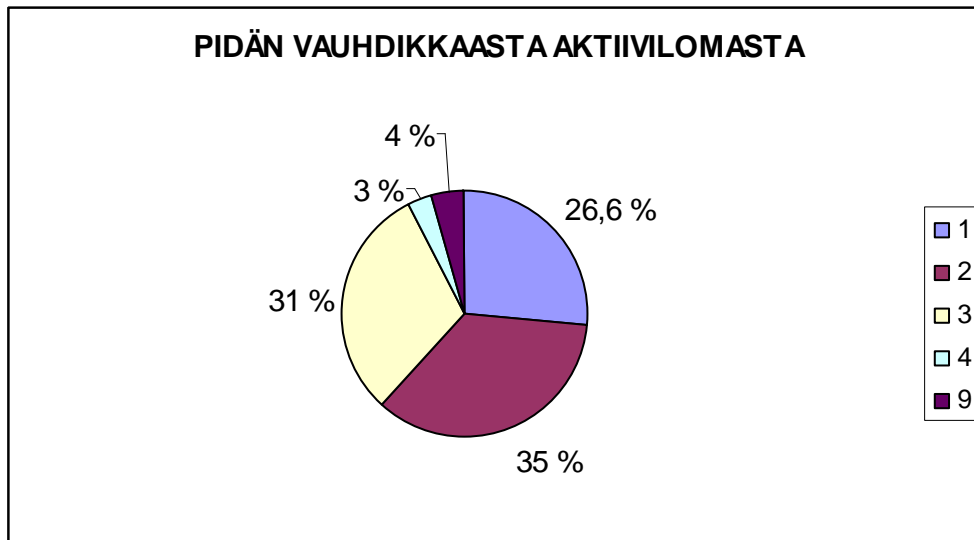
KUVIO 5. Extreme – matka

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Voisin kuvitella lähteväni extreme -matkalle.	31	34	20	5	4	94	2,29

KUVIO 6. Vastaustulokset kysymyksestä 2

Kysymyksessä kolme kysyimme vastaajien mielenkiintoa vauhdikkaaseen aktiivilomaan (KUVIO 7 ja KUVIO 8). Vahvasti kiinnostuneita vauhdikkaasta aktiivilomasta oli 25 vastaajaa eli 26,6 prosenttia. Jokseenkin kiinnostuneita oli 33 vastaajaa eli 35,1 prosenttia, jokseenkin erimieltä oli 29 vastaajaa eli 30,9 prosenttia, 3 vastaajaa eli 3,2 prosenttia ei lainkaan pitänyt vauhdikkaasta aktiivilomasta ja 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvion 5. voidaan perustella, että enemmistö pitää jokseenkin vauhdikkaasta aktiivilomasta. Kuvion 6:n mukaan vastausten keskiarvo on 2,4 prosenttia eli vastaajat pitävät jokseenkin vauhdikkaasta aktiivilomasta. Prosentuaalinen tulos sekä vastausten keskiarvo on sama.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



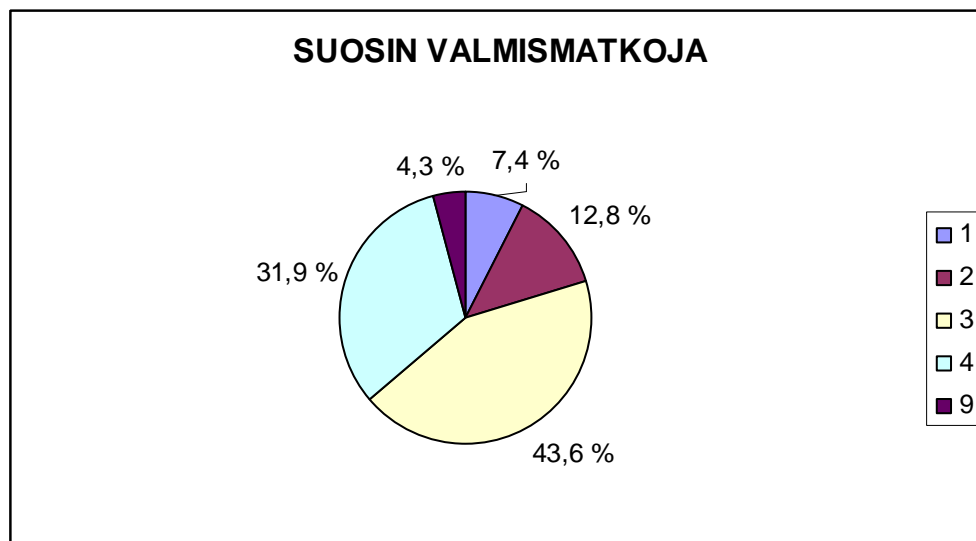
KUVIO 7 Aktiiviloma

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Pidän vauhdikkaasta aktiivilomasta	25	33	29	3	4	94	2,4

KUVIO 8 Vastaustulokset kysymyksestä 3

Kysymyksessä neljä käsittelimme kuinka suosittuja valmismatkat ovat vastaajien keskuudessa. (KUVIO 9 ja KUVIO 10) 7 vastaajaa eli 7,4 prosenttia suosi täysin valmismatkoja. 12 vastaajaa eli 12,8 prosenttia suosi jokseenkin valmismatkoja, 41 vastaajaa eli 43,6 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 30 vastaajaa eli 31,9 prosenttia ei suosinut valmismatkoja ja 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 7. mukaan melkein puolet vastaajista ei jokseenkin suosi valmismatkoja. Kuvio 8:n mukaan keskiarvoksi tuli 3,3 eli voidaan päätellä, että vastaajat eivät täysin suosi valmismatkoja.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



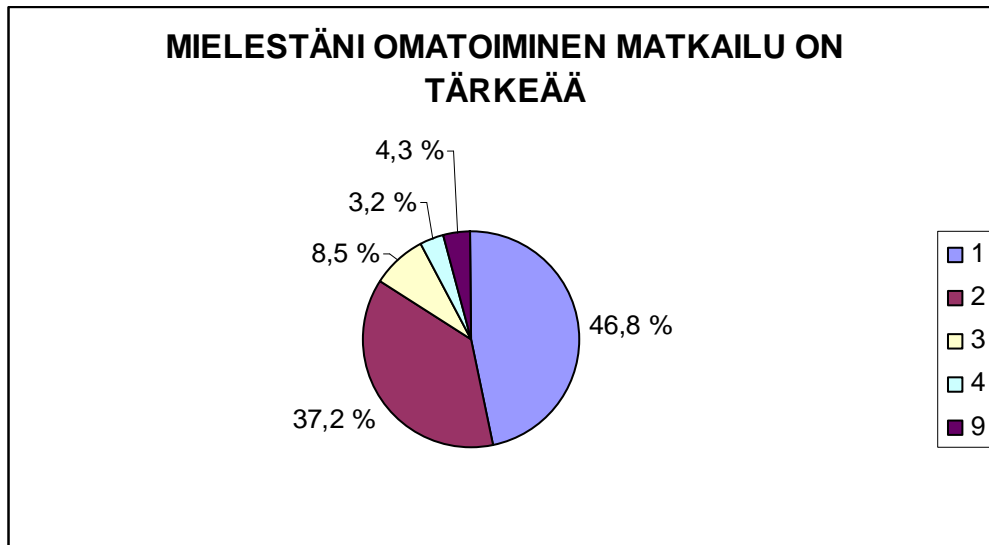
KUVIO 9 Valmismatkat

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Suosin valmismatkoja.	7	12	41	30	4	94	3,3

KUVIO 10 Vastaustulokset kysymyksestä 4

Kysymyksessä viisi kysymme, kuinka tärkeänä vastaajat pitivät omatoimista matkailua (KUVIO 11 ja KUVIO 12). Vastaajista 44 vastaajaa eli 46,8 prosenttia oli täysin samaa mieltä eli he pitivät omatoimista matkailua tärkeänä. Jokseenkin tärkeänä omatoimista matkailua piti 35 vastaajaa eli 37,2 prosenttia, jokseenkin erimieltä oli 8 vastaajaa eli 8,5 prosenttia, täysin erimieltä oli 3 vastaajaa eli 3,2 prosenttia ja 4 vastaajaa ei osannut vastata, onko omatoiminen matkailu tärkeää. Kuvio 9. voidaan tulkita, että vastaajat pitävät omatoimista matkailua tärkeänä. Kuvio 10. kertoo vastausten keskiarvon, joka on puolestaan 1,98 eli vastaajat jokseenkin pitävät omatoimista matkailua tärkeänä.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



KUVIO 11. Omatoiminen matkailu

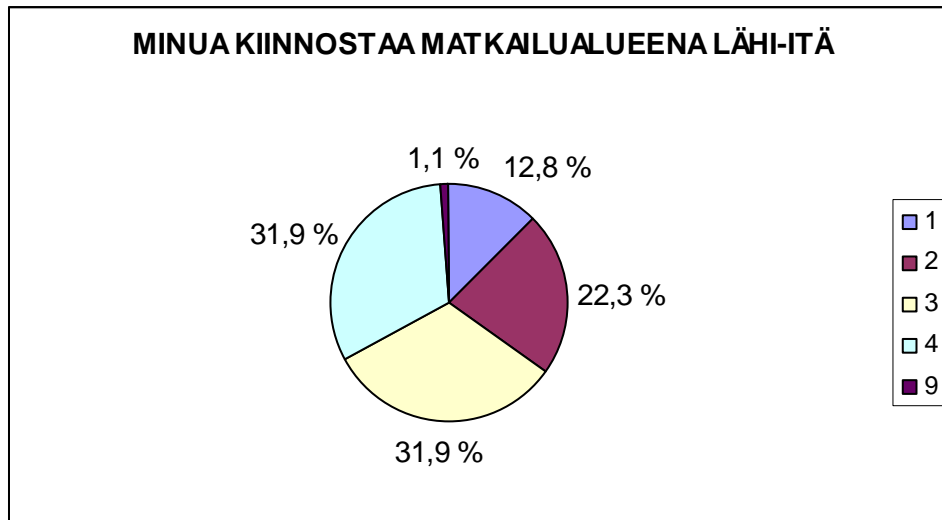
	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Mielestäni omatoiminen matkailu on tärkeää	44	35	8	3	4	94	1,98

KUVIO 12. Vastaustulokset kysymyksestä 5

6.4.2. Matkakohteet

Osio kaksi, selvitti vastaajien mielenkiintoa vaarallisiin matkakohteisiin (KUVIO 13 ja KUVIO 14). Kysymyksessä yksi Lähi-itä matkailualueena kiinnosti 12 vastaajaa eli 12,8 prosenttia oli täysin samaa mieltä, 21 vastaajaa eli 22,3 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 30 vastaajaa eli 31,9 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 30 vastaajaa eli 31,9 prosenttia oli täysin erimieltä ja 1 vastaaja eli 1,1 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 11. perusteella vastauksia 3 (jokseenkin erimieltä) ja 4 (täysin erimieltä) oli prosentuaalisesti saman verran. Kuvio 12. kertoo vastausten keskiarvon, joka on 2.9 prosenttia. Se kertoo, että vastaajat eivät ole jokseenkin kiinnostuneita Lähi-idästä matkailualueena.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



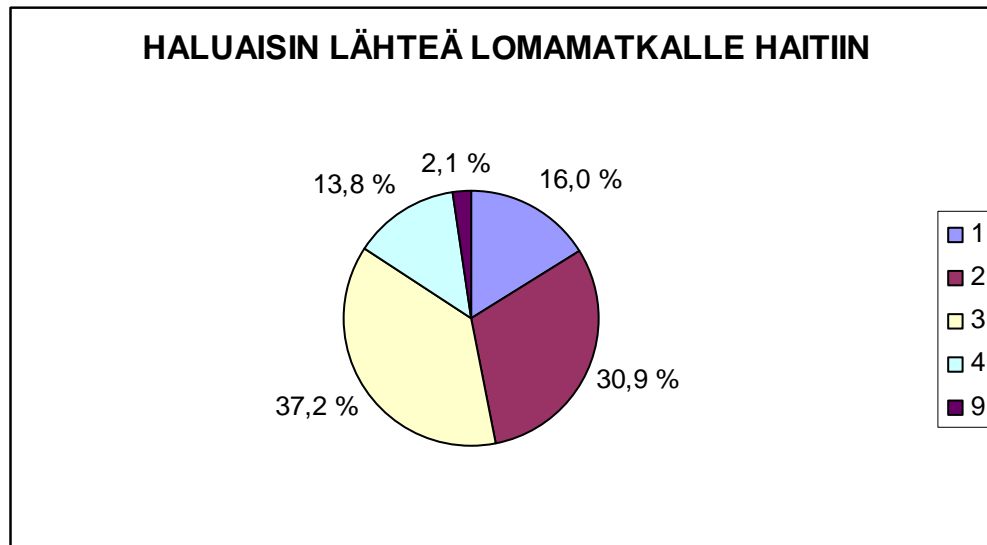
KUVIO 13. Lähi-itä

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Minua kiinnostaa matkailu-alueena Lähi-itä	12	21	30	30	1	94	2,9

KUVIO 14. Vastaustulokset kysymyksestä 1

Kysymyksessä kaksi kysyimme vastaajien valmiutta matkustaa Haitiin (KUVIO 15 ja KAAVIO 16). 15 vastaajaa eli 16 prosenttia oli täysin samaa mieltä, 29 vastaajaa eli 30,9 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 35 vastaajaa eli 37,2 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 13 vastaajaa eli 13,8 prosenttia oli täysin erimieltä ja 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 8:n mukaan vastaajat eivät olleet jokseenkin kiinnostuneita lähtemään lomamatkalle Haitiin. Kaavio 9. kertoo vastausten keskiarvon, joka on 2,64 prosenttia. Tämä kertoo kuitenkin sen, että vastaajat olivat jokseenkin kiinnostuneita matkustamaan Haitiin.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



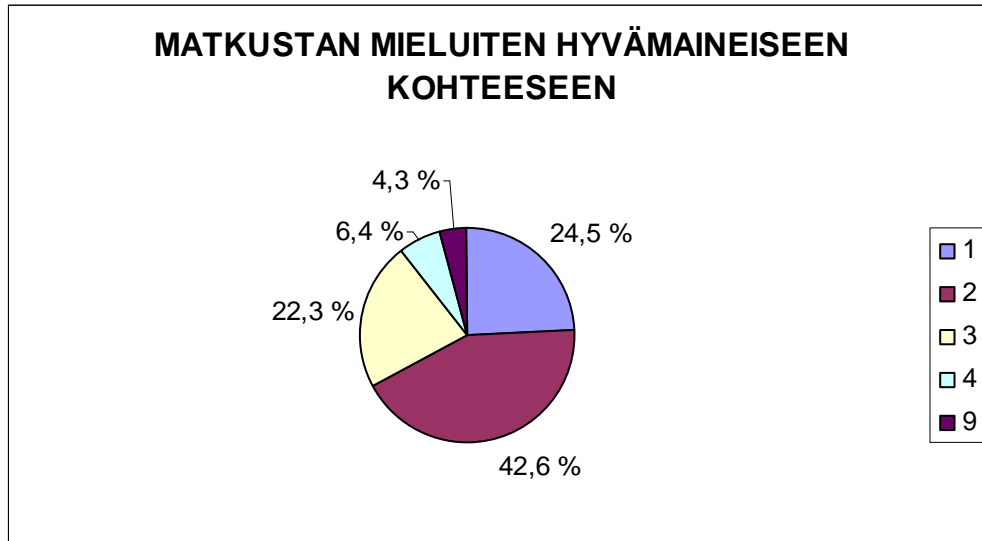
KUVIO 15 Haiti

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Haluaisin tehdä lomamatkan Haitiin	15	29	35	13	2	94	2,64

KUVIO 16 Vastaustulokset kysymyksestä 2

Kysymys kolme käsitteli matkustamista hyvämaineiseen lomakohteeseen (KUVIO 17 ja KUVIO 18). 23 vastaajaa eli 24,5 prosenttia oli täysin samaa mieltä, 40 vastaajaa eli 42,6 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 21 vastaajaa eli 22,3 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 6 vastaajaa eli 6,4 prosenttia oli täysin erimieltä ja 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvioista 15. pystyy päättämään, että vastaajat pitivät jokseenkin tärkeänä matkakohteen hyvämaineisuutta. Kuvion 16. mukaan keskiarvo on 2,4 prosenttia, joka on sama kuin prosenttiosuus. Keskiarvosta selviää, että vastaajat jokseenkin suosivat matkustamista hyvämaineisiin matkakohteisiin.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



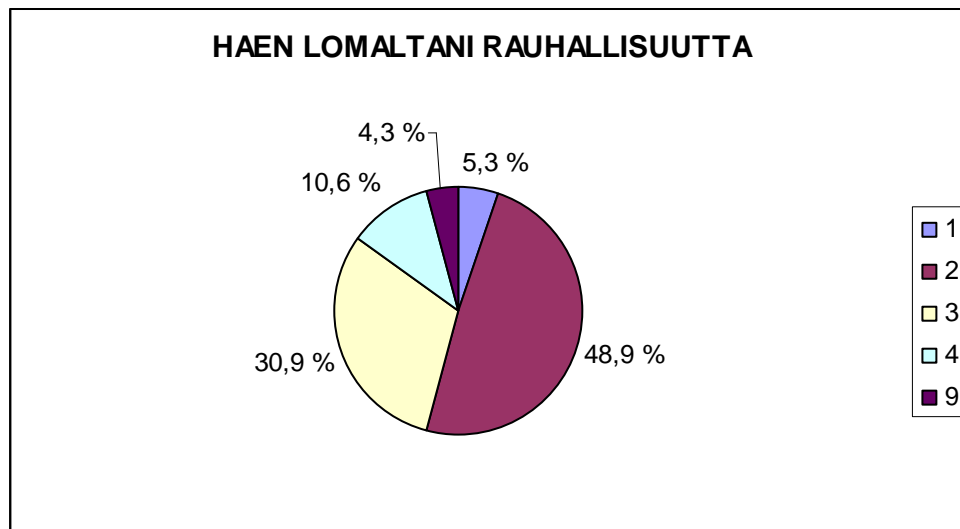
KUVIO 17 Kohde

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Matkustan mieluiten hyvämaineiseen lomakohteeseen	23	40	21	6	4	94	2,4

KUVIO 18 Vastaustulokset kysymyksestä 3

Kysymyksessä neljä halusimme selvittää loman vauhtitasoa (KUVIO 19 ja KUVIO 20). Ainoastaan 5 vastaajaa eli 5,3 prosenttia haki lomaltaan rauhallisuutta, 46 vastaajaa eli 48,9 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä loman rauhallisuuden suhteen, 29 vastaajaa eli 30,9 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 10 vastaajaa eli 10,6 prosenttia täysin erimieltä ja 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuviosta 17. käy ilmi, että suurin osa vastaajista haki jokseenkin rauhallisuutta lomaltaan. Kuvio 18. mukaan vastausten keskiarvoksi muodostuu 2,77 prosenttia. Vastaajat hakevat jokseenkin rauhallista lomaa.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



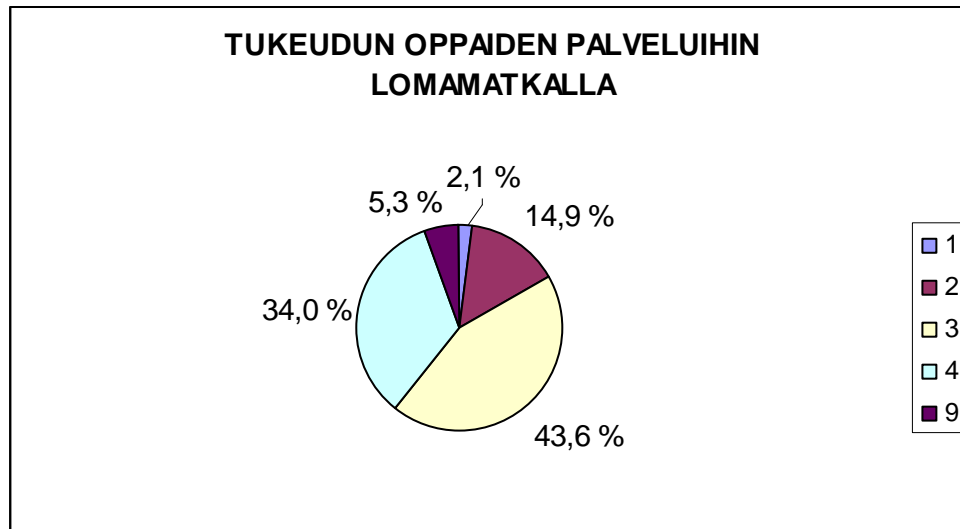
KUVIO 19 Rauhallisuus

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Haen lomaltani rauhallisuutta	5	46	29	10	4	94	2,77

KUVIO 20 Vastaustulokset kysymyksestä 4

Kysymys viisi kohdassa kysyimme vastaajien mielipidettä tukeutumisesta oppaan palveluihin lomamatkalla (KUVIO 21 ja KUVIO 22). Ainoastaan 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia tukeutuisi oppaiden palveluihin, 14 vastaajaa eli 14,9 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 41 vastaajaa eli 43,6 prosenttia jokseenkin erimieltä, 32 vastaajaa eli 34 prosenttia oli täysin erimieltä ja 5 vastaajaa eli 5,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 19 käy ilmi, että vastaajat jokseenkin tukeutuvat oppaiden palveluihin lomallaan. Kuvio 20:n mukaan keskiarvoksi muodostuu 3,47 prosenttia. Yhteenveto tästä on, että tukeutumisesta oppaan palveluihin oltiin jokseenkin erimieltä. Voidaan siis päätellä, että suurin osa vastaajista lähtisi tutustumaan paikkoihin itsenäisesti

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



KUVIO 21 Oppaiden palvelut

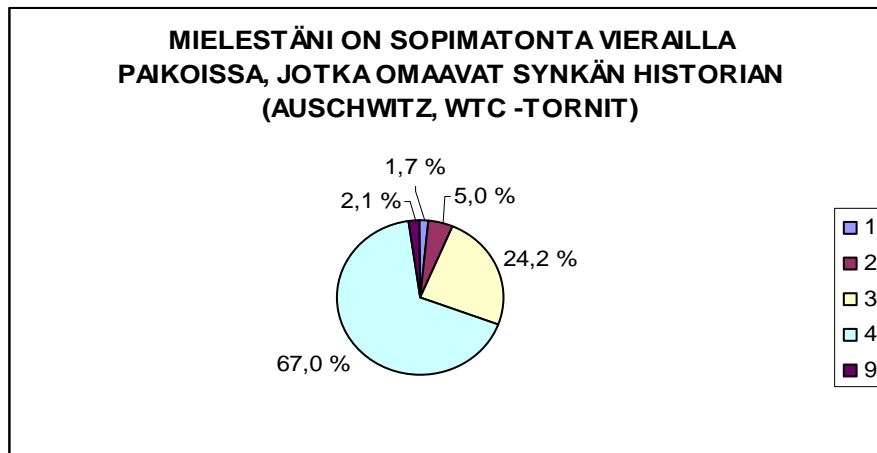
	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Tukeudun oppaiden palveluihin lomamatkallani	2	14	41	32	5	94	3,47

KUVIO 22 Vastaustulokset kysymyksestä 5

6.4.3 Nähtävyydet

Kolmannessa osiossa käsitelimme synkkiä nähtävyyksiä (KUVIO 23 ja KUVIO 24). Vastaajista 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia oli täysin samaa mieltä, että on sopimatonta vieraila paikoissa, jotka omaavat synkän historian kuten Auschwitz, WTC – tornit. 5 vastaajaa henkilöä eli 5,3 prosenttia vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin erimieltä oli 22 vastaajaa eli 23,4 prosenttia vastaajista, täysin erimieltä oli 63 vastaajaa eli 67 prosenttia ja 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. Kuviosta 21. voi päätellä, että vastaajien mielestä on täysin sopivaa vieraila paikoissa, jotka omaavat synkän historian. Kaavio 22. kertoo vastausten keskiarvon, joka on 3,7 prosenttia. Tästä voidaan myös päätellä, että keskiarvo kallistuu siihen, että vastaajista on sopivaa vieraila paikoissa, joilla on synkkä nähtävyys.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



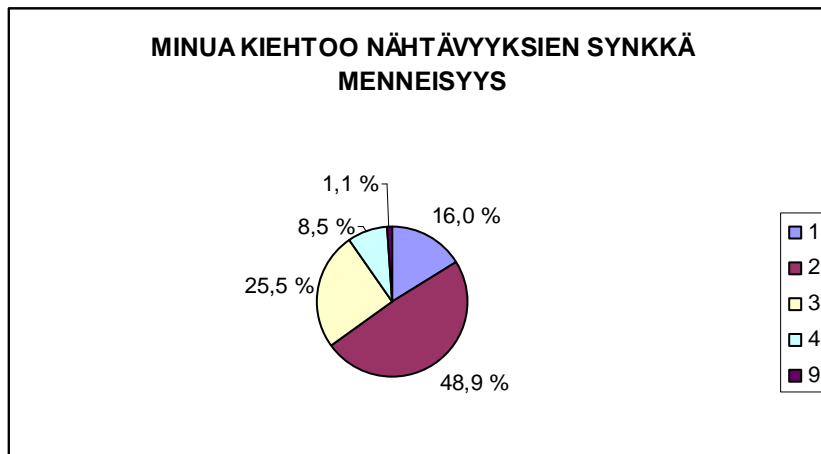
KUVIO 23 Synkän historian omaavat paikat

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Mielestäni on sopimatonta vieraillla paikoissa, jotka omaavat synkän historian (Auschwitz, WTC -tornit)	2	5	22	63	2	94	3,7

KUVIO 24 Vastaustulokset kysymyksestä 1

Kohdassa kaksi kysyimme vastaajien mielenkiintoa synkkiä nähtävyyksiä kohtaan (KUVIO 25 ja KUVIO 26). Vastaajista 15 vastaajaa eli 16 prosenttia kiehtoi synkkä menneisyys. 46 vastaajaa eli 48,9 prosenttia vastaajista kiinnosti jokseenkin synkät nähtävyydet, 24 vastaajaa eli 25,5 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 8 vastaajaa eli 8,5 prosenttia oli täysin erimieltä ja 1 vastaaja eli 1,1 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. Kuviosta 23. voi päätellä, että enemmistö vastaajista on jokseenkin kiinnostunut nähtävyyksien synkästä menneisyydestä. Kuviosta 24. tulee ilmi vastausten keskiarvo, joka on 2,34 prosenttia. Vastaajat olivat jokseenkin samaa mieltä, että nähtävyyksien synkkä menneisyys kiehtoo.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



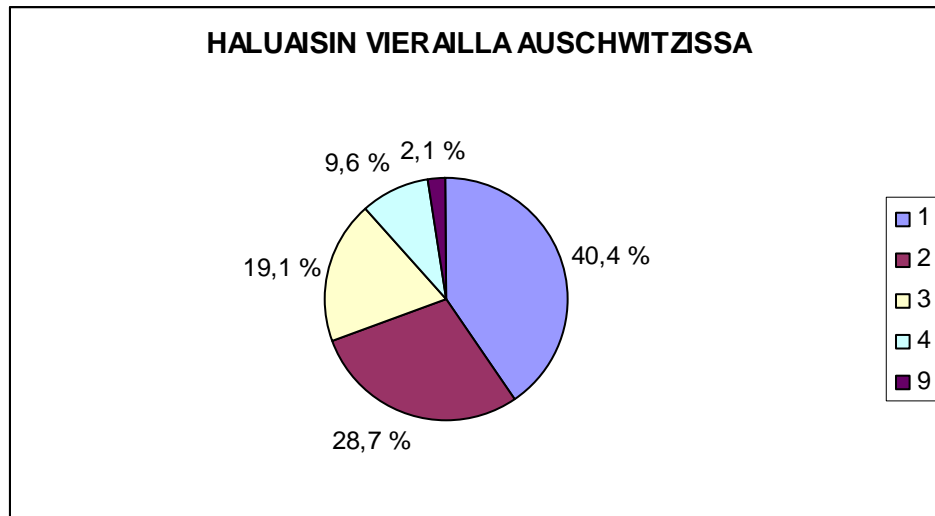
KUVIO 25 Nähtävyyksien menneisyys

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Minua kiehtoo nähtävyyksien synkkä menneisyys	15	46	24	8	1	94	2,34

KUVIO 26 Vastaustulokset kysymyksestä 2

Kolmannessa kysymyksessä käsitelimme vastaajien halukkuutta vieraillla Auschwitzissa (KUVIO 27 ja KUVIO 28). 38 vastaajaa eli 40,4 prosenttia haluaisi vieraillla Auschwitzissa, 46 vastaajaa eli 48,9 oli jokseenkin samaa mieltä halukkuudesta vieraillla Auschwitzissa, jokseenkin erimieltä oli 18 vastaajaa eli 19,1 prosenttia, täysin erimieltä oli 9 vastaajaa eli 9,6 prosenttia ja 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia ei osannut sanoa. Kaavio 25. mukaan suurin osa vastaajista haluaisi vieraillla Auschwitzissa. Kuvio 26. kertoo vastausten keskiarvon, joka on 2,13 prosenttia eli vastaajat ovat jokseenkin halukkaita vierailemaan Auschwitzissa.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



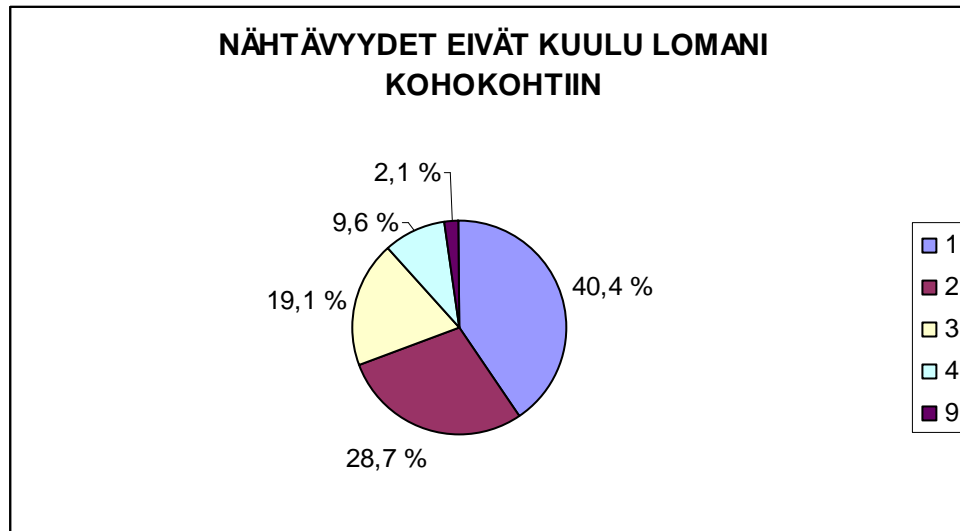
KUVIO 27 Auschwitz

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Haluaisin vierailla Auschwitzissa	38	27	18	9	2	94	2,13

KUVIO 28 Vastaustulokset kysymyksestä 3

Neljännessä kohdassa kysyimme kuuluvatko nähtävyydet loma kohokohtiin. (KUVIO 29 ja KUVIO 30) 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia oli täysin samaa mieltä eli nähtävyydet kuuluvat loman kohokohtiin. 10 vastaajaa eli 10,6 prosenttia oli jokseenkin sitä mieltä, että nähtävyydet kuuluvat loman kohokohtiin, jokseenkin erimieltä oli 39 vastaajaa eli 41,5 prosenttia vastaajista, täysin erimieltä oli 41 vastaajaa eli 43,6 prosenttia ja 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia vastaajista ei osannut vastata. Kuvio 27. mukaan nähtävyydet eivät kuulu vastaajien loman kohokohtiin. Kuvio 28. mukaan vastausten keskiarvo on 3,41 prosenttia eli vastaajat olivat jokseenkin erimieltä nähtävyyksien kuulumisesta loman kohokohtiin.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



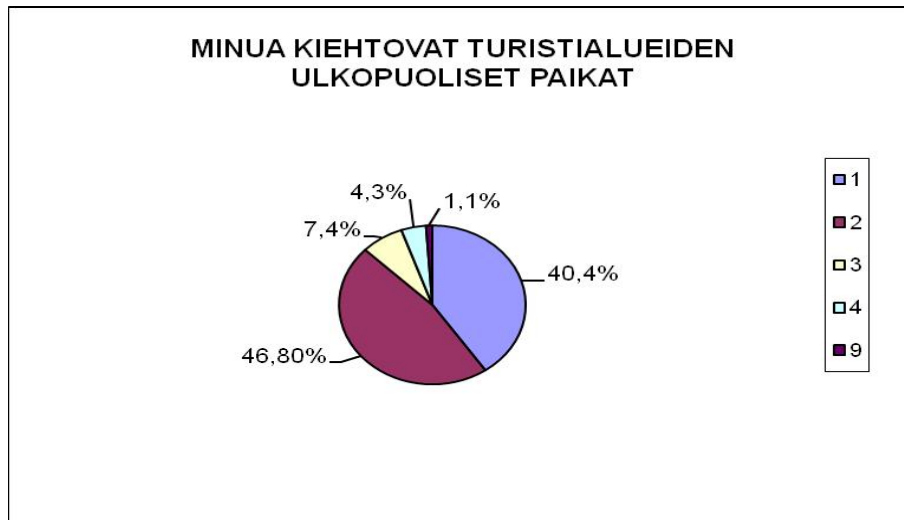
KUVIO 29 Loman kohokohta

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Nähtävyydet eivät kuulu lomani kohokohtiin	2	10	39	41	2	94	3,41

KUVIO 30 Vastaustulokset kysymyksestä 4

Kysymyksessä viisi käsittelimme kuinka kiinnostuneita vastaajat ovat turistialueiden ulkopuolisista alueista. (KUVIO 31 ja KUVIO 32) 38 vastaajaa eli 40,4 prosenttia oli täysin samaa mieltä eli pitivät turistialueiden ulkopuolisia paikkoja kiinnostavina. 44 vastaajaa eli 46,8 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 7 vastaajaa eli 7,4 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 4 vastaajaa eli 4,3 prosenttia oli täysin erimieltä eli eivät pitäneet turistialueiden ulkopuolisia paikkoja mielenkiintoisina ja 1 vastaaja eli 1,1 prosenttia ei osannut vastata. Kuvio 29. perusteella vastaajat ovat jokseenkin kiinnostuneita turistialueiden ulkopuoliset paikoista. Kuvio 30. mukaan vastausten keskiarvoksi saadaan kuitenkin 1,83 prosenttia eli vastaajat ovat kiinnostuneita turistialueiden ulkopuolisista paikoista.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



KUVIO 31 Turistialueet

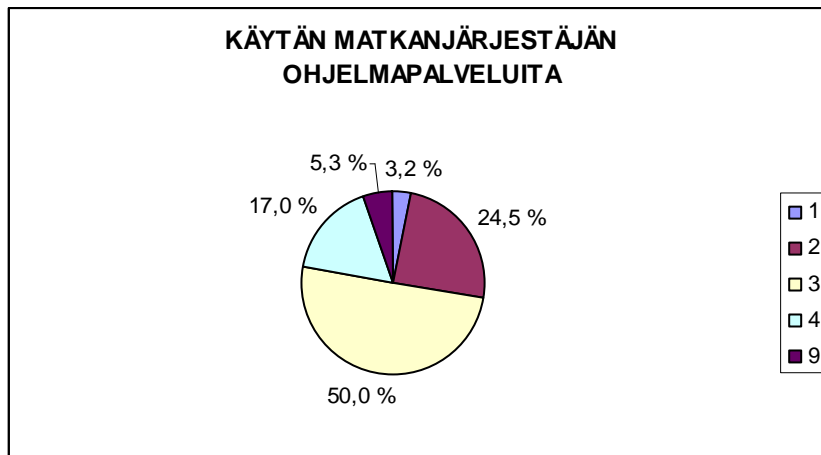
	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Minua kiehtovat turistialueiden ulkopuoliset paikat	38	44	7	4	1	94	1,83

KUVIO 32 Vastaustulokset kysymyksestä 5

6.4.4 Osio turvallisuus

Viimeinen kysymysoosio käsitteli turvallisuutta (KUVIO 33 ja KUVIO 34). Kysymys yksi suosii matkanjärjestäjien ohjelmalveluja. 3 vastaajaa eli 3,2 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja valmiina käyttämään matkanjärjestäjien ohjelmalveluita. 23 vastaajaa eli 24,5 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 47 vastaajaa eli 50 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 16 vastaajaa eli 17 prosenttia oli täysin erimieltä ja 5 vastaajaa eli 5,3 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvioista 31 voidaan päätellä, että puolet vastaajista käyttää jokseenkin matkanjärjestäjän palveluita. Kaaviosta 32. tulee ilmi vastausten keskiarvo, joka on 3,18 prosenttia. Keskiarvo ja prosentuaalinen tulevat toisiaan.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



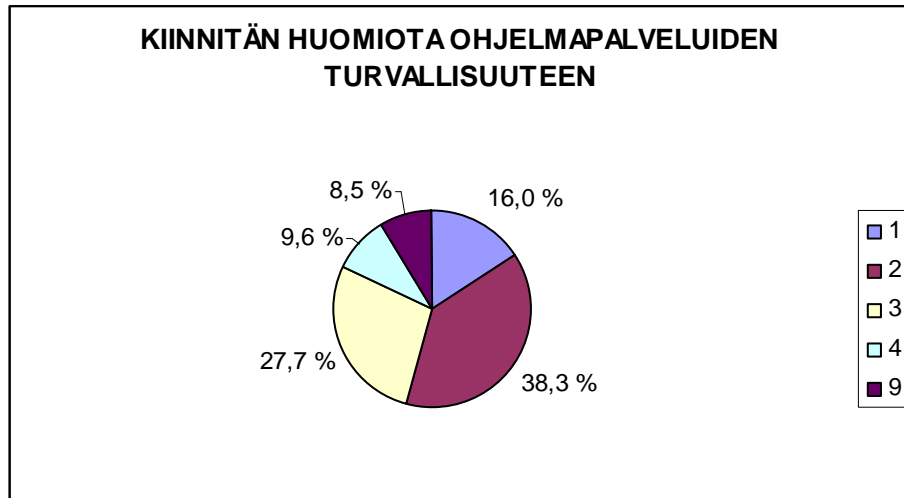
KUVIO 33 Matkanjärjestäjän ohjelmapalvelut

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Käytän matkanjärjestäjän ohjelmapalveluja	3	23	47	16	5	94	3,18

KUVIO 34 Vastaustulokset kysymyksestä 1

Kysymys kaksi käsitteli huomion kiinnittämistä ohjelmapalveluiden turvallisuuteen (KUVIO 35 ja KUVIO 36). 15 vastaajaa eli 16 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja kiinnittää huomiota turvallisuuteen. 36 vastaajaa eli 38,3 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 26 vastaajaa eli 27,7 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 9 vastaajaa eli 9,6 prosenttia oli täysin erimieltä ja 8 vastaajaa eli 8,5 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 33. käy ilmi, että vastaajat jokseenkin kiinnittävät huomiota ohjelmapalveluiden turvallisuuteen. Kuvio 34. kertoo keskiarvon, joka on 2,9 prosenttia. Tästä voidaan päätellä, että vastaajat eivät jokseenkin keskity ohjelmapalveluiden turvallisuuteen.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



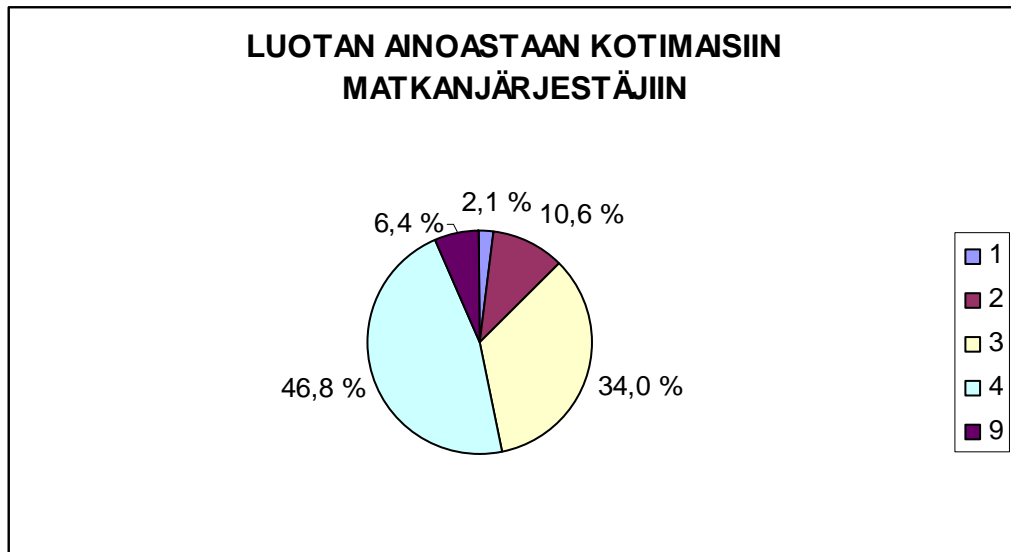
KUVIO 35 Ohjelmapalveluiden turvallisuus

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Kiinnitän huomiota ohjelmapalveluiden turvallisuuteen	15	36	26	9	8	94	2,9

KUVIO 36 Vastaustulokset kysymyksestä 2

Kysymys kolme suosi ainoastaan kotimaisia matkanjärjestäjiä (KUVIO 37 ja KUVIO 38). 2 vastaajista eli 2,1 prosenttia luotti ainoastaan kotimaisiin matkanjärjestäjiin. 10 vastaajaa eli 10,6 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 32 vastaajaa eli 34 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 44 vastaajaa eli 46,8 prosenttia oli täysin erimieltä ja 6 vastaajaa eli 6,4 prosenttia ei osannut sanoa. Kuviosta 35. käy ilmi, että suurin osa vastaajista luottaa myös ulkomaalaisiin matkanjärjestäjiin. Kuviosta 36. tulee ilmi vastausten keskiarvo, joka on 3,7 prosenttia. Vastaajille kelpaavat siis muutkin matkanjärjestävät, ei vain kotimaiset.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



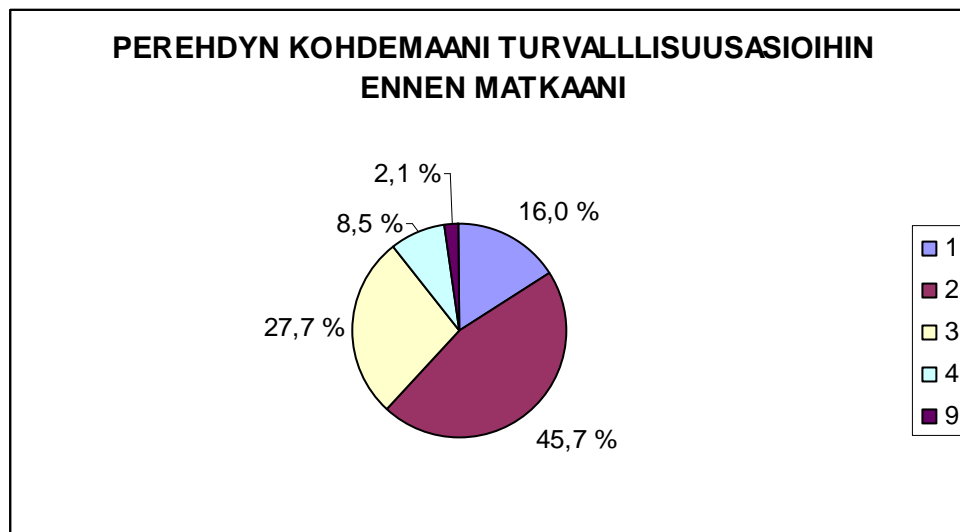
KUVIO 37 Kotimaiset matkanjärjestäjät

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Luotan ainoastaan kotimaisiin matkanjärjestäjiin	2	10	32	44	6	94	3,7

KUVIO 38 Vastaustulokset kysymykset 3

Kysymys neljä käsitteli perehtymistä kohdemaan turvallisuusasioihin ennen matkaa (KUVIO 39 ja KUVIO 40). 15 vastaajaa eli 16 prosenttia perehtyy kohdemaansa turvallisuusasioihin. 43 vastaajaa eli 45,7 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, 26 vastaajaa eli 27,7 prosenttia oli jokseenkin erimieltä, 8 vastaajaa eli 8,5 prosenttia täysin erimieltä ja 2 vastaajaa eli 2,1 prosenttia ei osannut sanoa. Kuvio 37. kertoo, että lähes puolet vastaajista perehtyy kohdemaan turvallisuusasioihin. Kuvio 38. käy ilmi vastausten keskiarvo, joka on 2,44 prosenttia. Vastaajat siis jokseenkin perehtyvät turvallisuusasioihin.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



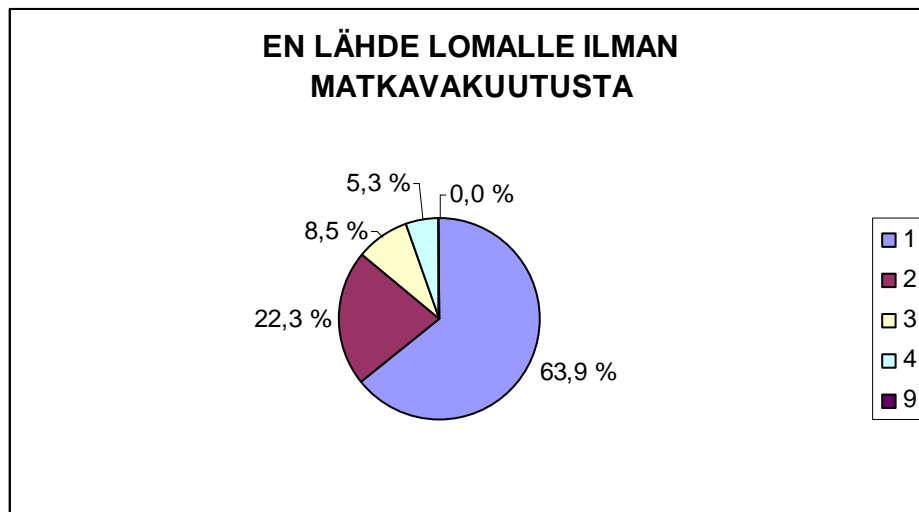
KUVIO 39 Turvallisuusasiat

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
Perehdyn kohdemaan turvallisuusasioihin ennen matkaani	15	43	26	8	2	94	2,44

KUVIO 40 Vastaustulokset kysymyksestä 4

Kysymys viisi käsitteli matkustamista ilman matkavakuutusta (KUVIO 41 ja KUVIO 42). 60 vastaajaa eli 63,9 prosenttia ei lähtisi lomalle ilman matkavakuutusta. 21 vastaajaa eli 22,3 prosenttia voisi harkita lähtevänsä lomalle ilman matkavakuutusta. 8 vastaajaa eli 8,5 prosenttia oli jokseenkin erimieltä eli ei välttämättä lähtisi lomalle ilman matkavakuutusta, 5 vastaajaa eli 5,3 prosenttia oli täysin erimieltä eli ei missään nimessä lähtisi lomalle ilman matkavakuutusta ja ei tullut yhtään: en osaa sanoa – vastausta. Kaikilla oli selvä näkemys matkavakuutuksesta. Kuviosta 39. voidaan tulkita, että suurin osa vastaajista ei lähtisi lomalle ilman matkavakuutusta. Kuvion 40. mukaan vastausten keskiarvoksi muodostuu 1,55 prosenttia eli vastaajista eivät lähtisi lomalle ilman matkavakuutusta.

(Vastausasteikko: 1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa)



KUVIO 41 Matkavakuutus

	1	2	3	4	9	Yhteensä	ka.
En lähde lomalle ilman matkavakuutusta	60	21	8	5	0	94	1,55

KUVIO 42 Vastaustulokset kysymyksestä 5

6.5 Yhteenveto

Tekemämme tutkimuksen oleellisin tulos oli, että vastaajamme eivät olleet jyrkästi extreme - matkoja vastaan, mutta eivät myöskään olleet täysin kiinnostuneita.

Vastaajamme koostuivat pääosin 21 – 25-vuotiaista naisista. Emme voineet vertailla sukupuolisia eroja ja mieltymyksiä, koska naispuolisia vastaajia oli huomattavasti enemmän. Tämän tutkimuksen ja kohderyhmän perusteella kova seikkailumatka ei ole Suomessa suosiossa. Yllätyksenä tuli se, että vastaajat eivät yleisellä tasolla osoittaneet mielenkiintoa nähtävyyksiä kohtaan, vaikka ne ovat olennainen osa matkailua. Auschwitz kuitenkin herätti suurta mielenkiintoa, todennäköisesti synkän historiansa takia.

Vastaajat eivät hakeneet lomaltaan rauhallisuutta, mutta eivät myöskään ääripään fyysistä seikkailua. Voidaan siis todeta, että kohderyhmämme koostuu midsentrikoista eli pehmeää ja perinteistä seikkailumatkailua suosivista matkailijoista. Vastaajat pitivät tärkeänä turvallisuutta ja eivät lähtisi matkalle ilman matkavakuutusta.

Keskiarvon mukaan vastaajat matkustaisivat Haitiin, mutta pitivät kuitenkin tärkeänä matkakohteen hyvämaineisuutta. Tämä aiheutti meidän mielestämme ristiin. Haiti ei kuulu hyvämaineisten matkakohteiden joukkoon eikä sinne suositella matkustamista ainakaan tällä hetkellä. Voidaan siis päätellä, että joukossa oli potentiaalisia extreme - matkailijoita sekä ns. perusmatkailijoita, jotka hakevat enemmän jännitystä lomalleen. Haiti on varmasti haasteellisempi kohde kuin esimerkiksi Kreikka, mutta vastaajat eivät välttämättä tiedosta Haitin todellista arkipäivää.

Kohderyhmämme koostui pääosin nuorista vastaajista ja ehkä juuri sen takia omatoimista matkailua pidettiin tärkeämpänä kuin valmismatkoja. Ehkä tältä ikäluokalta löytyy myös enemmän uskallusta kokeilla ulkomaalaisia matkanjärjestäjiä kuin vanhemmilta ikäpolvilta. Haasteita haetaan pienemmässä mittakaavassa kuin extreme - matkailussa. Tulimme siihen tulokseen, että vastaajien haasteiden tyydyttämiseen riittää pienimuotoinen omatoiminen matkailu, esimerkiksi hotelli ja kuljetus järjestetään itse. Tuloksien perusteella voidaan päätellä, että vastaajat ovat valmiita laittamaan itsensä koetukselle henkisesti, mutta ei fyysisesti.

7 POHDINTA

Alkaessamme miettimään opinnäytetyön aihetta, kriteerinä oli se, että halusimme valita sellaisen aiheen, joka jaksaisi kiinnostaa pidemmällä tähtämellä ja josta ei ole aikaisemmin tehty opinnäytetyötä. Aihe herätti paljon ajatuksia.

Halusimme painottaa opinnäytetyössämme extreme - matkailuun eli kovaa matkailuun, mutta se ei saanut kannatusta. Meille ehdotettiin kanoottimatkailua yms., jotka kuuluvat perinteiseen ja pehmeään seikkailumatkailuun, eivät siihen, mitä haimme. Pehmeä- ja perinteinen seikkailumatkailu ovat mielestämme vielä melko normaalia, mutta extreme - matkailu on todellista ääri rajoilla käyntiä. Me olemme sen verran mukavuudenhaluisia, että emme voisi kuvitella lähtevämme laskettelemaan tuntemattomille rinteille tai vaeltamaan reppuselässä viidakkoon. Koemme saavamme tarpeeksi extremeä lähtiessämme uuteen matkakohteeseen ja tutustuessamme maan kulttuuriin ja ihmisiin. Kuulumme siten siis valtaväestöön.

Haasteita aiheutti materiaalin etsintä. Kirjallisuutta extreme - seikkailumatkailusta löytyi hyvin vähän. Johtuen mahdollisesti siitä, että seikkailumatkailu on suhteellisen uusi ja kasvava matkailumuoto. Muutamia kymmeniä vuosia sitten elämä oli ehkä vaatimattomampaa ja matkustelu, varsinkaan ulkomaille, ei ollut niin suuressa suosiossa kuin nykypäivänä. Matkoilta haettiin enemmän lepoa ja hauskan pitoa. Arkielämä ei tarjoa sellaisia haasteita, joita tietyn tyyppiset ihmiset kaipaavat, joten äärimmäisiä kokemuksia haetaan ja koetaan lomamatkoilla.

Koemme psykologian vaikuttavan myös matkailuun, juuri se rajaa ihmisiä eri luokkiin ja matkoja suunnitellaan sekä markkinoidaan sen mukaan. Oli yllättävää huomata, kuinka mielenkiintoinen tiede psykologia on ja kuinka moni asia vaikuttaa käyttäytymiseemme, ajatuksiimme ja tarkoituksiimme. Tämän työn pohjalta oli kiinnostavaa perehtyä ihmismieleen, pään sisäiseen elämään ja yrittää ymmärtää mielen ja kehon vaikutusta ihmisen ulkoiseen käyttäytymiseen. Ennen kaikkea ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä se on antanut valmiuksia havainnoida ja ymmärtää paremmin ihmisiä ja heidän toimintoihinsa vaikuttavia tekijöitä. Vaikka psy-

kologia avarsi extreme – matkailijoiden käyttäytymistä ja katsomusta ja selitti miksi he toimivat tietyllä tavalla, emme silti voi ymmärtää asiaa täysin.

Alun alkaen haaveilimme kansainvälisestä kyselystä. Syy tähän oli se, että Suomessa extreme - matkailu on vasta kasvava trendi eli suomalaiset harrastavat vähemmän extreme - matkailua suhteessa ulkomaalaisiin. Suomessa on myös vähän extreme - kohteita. Kansainvälisellä kyselyllä olisimme mahdollisesti saavuttaneet sen kohderyhmän, johon tähtäsimme alun alkaen. Ideana oli selvittää, mikä saa tietyt ihmiset hakemaan äärikokemuksia lomaltaan, kun yleensä lomamatkalla tavoitellaan mahdollisimman stressitöntä oloa. Kansainvälinen kysely täytyi kuitenkin hylätä heti alkuun, toteutusongelmien vuoksi. Kysely olisi pitänyt toteuttaa huomattavasti aikaisemmin, jotta olisimme saaneet tarpeeksi vastauksia. Vaihtoehdot kyselyn toteuttamiseen jäivät myös suppeaksi, siksi päädyimme tekemään kyselyn matkailualan opiskelijoille. Valitsimme kohderyhmäksi Porvoon ja Helsingin Haaga - Helian, kolmannen asteen matkailualan opiskelijat. Ajattelimme, että siellä olisi eniten matkailualan opiskelijoita ja kyselyn vastausprosentti olisi suurempi. Ikäryhmä ei välttämättä osu kohdalleen, koska tavallisesti extreme - seikkailijat ovat 30 – 40 -vuotiaita. Kohderyhmäksi valitsimme restonomiopiskelijat sillä perusteella, että he tietävät extreme - matkailusta todennäköisesti enemmän kuin esim. ensimmäisen vuoden opiskelijat tai kuka tahansa muu. Kyselyn toteuttaminen 30–40-vuotiaille olisi ollut liian monimutkaista, koska kohderyhmää olisi ollut vaikeampi tavoittaa.

Ensimmäinen kompastuskivi kyselyn toteuttamisessa oli tutkimusluvan hankkiminen. Emme tienneet sen olevan ehto kyselyn toteuttamiselle. Tutkimusluvan anominen pitkitti aikatauluamme paljon. Sillä aikaa, kun odotimme mahdollista myöntävää vastausta, laadimme kyselylomakkeen, vielä kaksi eri mallia. Kyselyt hyväksyttiin ohjaavalla opettajalla, joista hän valitsi laajemman version. Otimme jälleen yhteyttä Haaga - Heliaan ja olimme valmiita lähettämään kyselyn eteenpäin. Eteemme tuli toinen, isompi ongelma: *webropol*. Ihmettelimme, miksi meille ei ole opetettu kyseisen ohjelman käyttöä, koska se on hyödyllinen tämän kaltaisia kyselyjä tehtäessä. Kuulemamme mukaan se on käytössä muissa ammattikorkeakouluissa ja toimii yleisesti kyselyjen/tutkimuksien toteutuksessa. Onneksi löysimme henkilön, atk – opettajamme, joka opasti meidät alkuun. Sen jälkeen asiat alkoivat

edetä vauhdilla ja saimme 94 vastausta kahdessa päivässä. Kyselymme onnistui mielestämme hyvin ja saimme yllättävän paljon vastauksia. Jälkeenpäin ajateltuna kysymykset olisi kannattanut laatia joko puolesta tai vastaan, se olisi helpottanut kaavioiden tekemistä ja tulosten analysointia.

Idässä on säilynyt käsitys; että vaeltamalla tavoitetaan se alkuperäinen sopusointu, joka ennen vallitsi ihmisen ja maailmankaikkeuden välillä. Vaelsimme tämän opinnäytetyön aikana vaikeakulkuisessa maastossa, omia rajoja koetellen. Matka oli kuitenkin mielenkiintoinen ja mukava, vaikka haasteita riitti.

LÄHTEET

Adventure sports holidays. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.dp-trzic.com/kaj_ponujamo.php. Luettu 7.4.2010.

Afganistanin kehitys- ja yhteistyöjärjestö ry, 2009. WWW - dokumentti. Saatavissa: <http://www.afghanistan.fi/index.php?p=fs.suomi.pages.politics.history>. Luettu 16.12.2009.

Ahtola, J., Koivunen, L., Korpela, K., Kostianen, A. & Syrjämaa, T. 2005. Matkailijan ihmeellinen maailma – Matkailun historia vanhalta ajalta omaan aikaamme. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Ammatillinen psykologia. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.peda.net/veraja/kotka/aikuislukio/opo/kurssit/psy/ao>. Luettu 19.4.2010

Answer.com. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://translate.google.fi/translate?hl=fi&langpair=en|fi&u=http://www.answers.com/topic/usa-today>. Luettu 19.4.2010.

Arizona. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arizonaguide.com/places-to-visit/grand-canyon>. Luettu 24.5.2010.

Argentiga turistiga. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.argentinaturistica.com/2aventura.htm>. Luettu 7.4.2010.

Aspar wild tour. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.aspar.am/extreme.htm>. Luettu 7.4.2010.

Auschwitz. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.lyseo.edu.ouka.fi/suvaitsevaisuus/historia/antisem/auschwitz.html>. Luettu 2.4.2010.

Auschwitz – Apu. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.apureportteri.fi/node/375>. Luettu 10.1.2010.

Auschwitz Jewish Center. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ajcf.org/>. Luettu 5.5.2010.

Auschwitzin keskitysleiri. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.opinto.net/uskonto/timomuola/mp_auschwitz.html.

Aventura. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.aventura.fi/outdoor/index.htm>. Luettu 24.5.2010.

Bharatbook. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.bharatbook.com/Market-Research-Reports/Haiti-Telecoms-Mobile-and-> Luettu 4.11.2009.

- Borg, P, Kivi, E & Partti, M. 2002. Elämyksestä elinkeinoksi. 1. Painos. Helsinki: WSOY.
- Bound travels and tours. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.boundtravel.com/bungy_jumping.php. Luettu 24.5.2010.
- Boxberg, M. & Komppula, R. 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita Prima oy.
- Brasilia. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sakarikauppinen.com/brasilia/brasilia.html>. Luettu 17.12.2009.
- Brasilia. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://brasilianspesialisti.fi/catalog.cfm?nOnlineCatalogueNo=18726>. Luettu 9.1.2010.
- Brasilia marraskuussa. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sakarikauppinen.com/brasilia/brasilia.html>. Luettu 10.1.2010.
- Brasilia matkustustiedote. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://forin.finland.fi/Public/Print.aspx?contentid=69017&nodeid=15735&culture=fi-FI&contentlan=1>. Luettu 2.1.2010.
- Brasilia vinkit. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.maailmalle.net/Resource.phx/maailmalle/kokemusta/brasiliavinkit.htx>. Luettu. 18.1.2010.
- Bringing Haiti Tourism Back to Life. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://gocaribbean.about.com/b/2009/10/13/bringing-haiti-tourism-back-to-life.htm>. Luettu 6.4.2010.
- Buzzle.com. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.buzzle.com/articles/bungee-jumping-locations.htm>. Luettu 19.4.2010.
- Citadela, Laferrière - Juhlapyhät [Haiti](#). 2009. Www-dokumentti. <http://fi.tixik.com/citadela-laferri%C3%A8re-2363096.htm>. Luettu 7.1.2010.
- Colosseum. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://koulut.tampere.fi/ristinarkku/uskontonettiet/yrauskohtml/kirkot/historiaa/colosseum.htm>. Luettu 16.12.2009.
- Elämyspalvelut. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://66.102.9.104/search?q=cache:5RnhL1D4pfYJ:www.ennakointifoorumi.fi/tiedostot/20.doc+mit%C3%A4+on+seikkailumatkailu&hl=fi&ct=clnk&cd=31&gl=fi>. Luettu 30.10.2008.
- Eriksson, S. 2004. Seikkailua seurakunnassa. Opinnäytetyö. Pieksämäen ammattikorkeakoulu. Sosionomi. Www-dokumentti. Saatavissa: http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Pieksamaki2004/erikssonsuvi.pdf. Luettu 7.1.10.

Extreme tourism. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: http://66.102.9.104/translate_c?hl=fi&sl=en&u=http://www.squidoo.com/Extreme-tourism. Luettu 2.11.2008.

Globalsecurity .2006. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://translate.google.fi/translate?hl=fi&langpair=en|fi&u=http://www.globalsecurity.org/eye/wtc.htm> Luettu 5.5.2010.

GlobalisA. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.globalis.fi/Maat/Haiti>. Luettu 7.1.2010.

GlobalisB. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.globalis.fi/Maat/Afganistan>. Luettu 7.1.2010

Go beyond sightseeing. 2009. WWW-dokumentti . Saatavissa: <http://www.kilroygroups.fi/matkakohteet/puola/krakova/gobeyondsightseeing/>. Luettu 7.1.2010.

Haiti nähtävyydet. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://translate.google.fi/translate?hl=fi&langpair=en|fi&u=http://www.placesonline.com/central_america/haiti/attractions.asp. Luettu 7.1.2010.

Hemmi, J. 1993. Soveltavan matkailututkimuksen metodisia kysymyksiä. Toimittanut Aho, S. Oulu: Oulun yliopisto, Monistus- ja kuvakeskus.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 2. Jyväskylä: Gummerus.

Himanen J, Iivanainen, M. Halti projekti. 2004. Opinnäytetyö. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikka. Www-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9452/URN_NBN_fi_jyu-2005448.pdf?sequence=1. Luettu 7.1.10.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11.painos. Jyväskylä: Gummerus.

Historian tuotoksia. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.peda.net/en/magazine/jamsa/lukio/maailmanhistoria?m=content&a_id=33. Luettu 16.12.2009.

Hotnezz. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.hottnez.com/20-amazing-places-to-bungee-jump-be-a-james-bond-or-jump-into-a-volcano/>. Luettu 19.4.2010.

Karppinen, J & Lomaa, T. Seikkailun elämyksiä. 2007. Tampere: Juvenes Print.

Kilroy Travels. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://travels.kilroy.fi/Kohteet+&+seikkailut/Afrikka/etela-afrikka.htm>. Luettu 24.5.2010.

Kilroy.Travels.2010. Www - dokumentti. Saatavissa:
<http://travels.kilroy.fi/Kohteet+%26+seikkailut/seikkailumatka.htm>. Luettu 24.5.2010

Kirkko ja kaupunki. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa.
<http://www.kirkkojakaupunki.fi/arkisto/uutiset-ja-ilmiot/3310/>. Luettu 7.12.2009.

Kristittyinä muslimimaailman keskellä. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.virrassa.blogikone.fi/blogi/2009/02>. Luettu 18.1.2010.

Laakso A, Pohjanvirta A. 1988. Psykologian perusteet. Porvoo:WSOY.

Lassila, H. (toim.) 2002. Elämyksillä tuloksiin. Kuopio: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu, Matkailu ja ravitsemisala, Savonia.

Luettelomedia. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.luettelomedia.com/webropol-oy-helsinki-187848/>. Luettu 12.4.2010

Lyhyt katsaus sukeltamisen historiaan. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://74.125.77.132/search?q=cache:IKInLWf5ehwJ:www.students.oamk.fi/~t7lila00/tiedostot/Puhe-%2520ja%2520kirjoitusviestinta/sukellusmatsku/sukellusmies.doc+sukeltamisen+historia&cd=1&hl=fi&ct=clnk&gl=fi&client=firefox-a>. Luettu 21.4.2010.

Macao – Aasian Las Vegas. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.radio86.fi/kaikkea-kiinasta/matkailijan-kiina/1097/macao-aasian-las-vegas>. Luettu 21.4.2010.

Matkalaukku. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://plaza.fi/matkalaukku/ulkomaat/etela-amerikka-ja-karibia/brasiliala-brasiliala-elamaniloa-amazonin-keskella>. Luettu 10.1.2010.

Matkamuistoja Afganistanista. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.mtv3.fi/matkailu/ulkomaat/matkakohteet.shtml/165432?Afganistan>. Luettu 7.1 2010.

Meijer, F. 2008. Gladiaattorit. 1.painos Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Milonoff, T. 2007. Madventures-kansainvälisen seikkailijan opas. 1. Painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Mondo, 2009. Www-dokumentti. Saatavissa.
http://www.mondo.fi/country_destination/523. Luettu 7.12.2009.

Määrällinen tutkimus. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
<https://webapps.jyu.fi/koppa/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>. Luettu 1.12.2009.

Natura. Viva. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.melontakeskus.fi/index.php?special=tietoa>. Luettu 24.5.2010

Nyyti.2008. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.nyyti.fi/linkit_ja_artikkelit/artikkelit/tunteet.htm. Luettu 1.11.2008.

Nähtävyyksien New York. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.kilroytravels.fi/Kohteet+&+seikkailut/Kaupunkiloma/Reissuvinkit/Kaupunkin%20E4ht%20E4vvydet/new_york.htm. Luettu 15.12.2009.

Oliver, R. W. 1993. Psychology and health care. London.

Opettaja. TV. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/22/121>. 10.5.2010.

Opettajan tehosalkku. 2003. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://opetuki2.tkk.fi/p/tehosalkku/oppiminen/motivaatio/motivaation_merkitys_oppimiselle.htm. Luettu 10.5.2010.

Pakarinen T & Roti R. 1996. Ihminen toiminnallisessa ympäristössään. Helsinki: Kirjayhtymä.

Palmer, C. 2004. More than just a game. 2004. Channel view publications.

Pelamo, N.N. 2010. Konsulaattipalvelut. Brazilian Embassy. Sähköposti: bra-semb.helsinki@kolumbus.fi. 8.2.2010.

Peru. 2010. Www-dokumentti. Saatavuus: <http://www.peru.info/en/adventure-3-2-li>. Luettu 7.4.2010.

Peruskäsitteet ja määritelmät. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp2002/kora/Kasitteet.html>. Luettu 16.12.2009.

Pine, B. & Gilmore, J. 1999. The experience economy. Harvard Business School.

Pogozev, A. 2008. Pako Auswitzista. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Poriina. 2006. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.freewebs.com/poriina_/auschwitz19401945.htm 2006. Luettu 4.11.2009.

Poseka ry. 2007. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.poseka.fi/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=23. Luettu 9.3.2010.

Psykologia/Opiskelu. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: http://66.102.9.104/search?q=cache:2_lo0CvdggJ:www.joensuu.fi/psykologia/opiskelu/perusopinnot/valintakoe98.pdf+tavoitteellinen+toiminta&hl=fi&ct=clnk&cd=3&gl=fi. Luettu 29.10.2008.

Puola - Oswiecim - Auschwitz 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.mondo.fi/country_destination/99/view_story/4361. Luettu 2.4.2010.

Punainen risti. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.redcross.fi/punainenristi/kansainvalinenapu/haiti/fi_FI/index/. Luettu 4.5.2010.

RatexFX. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ratesfx.com/rates/rate-converter.fi.html>. Luettu 24.5.2010.

RocheOy. 2007. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.rakasluuranko.fi/tervlii/motivaatio.html>. Luettu: 31.10.2008.

Roman Colosseum. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://translate.google.fi/translate?hl=fi&langpair=en|fi&u=http://www.unrv.com/culture/colosseum.php>. Luettu 4.5.2010.

Rooma, Colosseum. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: http://web.mac.com/karivierinen/Italia-Rooma/Rooma,_Colosseum.html. Luettu 10.1.2009.

Rooma – ikuinen kaupunki. 2007. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=5&ag=32&t=152&a=3124>. Luettu 16.12.2009.

Royal Gorge Bridge. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.destination360.com/north-america/us/colorado/royal-gorge-bridge-lettu-24.5.2010>. Luettu 24.5.2010.

Said, M. 2010. Programme Coordinator. Embassy of Afganistan. Sähköposti: said@forin.fi. 8.3.2010.

Saukkoriipi P. 2005. Ohjelmapalveluiden turvallisuus Itä-Suomen läänissä. Opin-
näytetyö. Pohjois-karjalan ammattikorkeakoulu. Restonomi. Www-dokumentti.
Saatavissa: http://66.102.9.104/search?q=cache:4YrBO_4_B38J:www.laaninhallitus.fi/lh/biblio.nsf/FEA8B199FCFFFA1AC2256FB8004B759C/%24file/ohjelmapalveluiden%2520turvalli-suus%2520ita_suomessa.pdf+pehme%C3%A4+seikkailumatkailu&hl=fi&ct=clnk&cd=3&gl=fi. Luettu 29.10.2008.

Seikkailukasvatus. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.erakettu.com/kasvatus_mitaseon.htm. Luettu 20.3.2010.

Shvoong. 2006. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://fi.shvoong.com/social-sciences/psychology/171727-tunteet-ja-motiivit/>. Luettu 9.12.2009.

Southtravels.2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.southtravels.com/asia/pakistan/attractions.html>. Luettu 7.4.2010.

Skenet. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.skenet.fi/index.html?menuid=370&aid=974>. Luettu 10.1.2010.

Sky breakers. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.skybreakers.com/historia.htm> Luettu 19.4.2010.

Sukelluskohteiden top 10. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.rantapallo.fi/aktiivilomat/maailman-sukelluskohteiden-top-10/>. Luettu 21.4.2010.

Sukeltamisenturvallisuus. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://maputi.pp.fi/ursutur1_2007.pdf. Luettu 21.4.2010.

Sukeltaminen: Etelä - Afrikka: Protea Banks. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.parhaat-matkakohteet.com/2008/04/sukeltaminen-protea-banks-etel-afrikka.html>. Luettu 22.4.2010

Sukeltaminen: The Great Blue Hole in Belize. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.parhaat-matkakohteet.com/2008/04/sukeltaminen-great-blue-hole-belize.html>. Luettu 21.4.2010

Suomen ulkoasiainministeriöA, 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlandia.org.mx/public/default.aspx?contentid=66264&nodeid=31939&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu 9.12.2009.

Suomen ulkoasiainministeriöB, 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlandia.org.mx/public/default.aspx?nodeid=32127&contentlan=1&culture=fi-FI#historia>. Luettu 16.12.2009.

Suomen ykliitto. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ykliitto.fi/afganistan/yleistietoa/index.htm>. Luettu 16.12.2009.

Swarbrooke, J., Bread, C., Leckie, S. & Pomfret, G. 2003. Adventure tourism. The new fron-tier. London: Butterworth-Heinemann.

Teemamatkailusanasto. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://lipas.uwasa.fi/termino/WasaTerm/teemamatkailu/12seikkailumatkailu.html>. Luettu 28.10.2008.

Territorial. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: http://raita.scp.fi/ruotsi/matkailu_alueellisena_ilmi%C3%B6n%C3%A4.htm. Luettu 28.10. 2009.

The Gastrolab IMAGE Gallery: Colosseum. 2006. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kolumbus.fi/hans/s9acolf.htm>. Luettu 2.4.2010.

The history of the Spider bridge. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.bungy.ch/english/history.htm>. Luettu 24.5.2010.

Tietojärjestelmäjaoston julkaisu. 2002. Www-dokumentti. Saatavissa http://www.huoltovarmuus.fi/documents/3/WTC-julkaisu_5_2002.pdf. Luettu 7.12.2009.

Travel and tourism in Haiti. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.bharatbook.com/Market-Research-Reports/Travel-and-Tourism-in-Haiti.html> Luettu 6.10.2009.

Travel.mapsofworld.com. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://travel.mapsofworld.com/chile/>. Luettu 7.4.2010.

Trekking. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.trekking.ch/eng/007.asp>. Luettu 24.5.2010.

Tourism and holiday in Russia. 2008. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.russia-travel.ws/kinds_of_rest/Extreme_tourism/. Luettu 7.4.2010.

Turvalliset seikkailu- ja elämyspalvelut. 2002. Kuluttajavirasto. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kuluttajavirasto.fi/user/loadFile.asp?id=3805>. Luettu 27.4.2010.

Ukraine.com. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ukraine.com/tours/>. Luettu 7.4.2010.

Unifen akseli. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: www.unifem.fi/pdf/AKSELI%202004,%20nettikooste.doc. Luettu 16.12.2009.

USS New York. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://translate.google.fi/translate?hl=fi&langpair=en|fi&u=http://en.wikipedia.org/wiki/USS_New_York_%28LPD-21%29. Luettu 19.4.2010.

Verhelä, P. 2007. Matkailun ohjelmapalveluiden turvallisuus. Helsinki: WSOY

Verhelä, P. & Lackman P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo: WSOY.

Vilkko-Riihelä, A. 2001. Psyhyke – Psykologian käsikirja. 1 - 2. Painos. Porvoo: WSOY

Vuoristo, K-V. 1998. Matkailun muodot. Helsinki: WSOY.

Vuoristo, K-V. 2002. Matkailun muodot. 3. Painos. Helsinki: WSOY.

Vuoristo, K-V. 2003. Matkailun maailma. Helsinki: WSOY.

Välkky-projekti. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.valkky.fi/tiedostot/26.11%20ohjelma.pdf>. Luettu 1.3.2010.

Väärälä, H. 2004. Turvallisuus tuo britit Lapin rinteille. Lapin Kansa 18.2.2004, s. 20. Rovaniemi.

Webropol. 2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://w3.webropol.com/finland>. Luettu 12.4.2010.

World Trade Center. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.wtc.com/about/freedom-tower>. Luettu 12.4.2010.

YLE. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/ulkomaat/2010/01/haitin_paaministeri_maanjaristyksen_uhreja_jopa_yli_100_000_1364352.html. Luettu 4.5.2010.

YLE. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://oppiminen.yle.fi/artikkeli?id=7243>. Luettu 5.5.2010.

MIELIPIIDE KYSELY SEIKKAILUMATKAILUSTA

Olemme matkailualan neljännen vuosikurssin opiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä seikkailumatkailusta, joka painotuu kovaan seikkailumatkailuun eli extreme- matkailuun. Opinnäytetyössä käsittelemme mm. maailman vaarallisimpia matkakohteita ja synkimpiä nähtävyyksiä. Psykologian avulla kartoitamme minkälaiset ihmiset lähtevät hurjiin seikkailumatkoihin.

Tiedot vastaajasta (rastita oikea vaihtoehto)

Vastaajan sukupuoli: Nainen Mies

Vastaajan ikä: alle 20v. 21-25 v. 26-30 v. yli 30v.

Vastausohjeet

1. Vastaa jokaiseen kysymykseen
2. Ympäröi mielestäsi sopivin vaihtoehto
3. Vastaa jokaiseen kysymykseen vain yhdellä ympyrällä

Asteikko:

1 Täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 jokseenkin erimieltä, 4 täysin erimieltä, 9 en osaa sanoa.

Extreme -matkailu

- | | |
|--|-----------|
| 1. Matkailussa kiehtoo vaaran tunne. | 1 2 3 4 9 |
| 2. Voisin kuvitella lähteväni extreme -matkalle | 1 2 3 4 9 |
| 3. Suomessa extreme -matkojen tarjonta on riittävä | 1 2 3 4 9 |
| 4. Pidän vauhdikkaasta aktiivilomasta
(esim. moottorikelkkasafari, riippuliito) | 1 2 3 4 9 |
| 5. Suosin valmismatkoja | 1 2 3 4 9 |
| 6. Omatoiminen matkailu on tärkeää | 1 2 3 4 9 |

Matkakohteet

- | | |
|--|-----------|
| 1. Lähi-itä matkailualueena on kiinnostava | 1 2 3 4 9 |
| 2. Haluaisin matkustaa Haitiin | 1 2 3 4 9 |
| 3. Matkustan mieluiten hyvämaineiseen lomakohteeseen
(Esim. Kanarian saaret, Kreikka) | 1 2 3 4 9 |
| 4. Haen lomaltani rauhallisuutta | 1 2 3 4 9 |
| 5. Tukeudun oppaiden palveluihin lomamatkalla | 1 2 3 4 9 |

Nähtävyydet

- | | |
|--|-----------|
| 1. Mielestäni ei ole sopivaa vierailta paikassa, jossa on
tapahtunut kauheita asioita | 1 2 3 4 9 |
| 2. Nähtävyyksien synkkä menneisyys kiehtoo | 1 2 3 4 9 |
| 3. Haluaisin käydä Auswitchissä | 1 2 3 4 9 |
| 4. Nähtävyydet eivät kuulu lomani kohokohtiin | 1 2 3 4 9 |
| 5. Paikat massaturismin ulkopuolella kiehtovat | 1 2 3 4 9 |

Turvallisuus

- | | |
|--|-----------|
| 1. Käytän matkanjärjestäjän ohjelmapalveluja | 1 2 3 4 9 |
| 2. Kiinnitän huomiota ohjelmapalveluiden turvallisuuteen | 1 2 3 4 9 |
| 3. Luotan ainoastaan kotimaisiin matkanjärjestäjiin | 1 2 3 4 9 |
| 4. Perehdyn kohdemaan turvallisuusasioihin ennen matkaa | 1 2 3 4 9 |
| 5. En lähde lomalle ilman matkavakuutusta | 1 2 3 4 9 |

Kiitämme kyselyyn vastaamisesta!

Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu, Matkailun koulutusohjelma 2006

Milja Korkiakangas ja Linda Hautamäki

EXTREME – MATKANJÄRJESTÄJÄT SUOMESSA

Kilroy Travels Oy

Kilroy Travels Oy on omatoimi ja – reppureissaajien matkatoimisto. Kilroy tarjoaa seikkailumatkoja paikalliskulttuureihin paikoissa, joihin ei ilman opasta pääse. Etuna ovat pienet kansainväliset ryhmät. Kilroylla on satoja erilaisia seikkailumatkoja maailman eri kolkkiin, mm. Mayojoen Meksiko, Kultaisen kolmion aarteet Intiassa, Japania ristiin rastiin, Costa Rican sademetsät ja Iguassun putoukset Argentiinassa. (Kilroy.Travels. 2010.)

Maapallollamme risteilee useita huimia vaellus- ja patikkareittejä sademetsistä savanneihin ja jäätiköistä ikivanhoihin inkapolkuihin, joita eivät suuret turistimassat ole talloneet. Koe luonnon monimuotoisuus ja huikeat vuoristomaisemat omin jaloin, niin arvostat niitä enemmän suurta onnistumisen iloa kokien.

Esim.

Kilimanjaro 7 päivää alkaen 1019,-

Inkojen jalan jäljillä 8 päivää alkaen 699,-

Vaellusta Pohjois-Thaimaassa 6 päivää alkaen 196,-

Aventura – elämyksiä maailmalla

Matkatoimisto Aventura on opastettujen kiertomatkojen tarjoamiseen keskittyvä matkatoimisto. Matkoilla painotetaan kohdealueen kuuluisien nähtävyyksien lisäksi alueen elintapoihin, kulttuuriin ja elämään tutustumista. Matkakohteita on tarjolla niin Aasiasta, Afrikasta, Amerikasta kuin Oseaniastakin. Aventuraalla on Suomen laajin valikoima kaukomaiden vuorivaelluksia. Tarjolla on sekä vaativia huipulle nousuja että peruskuntoilijalle sopivia vaellusreittejä. Tarjonta ulottuu läpi koko kaukomaailman – Afrikan Kilimanjarolta, Andeille ja Patagoniaan, Himalajalta Uu-

den-Seelannin rinteille. Vaellusmatkoja on yhteensä 18 erilaista. Luontokohteissa pyritään siirtymään massaturistien luontopolkujen ulkopuolelle, jotta saavutettaisiin kosketus alkuperäiseen luontoympäristöön.

Aventuran opastetut vuorivaellukset:

Luontoa ja kulttuuria (+/-4000m)

- > Peru | Inkojen poluilla | 12 yötä | 3 290 €
- > Argentina ja Chile| Patagonia | 11 yötä | 3 990 euroa
- > Nepal | Sherpa Everest | 9 yötä | 2 140 €
- > Nepal | Annapurna Poon Hill | 8 yötä | 2 090 €
- > Malesia ja Brunei | Suuri Borneon kiertomatka | 13 yötä | 3 290 €
- > Uuden-Seelannin Eteläsaari | 11 yötä | 3 980 €
- > Uusi-Seelanti | Maorien jalanjäljillä & vaellus| 25 yötä | 6 970 €

Vuoristovaellukset (>4000m)

- > Nepal | Annapurna Base Camp | 12 yötä | 2 290 €
- > Intia - Ladakh vaellus | 12 yötä | 2 390 €

Ylävuoristovaellukset (<6000m)

- > Tansania | Kilimanjaro, safari ja Sansibar 5895 m | 12 yötä | 3 890 €
- > Tansania | Mt. Meru ja Klimanjaro 5895 m | 12 yötä | 3 790 €
- > Tansania | Klimanjaro Machame-reittiä 5895 m | 9 yötä | 3 290 €
- > Nepal | Annapurna Circuit 5416 m | 21 yötä | 2 590 €
- > Nepal | Mt. Everest Base Camp 5545 m| 17 yötä | 2 590 €
- > Peru | Alpamayo Circuit 4860 m | 16 yötä | 3 290 €

Aventura uniikki – yksilöllisesti räätälöity matka.

Jos ei halua matkustaa ryhmässä tai opastettujen matkojen aikataulut eivät sovi aikatauluun, Aventura Uniikki toteuttaa toiveen. Aventura räätälöi kaukomatkan toiveiden mukaan – olipa kyseessä yksin matkustaminen tai isommankin ryhmän kanssa matkustaminen kaupunkilomalle, rantalomalle tai aktiviteettimatkalle. (Aventura.2010).

ESIMERKKI EXTREME – KOHTEESTA SUOMESSA

Natura Viva on pieni matkatoimisto ja on osa perheyrittäjä Vision Four Oy:tä, joka on perustettu vuonna 1986.

Natura Vivalla on kotimaan kohteiden lisäksi useita erilaisia kohteita ulkomailla. Varjoliitokursseja, seikkailumatkoja ja vaellus- ja melontaretkiä järjestetään mm. Itävallassa, Sveitsissä, Espanjassa, Norjassa ja Grönlannissa. (Natura. Viva. 2010.)

Koskimelontaretki Itä-Suomeen

Paikka:

Itä-Suomi mm. Lieksan ja Kuhmon alueet

Retken vaativuus:

Retkelle osallistumiselle on vaatimuksena koskimelonnän alkeiden hallitseminen, koskimelonnän alkeiskurssi tai vastaavat taidot. Eskimokäännös ei ole pakollinen taito, mutta suositeltava.

Hinta:

690 euroa

Hintaan sisältyy:

Opetus, kajakit ja kaikki tarvittavat melontavarusteet ja majoitus. Aamiainen, kevyt välipala ja illallinen. Matka Itä-Suomeen Helsingistä ja kaikki kuljetukset matkan aikana.

(Natura.Viva.2010).

Yömelontaretki

Paikka:

Vuosaaren Melontakeskus

Retken vaativuus:

Retkellä melotaan rentoa tahtia n. 10 kilometrin lenkki. Aikaisempi melontakokemus on suositeltava.

Hinta:

65 euroa

Hintaan sisältyy:

Opastus, kajakit ja melontavarusteet.

(Natura.Viva.2010.)

